

T.C. SANAYİ VE
TEKNOLOJİ BAKANLIĞI

#MİLLİ
TEKNOLOJİ
HAMLESİ

KOSGEB

Türkiye'de KOBİ'lerin Dış Ticaretteki Yeri

Bilgi Yönetimi ve Karar Destek Dairesi Başkanlığı
(Araştırmalar Müdürlüğü)

Mart 2026

T.C. Köşk ve Orta     ekli     letmeleri Geliştirme ve Destekleme   daresi Başkanlığı
Bilgi Yönetimi ve Karar Destek Dairesi Başkanlığı
Araştırmalar Müdürlüğü

Hacı Bayram Mah.   stanbul Cad. No: 32
06050 Ulus / Altında   / ANKARA

arastirmalar@kosgeb.gov.tr

Tel: 0 312 595 28 00
Faks: 0 312 368 07 15

İÇİNDEKİLER

GRAFİKLER LİSTESİ.....	ii
TABLolar LİSTESİ.....	iv
YÖNETİCİ ÖZETİ.....	1
GİRİŞ	6
1. DIŞ TİCARET YAPAN GİRİŞİM SAYISI	8
2. DIŞ TİCARET TUTARI.....	11
3. GİRİŞİM BAŞINA İHRACAT VE İTHALAT TUTARI	17
4. DIŞ TİCARET YAPAN GİRİŞİM SAYISININ TEKNOLOJİ DÜZEYİNE GÖRE DAĞILIMI.....	21
5. ÜLKE GRUPLARINA GÖRE DIŞ TİCARET	26
6. ÜRÜN GRUBUNA GÖRE DIŞ TİCARET	31
7. İMALAT SANAYİ ÜRÜN GRUBUNA GÖRE DIŞ TİCARET.....	33
EK	41
1. Ürün Grupları Bazında KOBİ'lerin Gerçekleştirdiği İhracat ve İthalat	41
2. İmalat Sanayi Ürün Grupları Bazında KOBİ'lerin Gerçekleştirdiği İhracat ve İthalat	43

GRAFİKLER LİSTESİ

Grafik 1 – İhracat Yapan KOBİ ve Büyük Girişim Sayısı	8
Grafik 2 – Ölçek Bazında İhracatçı Girişim Sayısının Toplam Girişim Sayısına Oranı	9
Grafik 3 - Dış Ticaret Yapan KOBİ Sayısı	10
Grafik 4 - Türkiye’de Dış Ticaret (Milyar ABD \$)	11
Grafik 5 – KOBİ ve Büyük Girişimlerde İhracat Tutarı (Milyar ABD \$)	12
Grafik 6 - KOBİ ve Büyük Girişimlerin İhracat Tutarındaki Payı (%)	12
Grafik 7 - KOBİ ve Büyük Girişimlerde İthalat Tutarı (Milyar ABD \$)	13
Grafik 8 - KOBİ ve Büyük Girişimlerin İthalat Tutarındaki Payı (%)	13
Grafik 9 - Mikro Ölçekli Girişimlerde İhracat ve İthalat Tutarı (Milyar ABD \$) ve Payı (%)	14
Grafik 10 - Küçük Ölçekli Girişimlerde İhracat ve İthalat Tutarı (Milyar ABD \$) ve Payı (%)	15
Grafik 11 - Orta Ölçekli Girişimlerde İhracat ve İthalat Tutarı (Milyar ABD \$) ve Payı (%)	15
Grafik 12 - KOBİ’lerde İhracat ve İthalat Tutarı (Milyar ABD \$) ve Payı (%)	16
Grafik 13 - KOBİ’lerde Girişim Başına İhracat ve İthalat Tutarı (Bin ABD \$)	17
Grafik 14 - Mikro Girişimlerde Girişim Başına İhracat ve İthalat Tutarı (Bin ABD \$)	17
Grafik 15 - Küçük Girişimlerde Girişim Başına İhracat ve İthalat Tutarı (Bin ABD \$)	18
Grafik 16 - Orta Girişimlerde Girişim Başına İhracat ve İthalat Tutarı (Bin ABD \$)	18
Grafik 17 - KOBİ’lerde Girişim Başına İhracat (Bin ABD \$) ve İhracatçı Sayısı	19
Grafik 18 - Girişim Başına İhracat Tutarı (Bin ABD \$)	20
Grafik 19 - Girişim Başına İthalat Tutarı (Bin ABD \$)	20
Grafik 20 - İhracat Yapan KOBİ Sayısının Teknoloji Düzeyine Göre Dağılımı	21
Grafik 21 - Teknoloji Düzeyi Bazında İhracat Yapan Girişim Sayısının Ölçeksel Dağılımı, 2024	22
Grafik 22 - Dış Ticaret Yapan Yüksek Teknoloji Düzeyindeki KOBİ Sayısı	23
Grafik 23 - Dış Ticaret Yapan Orta-Yüksek Teknoloji Düzeyindeki KOBİ Sayısı	23
Grafik 24 - Dış Ticaret Yapan Orta-Düşük Teknoloji Düzeyindeki KOBİ Sayısı	24
Grafik 25 - Dış Ticaret Yapan Düşük Teknoloji Düzeyindeki KOBİ Sayısı	25
Grafik 26 - Ülke Gruplarına Göre KOBİ’lerde İhracat ve İthalat (Milyon ABD \$), 2024	26
Grafik 27 – KOBİ’lerin Gerçekleştirdiği İhracatın Ülke Grupları Bazında Payı, 2024	27
Grafik 28 –Avrupa’ya Gerçekleştirilen İhracat ve İthalat (Milyon ABD \$)	28
Grafik 29 - Asya’ya Gerçekleştirilen İhracat ve İthalat (Milyon ABD \$)	29
Grafik 30 – Afrika’ya Gerçekleştirilen İhracat ve İthalat (Milyon ABD \$)	30
Grafik 31 - Ürün Gruplarına Göre KOBİ ve Büyük Girişimlerde İhracat ve İthalat (Milyon ABD \$), 2024	31
Grafik 32 - KOBİ’lerde C-İmalat Sanayi Ürün Grubu İhracat ve İthalatı (Milyon ABD \$)	32
Grafik 33 - KOBİ’ler ve Büyük Girişimlerde C-İmalat Sanayi Ürün Grubu İhracatı (Milyon ABD \$)	32
Grafik 34 - İmalat Sanayi Ürün Gruplarına (CPA 2008) Göre KOBİ’lerde İhracat (Milyon ABD \$), 2024	33
Grafik 35 – 2013-2024 Döneminde KOBİ ve Büyük Girişimlerin Gerçekleştirdiği İhracattaki Değişim (Milyon ABD \$)	34
Grafik 36 – KOBİ ve Büyük Girişimlerin Gerçekleştirdiği İhracatın İmalat Sanayi Ürün Gruplarına Göre Dağılımı (Milyon ABD \$), 2024	35
Grafik 37 - İmalat Sanayi Ürün Grupları Bazında KOBİ ve Büyük Girişimlerin İhracattaki Payı (%), 2024	36
Grafik 38 – KOBİ ve Büyük Girişimlerde Dış Ticaret Dengesinin İmalat Sanayi Ürün Gruplarına Göre Dağılımı (Milyon ABD \$), 2024	37
Grafik 39 – KOBİ’lerde ve Büyük Girişimlerde İhracatın İthalatı Karşılama Oranının İmalat Sanayi Ürün Gruplarına Göre Dağılımı (%), 2024	38
Grafik 40 - KOBİ’lerde A-Tarım, Ormancılık ve Balıkçılık Ürünleri Ürün Grubu İhracat ve İthalatı (Milyon ABD \$)	41

Grafik 41 - KOBİ'lerde B-Madencilik, Taşocakçılığı Ürün Grubu İhracat ve İthalatı (Milyon ABD \$)	41
Grafik 42 - KOBİ'lerde D-Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Ürün Grubu İhracat ve İthalatı (Milyon ABD \$)	42
Grafik 43 - KOBİ'lerde E-Su temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri Ürün Grubu İhracat ve İthalatı (Milyon ABD \$)	42
Grafik 44 - KOBİ'lerde 10-Gıda Ürünleri Ürün Grubu İhracat ve İthalatı (Milyon ABD \$)	43
Grafik 45 - KOBİ'lerde 11-İçecekler Ürün Grubu İhracat ve İthalatı (Milyon ABD \$)	43
Grafik 46 - KOBİ'lerde 12-Tütün Ürünleri Ürün Grubu İhracat ve İthalatı (Milyon ABD \$)	44
Grafik 47 - KOBİ'lerde 13-Tekstil Ürün Grubu İhracat ve İthalatı (Milyon ABD \$)	44
Grafik 48 - KOBİ'lerde 14-Giyim Eşyası Ürün Grubu İhracat ve İthalatı (Milyon ABD \$)	45
Grafik 49 - KOBİ'lerde 15-Deri ve İlgili Ürünler Ürün Grubu İhracat ve İthalatı (Milyon ABD \$)	45
Grafik 50 - KOBİ'lerde 16-Kereste, Ağaç ve Mantar Ürünleri Ürün Grubu İhracat ve İthalatı (Milyon ABD \$)	46
Grafik 51 - KOBİ'lerde 17-Kâğıt ve Kâğıt Ürünleri Ürün Grubu İhracat ve İthalatı (Milyon ABD \$)	46
Grafik 52 - KOBİ'lerde 18-Kayıtlı Medyanın Basılması ve Çoğaltılması Ürün Grubu İhracat ve İthalatı (Milyon ABD \$)	47
Grafik 53 - KOBİ'lerde 19-Kok ve Rafine Petrol Ürün. Ürün Grubu İhracat ve İthalatı (Milyon ABD \$)	47
Grafik 54 - KOBİ'lerde 20-Kimyasallar ve Kimyasal Ürünler Ürün Grubu İhracat ve İthalatı (Milyon ABD \$)	48
Grafik 55 - KOBİ'lerde 21-Temel Eczacılık Ürünleri Ürün Grubu İhracat ve İthalatı (Milyon ABD \$)	48
Grafik 56 - KOBİ'lerde 22-Kauçuk ve Plastik Ürünler Ürün Grubu İhracat ve İthalatı (Milyon ABD \$)	49
Grafik 57 - KOBİ'lerde 23- Diğer Metalik Olmayan Mineral Ürünler Ürün Grubu İhracat ve İthalatı (Milyon ABD \$)	49
Grafik 58 - KOBİ'lerde 24-Ana Metaller Ürün Grubu İhracat ve İthalatı (Milyon ABD \$)	50
Grafik 59 - KOBİ'lerde 25-Fabrikasyon Metal Ürünler Ürün Grubu İhracat ve İthalatı (Milyon ABD \$)	50
Grafik 60 - KOBİ'lerde 26-Bilgisayar ile Elektronik ve Optik Ürünler Ürün Grubu İhracat ve İthalatı (Milyon ABD \$)	51
Grafik 61 - KOBİ'lerde 27-Elektrikli Teçhizat Ürün Grubu İhracat ve İthalatı (Milyon ABD \$)	51
Grafik 62 - KOBİ'lerde 28-Makine ve Ekipmanlar Ürün Grubu İhracat ve İthalatı (Milyon ABD \$)	52
Grafik 63 - KOBİ'lerde 29-Motorlu Kara Taşıtları Ürün Grubu İhracat ve İthalatı (Milyon ABD \$)	52
Grafik 64 - KOBİ'lerde 30-Diğer Ulaşım Araçları Ürün Grubu İhracat ve İthalatı (Milyon ABD \$)	53
Grafik 65 - KOBİ'lerde 31-Mobilya Ürün Grubu İhracat ve İthalatı (Milyon ABD \$)	53
Grafik 66 - KOBİ'lerde 32-Diğer Mamul Eşyalar Ürün Grubu İhracat ve İthalatı (Milyon ABD \$)	54

TABLÖLER LİSTESİ

Tablo 1 – KOBİ’lerin İhracat Tutarında Bir Önceki Yıla Göre Artış Oranının İmalat Sanayi Ürün Gruplarına Göre Dağılımı (%)	39
---	----

YÖNETİCİ ÖZETİ

2013-2024 döneminde ihracat yapan KOBİ'lerin toplam girişim sayısı içindeki payı artmıştır.

2013 yılında 55.024 olan ihracatçı KOBİ sayısı, 2024 itibarıyla 169.911'e ulaşmıştır. Aynı dönemde ihracat yapan KOBİ'lerin tüm girişimler içindeki payı %1,9'dan %4,3'e yükselmiştir. Bu gelişme, ihracata yönelen işletme sayısında belirgin bir yaygınlaşma olduğunu ortaya koymakla birlikte, toplam girişimler içindeki payın hâlen görece düşük seviyede kaldığına işaret etmektedir.

Öte yandan, 2013 yılında yaklaşık 157 milyar dolar olan toplam ihracat hacmi, 2024 yılı sonunda 256 milyar dolara çıkmıştır. İhracatçı girişim sayısındaki %200'ü aşan artışa rağmen ihracat gelirindeki artışın %63 ile daha sınırlı kalması, niceliksel büyümenin ihracat değerine aynı ölçüde yansımadığını göstermektedir. Bu durum, ihracat artışının daha çok yeni firmaların sisteme dahil olmasıyla gerçekleştiğini, ancak firma başına düşen ihracat tutarındaki artışın sınırlı kaldığını göstermektedir.

İşletme ölçeği büyüdükçe ihracat yapma oranı artmaktadır.

İhracatçı girişimlerin ölçeksel dağılımı incelendiğinde, işletme büyüklüğü arttıkça toplam girişim sayısı içinde ihracat yapanların payının arttığı görülmektedir. 2024 yılı verilerine göre mikro ölçekli girişimler içinde ihracat yapanların payı %2,9, küçük girişimler içinde ihracat yapanların payı %13,7, orta ölçekli girişimler içinde ihracat yapanların payı %29,7, büyük girişimler içinde ise ihracat yapanların payı %47,1'dir. Bu durum, işletmelerin ölçek büyüklüğü ile dış pazarlara açılma eğilimleri arasında güçlü bir ilişki olduğunu göstermektedir.

Türkiye'nin 2024 yılında ihracatı 256,1 Milyar Dolar, ithalatı ise 320,0 Milyar Dolar olarak gerçekleşmiştir.¹

2013–2024 dönemine bakıldığında, Türkiye'nin dış ticaretinde hem ihracat hem de ithalat hacminin belirgin şekilde arttığı görülmektedir. 2013 yılında 157,2 Milyar Dolar olan ihracat, 2024 yılında 256,1 Milyar Dolara; 237,8 Milyar Dolar olan ithalat ise 320,0 Milyar Dolara yükselmiştir. Aynı dönemde dış ticaret açığı 80,6 Milyar Dolardan 64,0 Milyar Dolara gerilerken, ihracatın ithalatı karşılama oranı %66,1'den %80,0'e yükselerek dış ticaret dengesinde görece bir iyileşmeye işaret etmiştir.

Makroekonomik göstergeler açısından değerlendirildiğinde, 2013 yılında yaklaşık 950 milyar dolar seviyesindeki GSMH içinde ihracatın payı %16,5, ithalatın payı ise %25 olarak gerçekleşmiş; net ihracatın GSMH içindeki payı % -8,5 ile büyüme üzerinde sınırlayıcı bir etki

¹ TÜİK KOBİ İstatistikleri 2024 yılı verileri kullanılmıştır. TÜİK Dış Ticaret İstatistikleri verileri incelendiğinde Türkiye'nin 2024 yılı ihracatı 261,8 Milyar Dolar, ithalatı ise 344,0 Milyar Dolar olarak gerçekleşmiştir. KOBİ istatistikleri yalnızca iş kayıtları sisteminde yer alan ve ekonomik faaliyeti bilinen girişimleri kapsamakta; potansiyel mükellefler ile bazı kurum ve kuruluşları (BİT, KİT vb.) kapsam dışı bırakmaktadır. Tutarlar arasındaki fark bu iki veri setinin kapsamından kaynaklanmaktadır.

yaratmıştır. 2024 yılına gelindiğinde ise yaklaşık 1,1 trilyon dolar seviyesine ulaşan GSMH içinde ihracatın payı %23,3'e yükselmiş, ithalatın payı ise %29 seviyelerinde gerçekleşmiştir. Bu dönemde net ihracatın negatif katkısı % -5,8'e gerileyerek ekonomide dış ticaret kaynaklı baskının azaldığını göstermektedir. Genel olarak değerlendirildiğinde, son 11 yılda ihracatın ekonomik büyüklük içindeki payında kayda değer bir artış sağlanmıştır.

2024 yılında KOBİ'lerin ihracattaki payı %29,6 olarak gerçekleşmiştir.

2024 yılında KOBİ'lerin ihracatı, bir önceki yıla göre %13,1 azalarak 75,7 Milyar Dolara gerilemiştir. Bu düşüşle birlikte, KOBİ'lerin ihracattaki payı 2023'te %35,0 iken 2024'te %29,6 olarak gerçekleşmiştir. Ölçek bazında bakıldığında ise toplam ihracatın %2,4'ünü mikro, %10,7'sini küçük ve %16,5'ini orta ölçekli girişimler gerçekleştirmiştir.

2013-2024 döneminde KOBİ'ler dış ticaret fazlası vermiştir.

2013–2024 döneminde KOBİ'lerin ihracatı 57,0 Milyar Dolardan 75,7 Milyar Dolara yükselerek %32,8 artış göstermiştir. Aynı dönemde büyük girişimlerin ihracatı ise 100,2 Milyar Dolardan 180,3 Milyar Dolara çıkarak %80,1'lik güçlü bir artış kaydetmiştir. Bu süreçte KOBİ'ler dış ticaret fazlası verirken, büyük girişimlerde dış ticaret açığı oluşmuştur.

KOBİ'lerde ihracatçı sayısı artarken girişim başına düşen ihracat azalmaktadır.

2013–2024 döneminde KOBİ'lerde ihracatçı sayısı ve toplam ihracat artış göstermesine rağmen, girişim başına düşen ihracat tutarının azaldığı görülmektedir. 2013 yılında girişim başına ihracat 1.036 Bin Dolar iken, 2024 yılında 446 Bin Dolara gerilemiştir. Bu düşüşün ihracatçı girişim sayısındaki en yüksek artışın mikro ölçekli girişimlerde gerçekleşmesi ve bu girişimlerin düşük tutarlı ihracat gerçekleştirmesi sebebiyle yaşandığı söylenebilir.

İhracattan elde edilen gelirin artırılabilmesi için pazar çeşitliliğinin sağlanması ve katma değeri yüksek ürün ihracatının teşvik edilmesi büyük önem taşımaktadır. Katma değeri yüksek ürün ihracı, ihraç edilecek ürünlere yönelik Ar-Ge çalışmalarını ve dolayısıyla Ar-Ge harcamalarının artmasına bağlıdır.

İhracat yapan imalat sanayi KOBİ'lerinin sayısında teknoloji düzeyi bazında artış oranı sınırlı kalmıştır.

2013-2024 döneminde imalat sanayinde faaliyet gösteren ihracatçı girişimlerde;

- Yüksek teknolojlili sektörlerde faaliyet gösteren girişimlerin payı %1,3'ten %1,6'ya çıkmıştır.
- Orta yüksek teknolojlili sektörlerde faaliyet gösteren girişimlerin payı %26,9'dan %25,0'e gerilemiştir.
- Orta düşük teknolojlili sektörlerde faaliyet gösteren girişimlerin payı %28,3'ten %26,6'ya gerilemiştir.
- Düşük teknolojlili sektörlerde faaliyet gösteren girişimlerin payı ise %43,5'ten %46,8'e çıkmıştır.

Teknoloji düzeyi bazında ihracat yapan girişim sayısının ölçeksel dağılımında KOBİ'lerin payı daha büyüktür.

2024 yılında imalat sanayinde faaliyet gösteren ihracatçı girişimlerde;

- Yüksek teknolojiли sektörlerde faaliyet gösteren girişimlerin %86,3'ü KOBİ, %13,7'si büyük,
- Orta yüksek teknolojiли sektörlerde faaliyet gösteren girişimlerin %91,8'i KOBİ, %8,2'si büyük,
- Orta düşük teknolojiли sektörlerde faaliyet gösteren girişimlerin %91,5'i KOBİ, %8,5'i büyük,
- Düşük teknolojiли sektörlerde faaliyet gösteren girişimlerin ise %93,4'ü KOBİ, %6,6'sı büyük girişimdir.

KOBİ'ler en fazla ihracatı ve ithalatı Avrupa ile gerçekleştirmiştir.

2024 yılında hem KOBİ'ler hem de büyük girişimlerin gerçekleştirdiği ihracat ve ithalatta en fazla paya sahip olan ülke grubu "Avrupa" olmuştur.

Büyük ölçekli girişimler ihracatının %60,7'sini, KOBİ'ler ise %48,0'ini Avrupa'ya gerçekleştirmiştir. Bununla birlikte Asya'nın, büyük ölçekli girişimlerin ihracatındaki payı %20,3 iken KOBİ'lerin ihracatındaki payı %34,3'tür. Buna göre KOBİ'lerin büyük girişimlere göre ihracatını daha fazla ülkeye yoğunlaştırdığı, diğer bir ifade ile pazarını daha fazla çeşitlendirdiği söylenebilir.

Türkiye'de dış ticaret taşımacılığı hem ihracat hem de ithalatta ağırlıklı olarak denizyolu ile yapılmaktadır.

2024 yılında Türkiye ihracatının %55,9'u denizyolu ile gerçekleştirilmiştir. Denizyolunu, %32,8 ile karayolu ve %9,9 ile havayolu taşımacılığı takip ederken, daha düşük maliyetli olmasına rağmen demiryolunun payı yalnızca %0,7 seviyesinde kalmıştır. Denizyolu ve karayolu taşımacılığının entegrasyonu, ihraç ürünlerinin teslimat hızına önemli katkılar sağlasa da artan lojistik giderleri işletmelerin küresel rekabet gücü üzerinde baskı oluşturabilmektedir. Bu nedenle, taşıma sisteminde demiryolu payının artırılması stratejik açıdan önem taşımaktadır.

Hammadde ithalatı toplam ihracatın %91,0'ine, sanayi için işlem görmüş hammadde ithalatı ise toplam ihracatın %42,6'sına tekabül etmiştir.

Tüm girişimlere ilişkin verilere göre, 2024 yılında, hammadde (ara mal) ithalatı toplam ihracatın %91,0'ine, sanayi için işlem görmüş hammadde ithalatı ise toplam ihracatın %42,6'sına tekabül etmiştir. Bu tablo, ihracat performansının önemli ölçüde ithal girdi kompozisyonuna dayalı bir seyir izlediğini ve birçok sektörde katma değer odaklı dönüşüm ihtiyacının devam ettiğini göstermektedir. Artan dış ticaret açığının önüne geçilebilmesi için

katma değeri yüksek ürün ihracatının artırılmasına yönelik politikalar geliştirilmesi gerektiği, bu politikaların pazar çeşitliliği ve ürün çeşitliliğini de beraberinde getireceği düşünülmektedir.

KOBİ’lerin gerçekleştirdiği ihracatta “C-İmalat Sanayi” en fazla paya sahip olan ürün grubudur.

2024 yılında hem KOBİ’ler hem de büyük girişimlerin gerçekleştirdiği ihracat ve ithalatta en fazla paya sahip olan ürün grubunun “C-İmalat Sanayi” olduğu görülmektedir. “C-İmalat Sanayi” ürün grubu ihracatında KOBİ’lerin payı %91,1 iken, ithalatta %92,7’dir. KOBİ’ler “C-İmalat Sanayi” ürün grubunda 2013-2024 dönemi boyunca dış ticaret fazlası vermiştir.

KOBİ’lerin gerçekleştirdiği ihracatta “28-Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipmanlar” en fazla paya sahip olan imalat sanayi ürün grubudur.

2024 yılında, KOBİ’lerin gerçekleştirdiği ihracatta %13,9 ile “28-Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipmanlar”, büyük ölçekli girişimlerin gerçekleştirdiği ihracatta ise %17,4 ile “29- Motorlu kara taşıtları, treyler (römork) ve yarı treyler (yarı römork)” en fazla paya sahip olan imalat sanayi ürün gruplarını oluşturmaktadır.

KOBİ’lerde 23 imalat sanayi ürün grubundan 6 tanesinde, büyük girişimlerde 23 ürün grubundan 12 tanesinde dış ticaret açığı verildiği görülmektedir. Hem KOBİ’ler hem de büyük girişimlerde dış ticaret açığı verilen ürün gruplarının önemli bir kısmının yüksek ve orta-yüksek teknoloji düzeylerinde olduğu görülmektedir.

Ayrıca 2015-2024 döneminde KOBİ’lerin ihracat tutarında bir önceki yıla göre artış oranlarının imalat sanayi ürün gruplarına göre dağılımı incelendiğinde, KOBİ’lerin ihracat performansının yüksek bir dalgalanma ve kırılganlık yapısına sahip olduğu görülmektedir. Tablo, KOBİ’lerin ihracatta kalıcı ve rekabetçi bir yer edinebilmeleri için talep odaklı yapıdan strateji odaklı bir yapıya geçmelerinin zorunluluk olduğunu işaret etmektedir.

Türkiye’de dış ticaret dengesinin sürdürülebilir biçimde iyileştirilebilmesi için, KOBİ’lerin orta-yüksek ve yüksek teknoloji odaklı üretim kapasitesinin güçlendirilmesi ve yerli tedarik zincirlerinin yapısal olarak dönüştürülmesi kritik bir gerekliliktir.

Türkiye’nin dış ticaret yapısı incelendiğinde; KOBİ’ler başta olmak üzere girişimlerin düşük teknolojili ürün gruplarında uzmanlaştığı ve bu alanda dış ticaret fazlası verdiği görülmektedir. Ancak sanayinin ve ekonominin ihtiyaç duyduğu yüksek teknolojili ürünlerde yerli üretim ve ihracat kapasitesinin kısıtlı kalması, bu segmentteki dış ticaret açığının kronikleşmesine neden olmaktadır. Bu bağlamda, ithalat bağımlılığını azaltmak ve dış ticaret dengesini sürdürülebilir bir yapıya kavuşturmak adına; KOBİ’lerin orta-yüksek ve yüksek teknoloji odaklı üretim kabiliyetlerinin öncelikli olarak desteklenmesi, makroekonomik yapısal dönüşüm için kritik bir zorunluluk arz etmektedir.

Söz konusu yapısal dönüşüm ihtiyacı, 2013–2024 dönemi verilerindeki niceliksel artışın nitelikle desteklenmesi gerekliliğini de ortaya koymaktadır. Bu dönemde KOBİ’lerin ihracatçı

sayısında ciddi bir artış yaşanmasına rağmen, girişim başına düşen ihracat tutarının önemli ölçüde gerilemiş olması dikkat çekicidir. KOBİ'ler yapısal olarak dış ticaret fazlası verirken büyük firmaların ithalat yoğun bir yapı sergilemesi ve düşük teknoloji yoğunluğunun artması, teknolojik dönüşümün sınırlı kaldığını teyit etmektedir. Dolayısıyla, bundan sonraki politika odağı sadece ihracatçı sayısını artırmaktan ziyade; ölçek büyütme, yüksek katma değerli üretim ve özellikle büyük firmaların ithalat bağımlılığını azaltacak yerli tedarik zincirlerinin güçlendirilmesi eksenine kaydırılmalıdır.

GİRİŞ

Bu rapor KOBİ'lerin dış ticaretteki payını ve yıllara sari gelişimini göstermek amacıyla TÜİK tarafından yayımlanan “**Küçük ve Orta Büyüklükteki Girişim İstatistikleri, 2024**” bülteninde yer alan veriler kapsamında hazırlanmıştır. “**Küçük ve Orta Büyüklükteki Girişim İstatistikleri, 2024**” bülteni, 24 Aralık 2025 tarihinde yayımlanmıştır. Bülten kapsamında 2013-2024 dönemindeki büyüklük grubu, teknoloji düzeyi, ürün grubu ve ülke grubuna göre ihracat ve ithalat yapan girişim sayısı ile ihracat ve ithalat tutarı verileri yer almaktadır. Bülten kapsamında Genel Ticaret Sistemi kapsamındaki verilere yer verilmiştir. TÜİK, Genel Ticaret Sistemine göre dış ticaret verilerini 2013 yılı itibariyle yayımlamaya başlamış olup, 2013 yılından önceki veriler Özel Ticaret Sistemine göredir. Genel Ticaret Sistemi (GTS), bir ülkenin ekonomik alanına giren ve ekonomik alanından çıkan tüm malları kapsamaktadır. GTS'de ülkenin ekonomik alanını oluşturan serbest bölgeler, gümrük antrepoları ve serbest dolaşım alanına giren veya bu alanlardan çıkan mallar hesaplamalara katılmaktadır. Özel ticaret sisteminde (ÖTS) gümrük antrepoları ve serbest bölgeler istatistiklerde içinde yer almamakta, sadece ülkenin serbest dolaşım alanına giren ve bu alandan çıkan mallar kapsamaktadır.

Avrupa Topluluğunda Ekonomik Faaliyetlerin İstatistik Sınıflaması NACE Rev.2 esas olmak üzere aşağıda yer alan sektörler KOBİ İstatistikleri'nin kapsamını oluşturmaktadır.

Kapsama alınan sektörler:

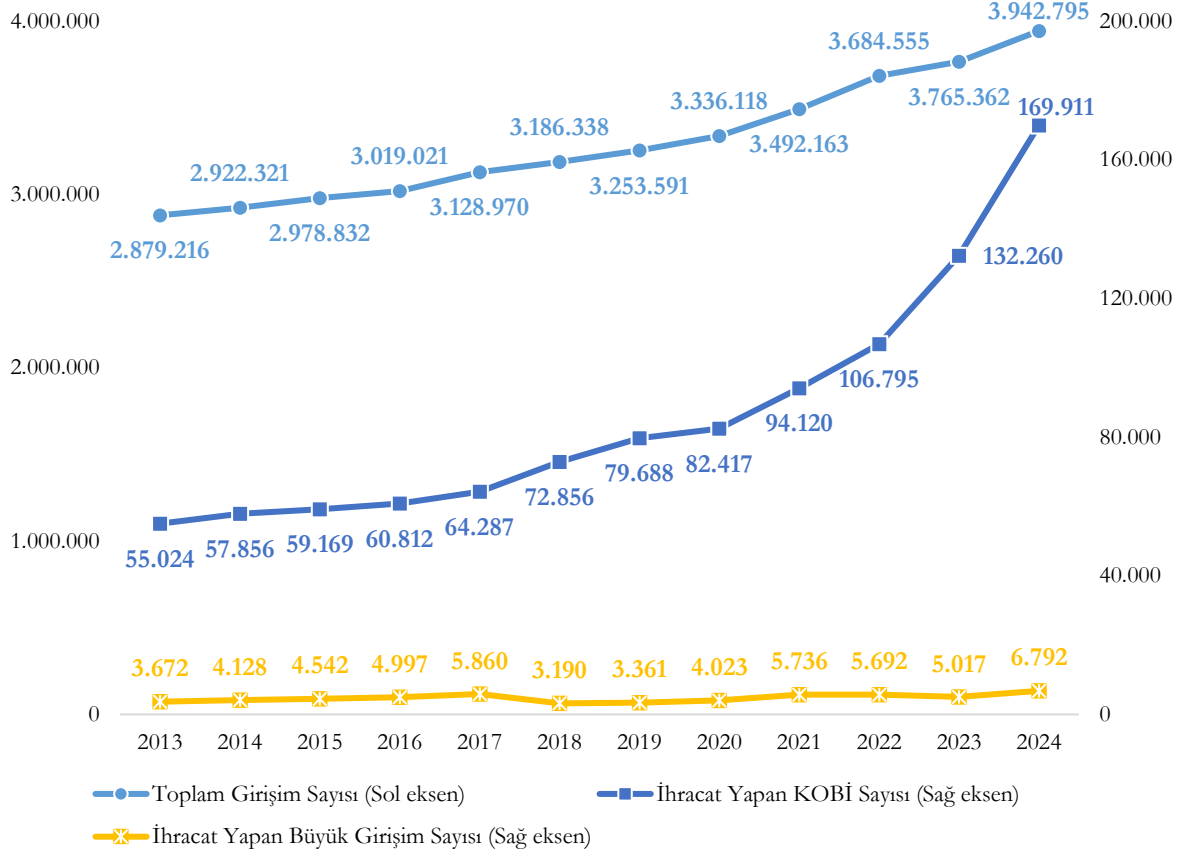
- B- Madencilik ve taş ocaklığı
- C- İmalat
- D- Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı
- E- Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri
- F- İnşaat
- G- Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı
- H- Ulaştırma ve depolama
- I- Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri
- J- Bilgi ve iletişim
- L- Gayrimenkul faaliyetleri
- M- Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler
- N- İdari ve destek hizmet faaliyetleri
- P- Eğitim
- Q- İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri
- R- Kültür, sanat, eğlence, dinlence ve spor
- S- Diğer hizmet faaliyetleri

Kapsama alınmayan sektörler:

- A- Tarım, ormancılık ve balıkçılık
- K- Finans ve Sigorta faaliyetleri
- O- Kamu yönetimi ve savunma; zorunlu sosyal güvenlik
- T- Hane halklarının işverenler olarak faaliyetleri
- U- Uluslararası örgütler ve temsilciliklerinin faaliyetleri
- S'nin bir bölümü- Diğer hizmet faaliyetleri içinde yer alan “Üye olunan kuruluşların faaliyetleri” hariç

1. DIŞ TİCARET YAPAN GİRİŞİM SAYISI

Grafik 1 – İhracat Yapan KOBİ ve Büyük Girişim Sayısı

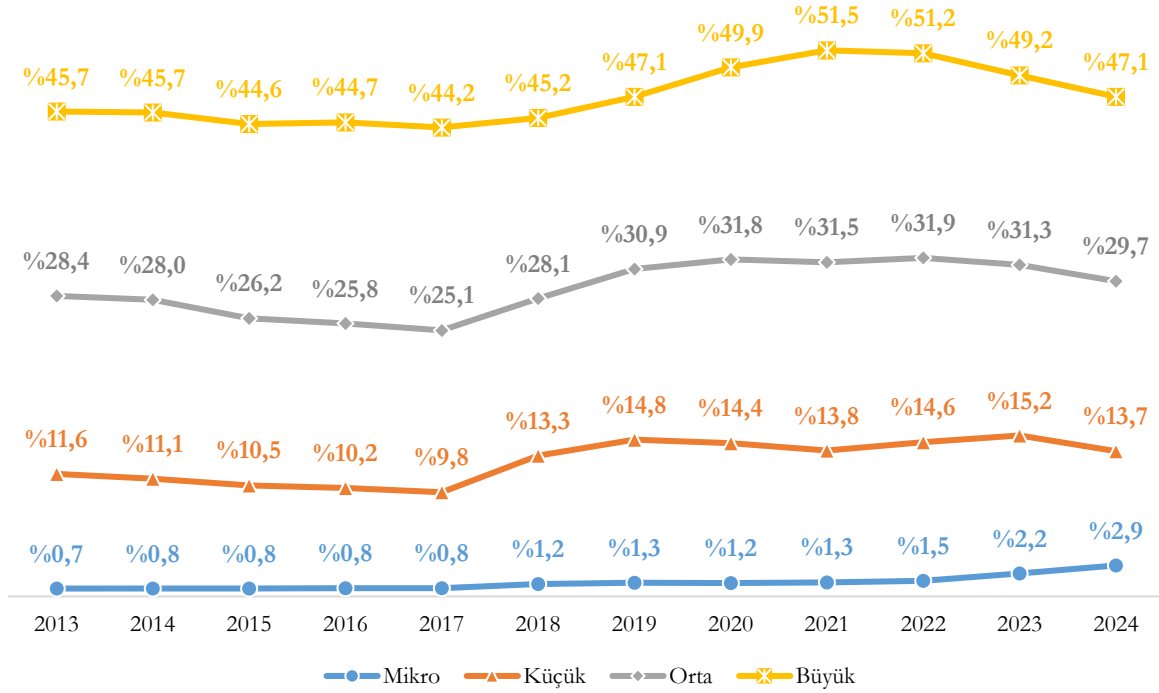

Kaynak: TÜİK KOBİ İstatistikleri, 2024

Grafik 1’de toplam girişim sayısının yanı sıra ihracat yapan KOBİ sayısı ve ihracat yapan büyük girişim sayısının 2013-2024 dönemindeki değişimi gösterilmiştir. Buna göre 2013-2024 döneminde toplam girişim sayısı %36,9 oranında artarken, aynı dönemde ihracat yapan toplam girişim sayısı %201,0 oranında artış göstermiştir.

İhracat yapan KOBİ’lerin toplam girişim sayısı içindeki payı 2013 yılında %1,9 iken, bu oran 2024 yılında %4,3’e yükselmiştir. Bununla birlikte ihracat yapan toplam girişimlerin toplam girişim sayısı içindeki payı ise 2013-2024 döneminde %2,0’dan %4,5’e çıkmıştır. Bu oran yükselmiş olsa da toplam girişim sayısı içinde ihracatçı girişim sayısının düşük olduğu ve artırılması gerektiği düşünülmektedir.

Grafik 2 – Ölçek Bazında İhracatçı Girişim Sayısının Toplam Girişim Sayısına Oranı

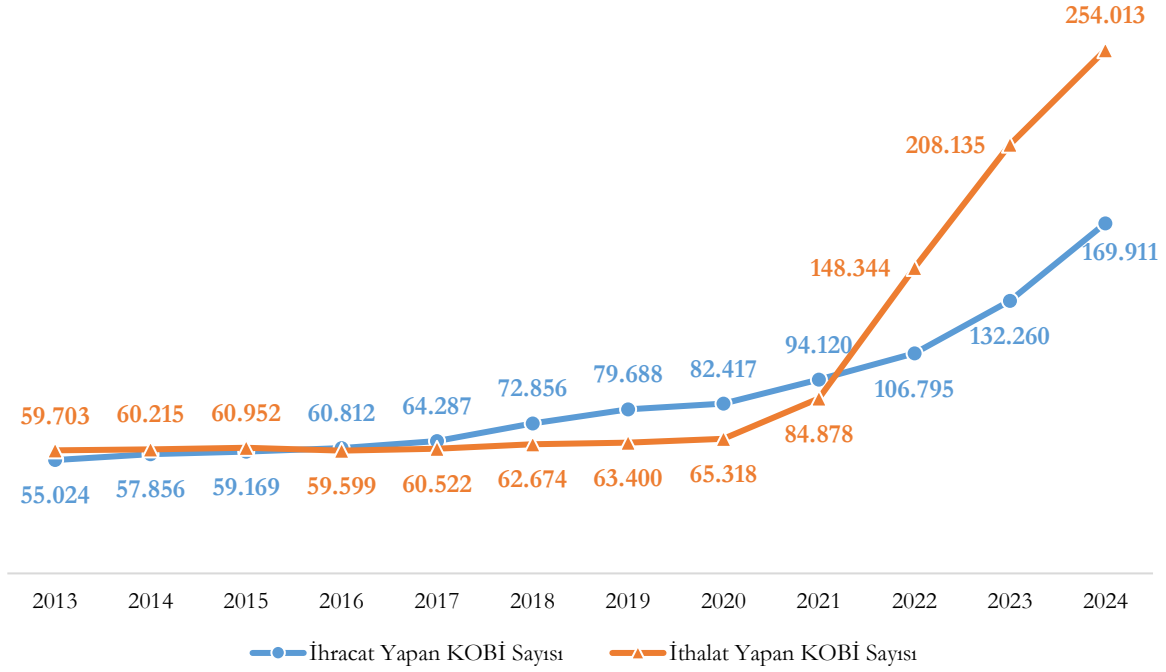
Kaynak: TÜİK KOBİ İstatistikleri, 2024

Grafik 2’de ihracat yapan girişimlerin toplam girişimler içindeki payı ölçek bazında gösterilmiştir. Buna göre 2013-2024 döneminde:

- İhracat yapan mikro girişim sayısının 19.470’den 102.374’e yükseldiği, toplam mikro girişim sayısı içindeki oranının ise %0,7’den %2,9’a çıktığı;
- İhracat yapan küçük girişim sayısının 24.996’dan 49.953’e yükseldiği, toplam küçük girişim sayısı içindeki oranının ise %11,6’dan %13,7’ye çıktığı;
- İhracat yapan orta girişim sayısının 10.558’den 17.584’e yükseldiği, toplam orta girişim sayısı içindeki oranının ise %28,4’ten %29,7’ye çıktığı;
- İhracat yapan büyük girişim sayısının 3.672’den 6.792’ye yükseldiği, toplam büyük girişim sayısı içindeki oranının ise %45,7’den %47,1’e çıktığı görülmüştür.

Grafik 2’de yer alan verilere bakıldığında, ölçek büyüdükçe ihracatçı girişim sayısının toplam girişim sayısı içindeki payının arttığı görülmektedir. Bu durum, ölçek büyütme yönelik politikaların ihracat politikası açısından önemli olduğunu göstermektedir.

Grafik 3 - Dış Ticaret Yapan KOBİ Sayısı

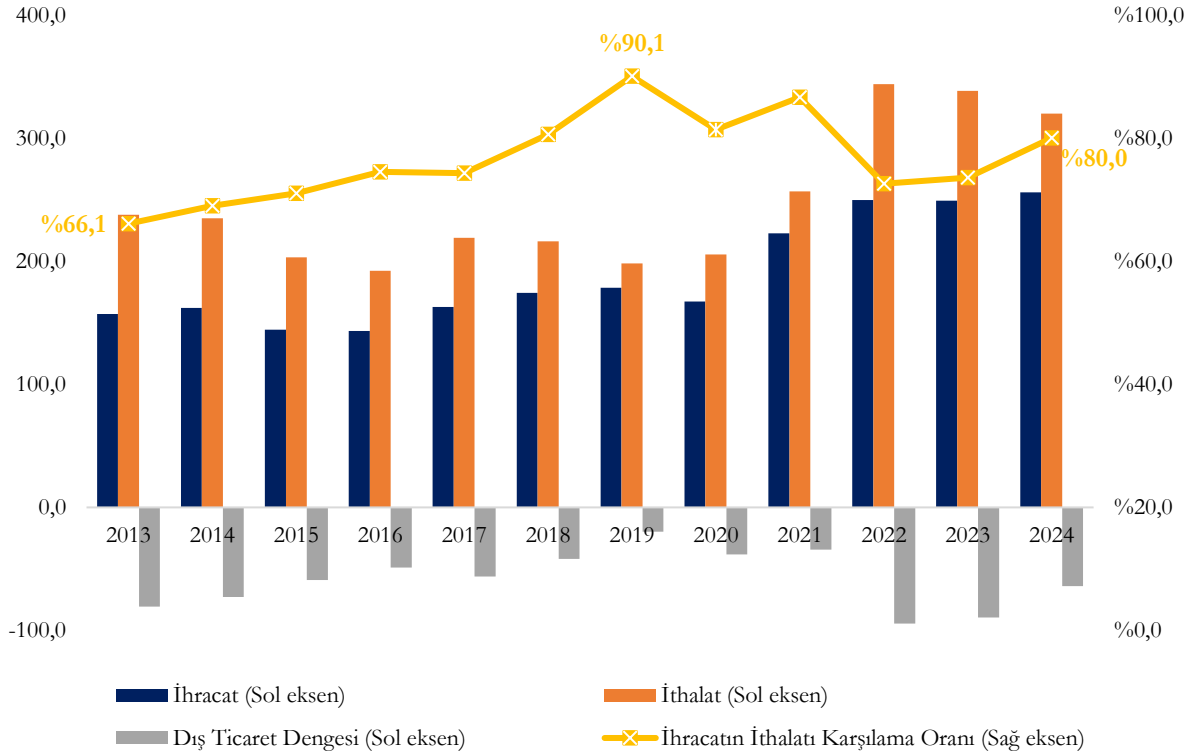
Kaynak: TÜİK KOBİ İstatistikleri, 2024

Grafik 3'te ihracat yapan KOBİ sayısı ile ithalat yapan KOBİ sayısının 2013-2024 dönemindeki değişimi verilmiştir. 2013-2015 döneminde ithalat yapan KOBİ sayısı ihracat yapan KOBİ sayısının üzerinde iken, 2016-2021 döneminde ise ihracat yapan KOBİ sayısı ithalat yapan KOBİ sayısının üzerine çıkmıştır. 2022 yılında 2021 yılına göre ithalat yapan KOBİ sayısında %74,8 oranında bir artış meydana gelmiş ve ihracat yapan KOBİ sayısının tekrar üzerine çıkmıştır. 2022 yılında 2021 yılına göre ihracat yapan KOBİ sayısındaki artış oranı ise %13,5 olarak gerçekleşmiştir. 2024 yılında 2023 yılına göre ithalat yapan KOBİ sayısında %22,0, ihracat yapan KOBİ sayısında ise %28,5 artış gerçekleşmiştir.

2021 yılına kadar, bir önceki yıla göre ithalatçı KOBİ sayısında meydana gelen artış oranı %4'ün üzerine çıkmamıştır. 2021 yılında bir önceki yıla göre %29,9 oranında artış meydana gelmiştir. 2022 yılında ise ithalatçı KOBİ sayısında bir sıçrama olduğu görülmektedir. Bu sıçramada, 2022 yılında bir önceki yıla göre %137,6 oranında artış gösteren ithalatçı mikro ölçekli girişim sayısının etkili olduğu düşünülmektedir (Bu oran küçük ölçekli girişimlerde %20,8, orta ölçekli girişimlerde ise %0,5'tir).

2. DIŞ TİCARET TUTARI

Grafik 4 - Türkiye’de Dış Ticaret (Milyar ABD \$)

Kaynak: TÜİK KOBİ İstatistikleri, 2024

Grafik 4’te 2013-2024 dönemi için Türkiye’de gerçekleşen ihracat ve ithalat tutarı, dış ticaret dengesi ve ihracatın ithalatı karşılama oranı verilmiştir. Buna göre,

- 2013 yılında 157,2 Milyar Dolar olan ihracat tutarı 2024 yılında 256,1 Milyar Dolar
- 2013 yılında 237,8 Milyar Dolar olan ithalat tutarı 2024 yılında 320,0 Milyar Dolar
- 2013 yılında 395,0 Milyar Dolar olan dış ticaret hacmi 2024 yılında 576,1 Milyar Dolar
- 2013 yılında 80,6 Milyar Dolar olan dış ticaret açığı ise 2024 yılında 64,0 Milyar Dolar olarak gerçekleşmiştir.

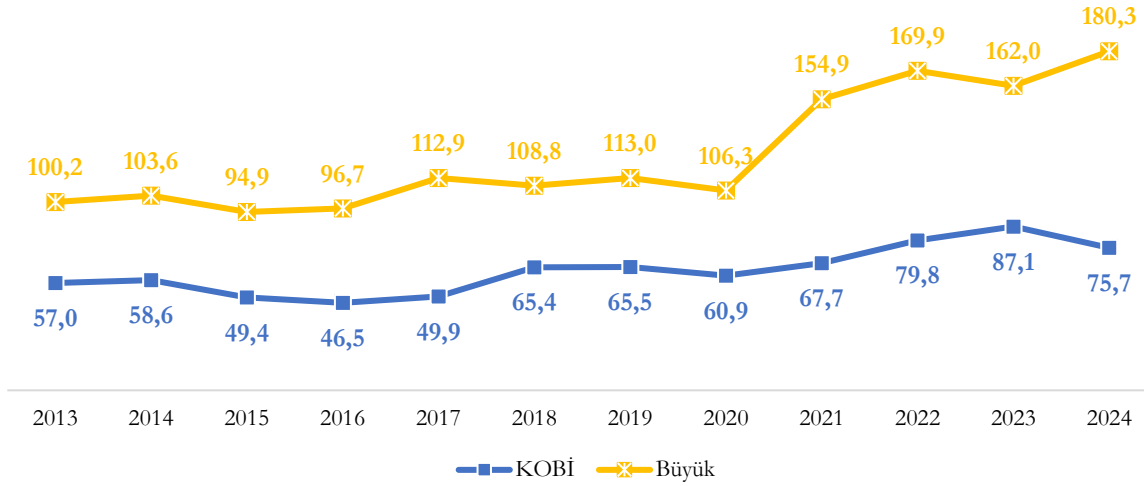
2013-2024 döneminin ortalamasına bakıldığında,

- Ortalama ihracat tutarının 188,9 Milyar Dolar
- Ortalama ithalat tutarının 247,2 Milyar Dolar
- Ortalama dış ticaret hacminin 436,1 Milyar Dolar
- Ortalama dış ticaret açığının ise 58,3 Milyar Dolar olduğu görülmektedir.

2024 yılındaki ihracat, ithalat ve dış ticaret hacmi ortalamasının üstünde gerçekleşirken, dış ticaret açığı ortalamasının gerisinde kalmıştır.

2013 yılında %66,1 olan ihracatın ithalatı karşılama oranı, 2024 yılında %80,0 olarak gerçekleşmiştir. 2013-2024 döneminde ihracatın ithalatı karşılama oranı en yüksek seviyesine %90,1 ile 2019 yılında ulaşmıştır.

Grafik 5 – KOBİ ve Büyük Girişimlerde İhracat Tutarı (Milyar ABD \$)

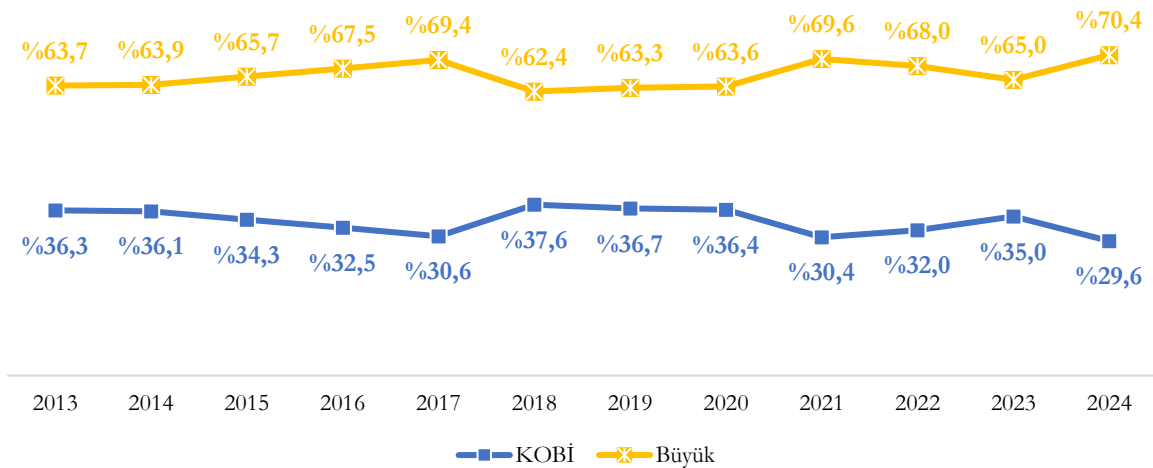
Kaynak: TÜİK KOBİ İstatistikleri, 2024

Grafik 5’te KOBİ ve büyük girişimlere ait ihracat tutarlarının 2013-2024 yılları arasındaki değişimi gösterilmiştir. Büyük girişimlerdeki ihracat tutarının KOBİ’lere göre hep daha fazla olduğu, 2021 yılı itibariyle aradaki farkın daha çok açıldığı görülmektedir.

2023 yılında, KOBİ’lerdeki ihracat tutarı 2022 yılına göre %9,2 artarken, büyük girişimlerdeki ihracat tutarı 2022 yılına göre %4,7 azalmıştır. 2024 yılında ise KOBİ’lerde ihracat tutarı 2023 yılına göre %13,1 azalırken, büyük girişimlerdeki ihracat tutarı %11,3 artmıştır.

2024 yılında 6.792 büyük girişim 180,3 Milyar Dolar ihracat yaparken, aynı yılda 169.911 KOBİ 75,7 Milyar Dolar ihracat gerçekleştirmiştir.

Grafik 6 - KOBİ ve Büyük Girişimlerin İhracat Tutarındaki Payı (%)

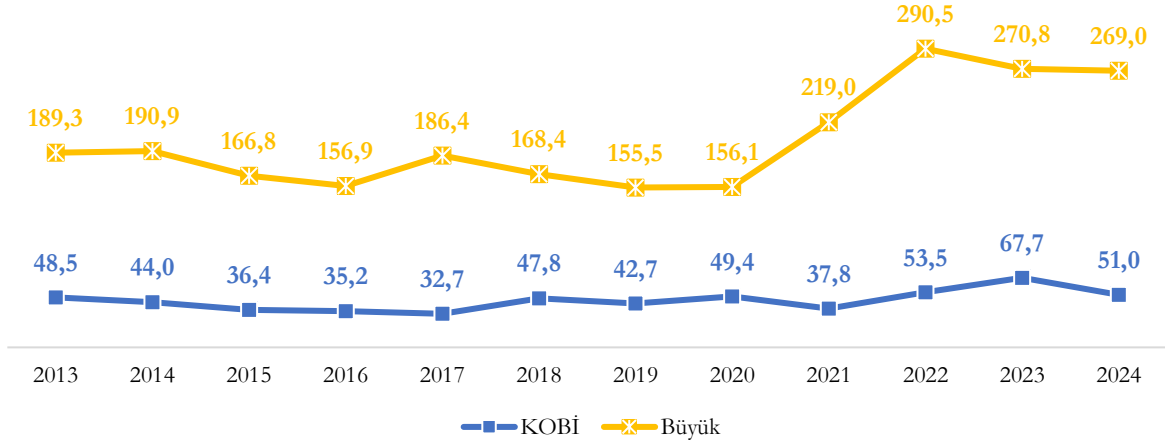

Kaynak: TÜİK KOBİ İstatistikleri, 2024

Grafik 6’da 2013-2024 dönemi için KOBİ ve büyük girişimlerin ihracat tutarındaki payı verilmiştir. KOBİ’lerin ihracattaki payı 2022 yılında %32,0 iken, 2023 yılında %35,0, 2024 yılında ise %29,6 olarak gerçekleşmiştir.

2024 yılında mikro ölçekli girişimler 6,1 Milyar Dolar, küçük ölçekli girişimler 27,4 Milyar Dolar, orta ölçekli girişimler ise 42,2 Milyar Dolar ihracat gerçekleştirmiştir. 2024 yılında toplam ihracatın %2,4'ünü mikro, %10,7'sini küçük, %16,5'ini orta ölçekli girişimler gerçekleştirmiştir.

Grafik 7 - KOBİ ve Büyük Girişimlerde İthalat Tutarı (Milyar ABD \$)

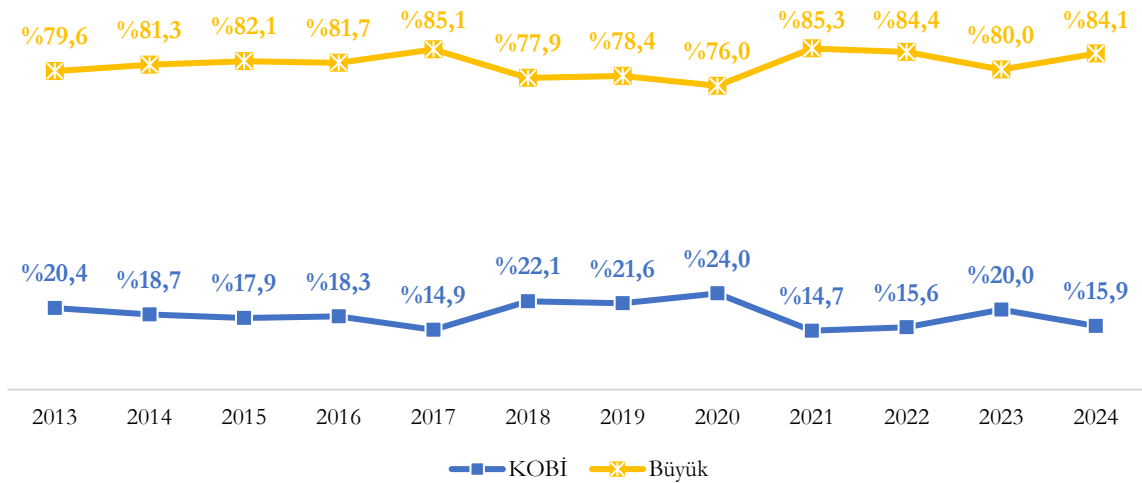
Kaynak: TÜİK KOBİ İstatistikleri, 2024

Grafik 7’de 2013-2024 döneminde KOBİ ve büyük girişimlere ait ithalat tutarlarının değişimi gösterilmiştir. Büyük girişimlerin ithalat tutarının KOBİ’lere göre hep fazla olduğu, 2021 yılı itibariyle aradaki farkın daha çok açıldığı görülmektedir.

2024 yılında, KOBİ’lerdeki ithalat tutarı 2023 yılına göre %24,6 azalırken, büyük girişimlerdeki ithalat tutarı ise 2023 yılına göre %0,7 azalmıştır.

2024 yılında 7.592 büyük girişim 269,0 Milyar Dolar ithalat yaparken, aynı yılda 254.013 KOBİ 51,0 Milyar Dolar ithalat gerçekleştirmiştir.

Grafik 8 - KOBİ ve Büyük Girişimlerin İthalat Tutarındaki Payı (%)

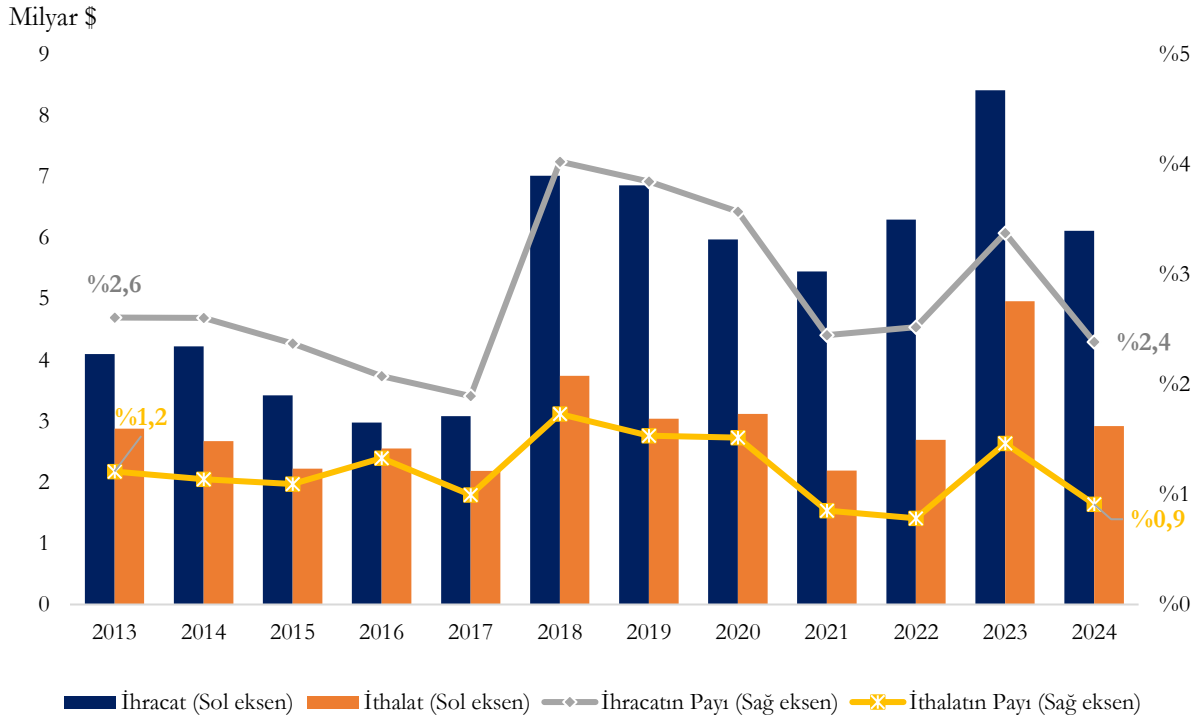

Kaynak: TÜİK KOBİ İstatistikleri, 2024

Grafik 8’de yer alan verilere göre, 2013-2024 döneminde büyük girişimlerde ortalama %80 bandında seyreden ithalat tutarı, 2021 yılında %85,3 ile dönemin en yüksek seviyesine ulaşmıştır. KOBİ’ler ise aynı yıl %14,7 ile dönemin en düşük seviyesini yaşamıştır.

2024 yılında mikro ölçekli girişimler 2,9 Milyar Dolar, küçük ölçekli girişimler 16,6 Milyar Dolar, orta ölçekli girişimler ise 31,5 Milyar Dolar ithalat gerçekleştirmiştir. 2024 yılında toplam ithalatın %0,9’unu mikro, %5,2’sini küçük, %9,8’ini orta ölçekli girişimler gerçekleştirmiştir.

Grafik 9 - Mikro Ölçekli Girişimlerde İhracat ve İthalat Tutarı (Milyar ABD \$) ve Payı (%)

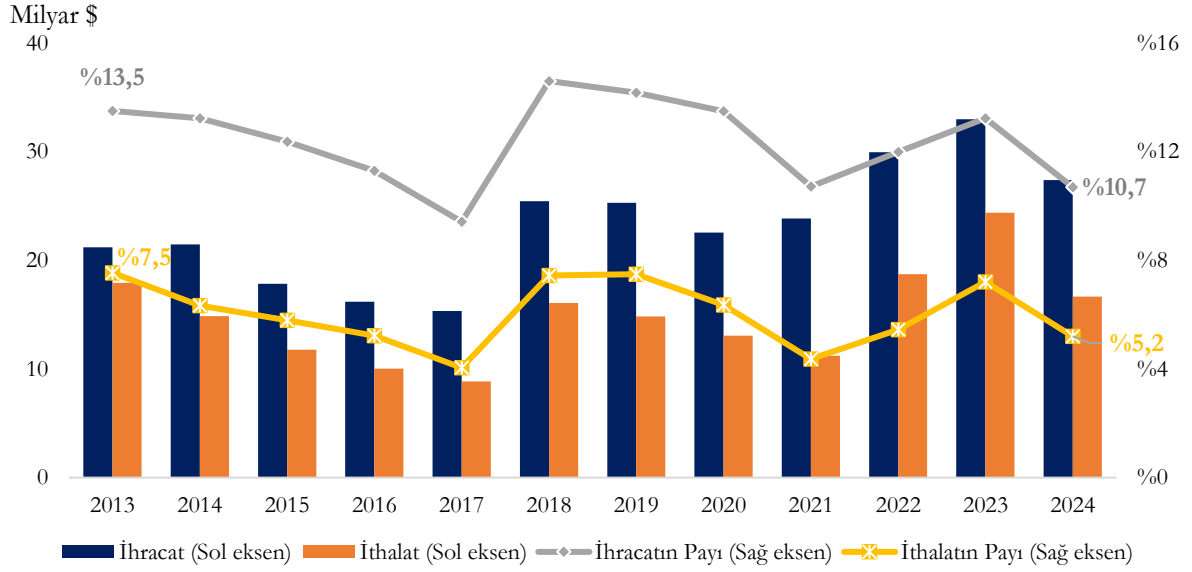

Kaynak: TÜİK KOBİ İstatistikleri, 2024

Grafik 9’da mikro ölçekli girişimlerdeki ihracat ve ithalat tutarı ile payının 2013-2024 dönemindeki değişimi gösterilmiştir. 2023 yılında mikro ölçekli girişimlerin ihracat tutarı 2022 yılına göre %33,6 oranında artarken, aynı dönemde ithalat tutarı %84,1 oranında artmıştır. 2024 yılında ise 2023 yılına göre ihracat tutarı %27,3 oranında azalırken, aynı dönemde ithalat tutarı %41,2 oranında azalmıştır. Mikro ölçekli girişimler 2024 yılında; toplam ihracatın %2,4’ünü, toplam ithalatın %0,9’unu gerçekleştirmiştir.

Mikro ölçekli girişimlerdeki ihracat ve ithalatın, 2013-2024 dönemi boyunca paralel bir seyir izlediği, tüm yıllarda dış ticaret fazlası verildiği görülmektedir.

Grafik 10 - Küçük Ölçekli Girişimlerde İhracat ve İthalat Tutarı (Milyar ABD \$) ve Payı (%)

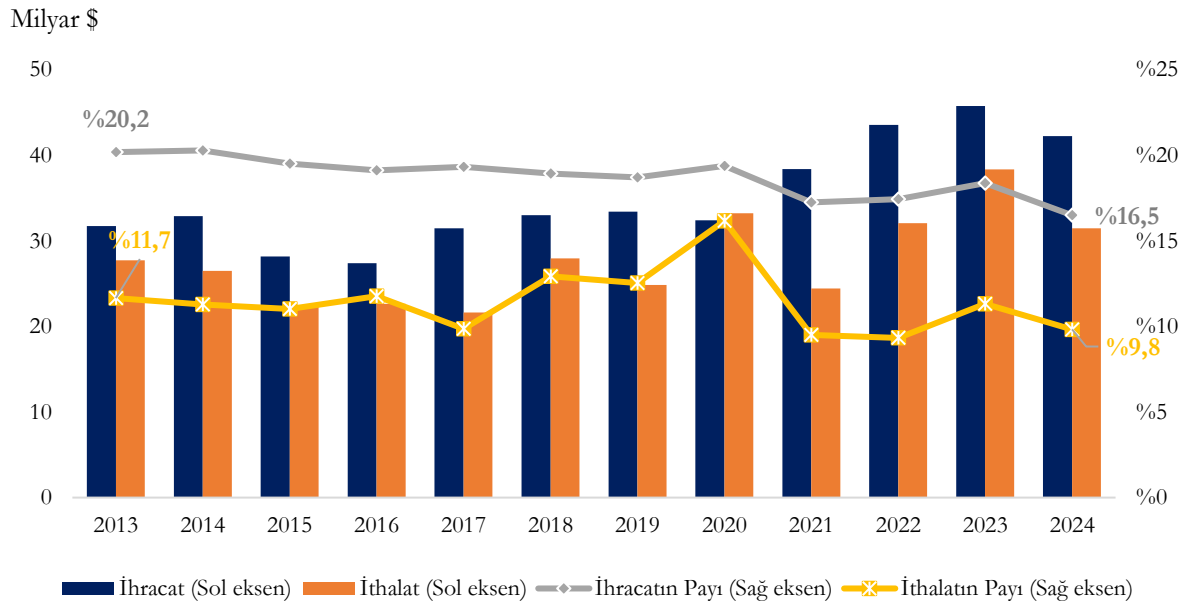

Kaynak: TÜİK KOBİ İstatistikleri, 2024

Grafik 10'da küçük ölçekli girişimlerdeki ihracat ve ithalat tutarı ile payının 2013-2024 dönemindeki değişimi gösterilmiştir. 2023 yılında küçük ölçekli girişimlerin ihracat tutarı 2022 yılına göre %10,1 oranında artarken, aynı dönemde ithalat tutarı %30,2 oranında artmıştır. 2024 yılında ise 2023 yılına göre ihracat tutarı %16,9 oranında azalırken, aynı dönemde ithalat tutarı %31,7 oranında azalmıştır. Küçük ölçekli girişimler 2024 yılında; toplam ihracatın %10,7'sini, toplam ithalatın %5,2'sini gerçekleştirmiştir.

Küçük ölçekli girişimlerdeki ihracat ve ithalatın, 2013-2024 dönemi boyunca paralel bir seyir izlediği, tüm yıllarda dış ticaret fazlası verildiği görülmektedir.

Grafik 11 - Orta Ölçekli Girişimlerde İhracat ve İthalat Tutarı (Milyar ABD \$) ve Payı (%)

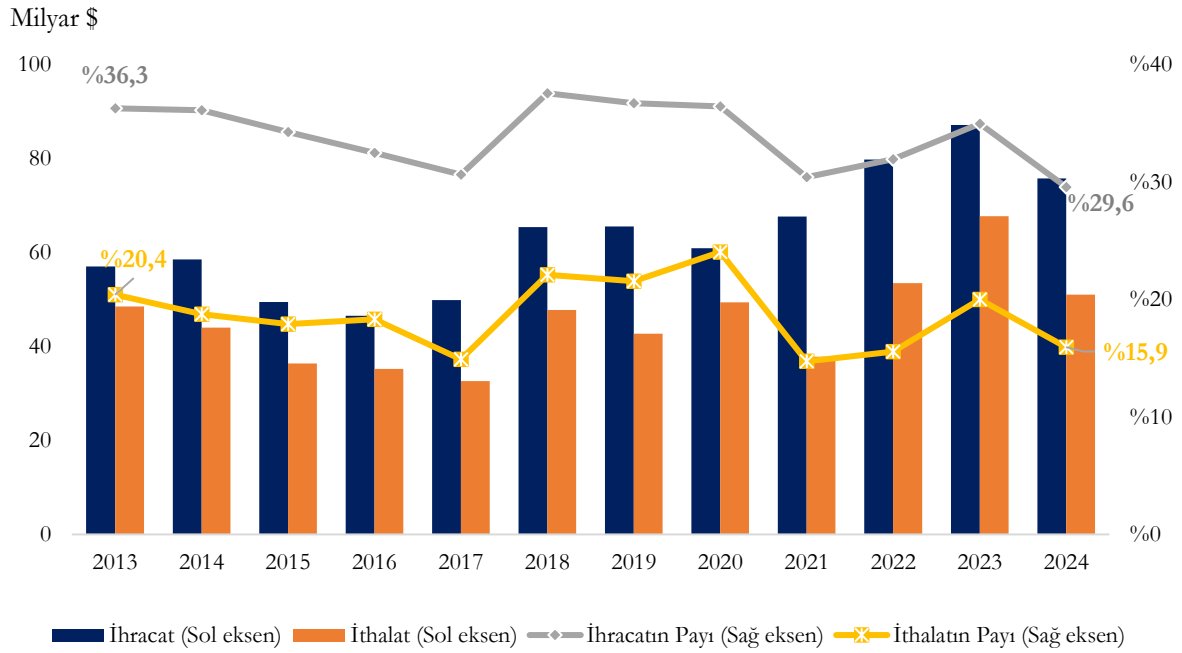

Kaynak: TÜİK KOBİ İstatistikleri, 2024

Grafik 11’de orta ölçekli girişimlerdeki ihracat ve ithalat tutarı ile payının 2013-2024 dönemindeki değişimi gösterilmiştir. 2023 yılında orta ölçekli girişimlerin ihracat tutarı 2022 yılına göre %5,1 oranında artarken, aynı dönemde ithalat tutarı %19,5 oranında artmıştır. 2024 yılında ise 2023 yılına göre ihracat tutarı %7,7 oranında azalırken, aynı dönemde ithalat tutarı %18,0 oranında azalmıştır. Orta ölçekli girişimler 2024 yılında; toplam ihracatın %16,5’ini, toplam ithalatın %9,8’ini gerçekleştirmiştir.

Orta ölçekli girişimlerde 2013-2024 dönemi boyunca, 2020 yılı hariç dış ticaret fazlası verildiği görülmektedir.

Grafik 12 - KOBİ’lerde İhracat ve İthalat Tutarı (Milyar ABD \$) ve Payı (%)

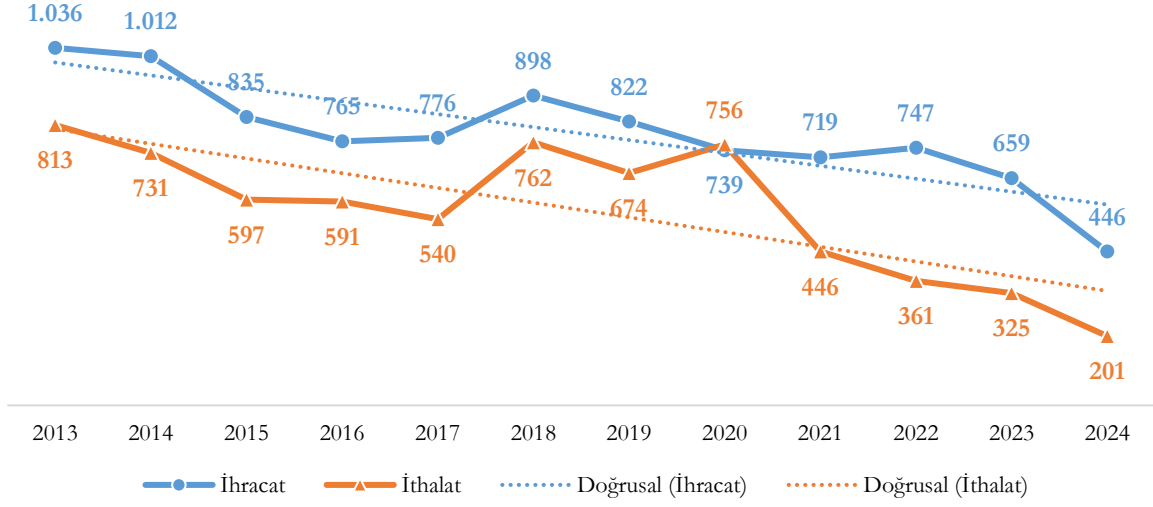
Kaynak: TÜİK KOBİ İstatistikleri, 2024

Grafik 12’de KOBİ’lerdeki ihracat ve ithalat tutarının 2013-2024 dönemindeki değişimi gösterilmiştir. 2023 yılında KOBİ’lerin ihracat tutarı 2022 yılına göre %9,2 oranında artarken, aynı dönemde ithalat tutarı %26,5 oranında artmıştır. 2024 yılında ise 2023 yılına göre ihracat tutarı %13,1 oranında azalırken, aynı dönemde ithalat tutarı %24,6 oranında azalmıştır. KOBİ’ler 2024 yılında; toplam ihracatın %29,6’sını, toplam ithalatın %15,9’unu gerçekleştirmiştir.

KOBİ’lerde 2013-2024 dönemi boyunca dış ticaret fazlası verildiği görülmektedir.

3. GİRİŞİM BAŞINA İHRACAT VE İTHALAT TUTARI

Grafik 13 - KOBİ'lerde Girişim Başına İhracat ve İthalat Tutarı (Bin ABD \$)

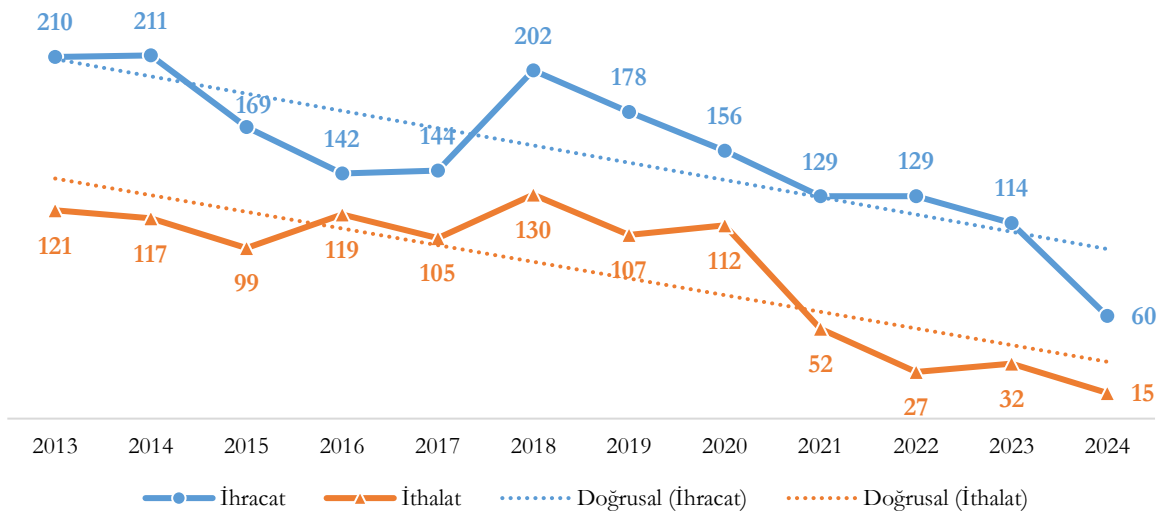

Kaynak: TÜİK KOBİ İstatistikleri, 2024; Kesikli çizgiler eğilimi göstermektedir.

KOBİ'lerde girişim başına ihracat tutarı, KOBİ'lerdeki ihracat tutarının ihracat gerçekleştiren KOBİ sayısına bölünmesiyle; KOBİ'lerde girişim başına ithalat tutarı ise KOBİ'lerdeki ithalat tutarının ithalat gerçekleştiren KOBİ sayısına bölünmesiyle elde edilmiştir. Grafik 13'te yer alan veriler incelendiğinde, 2013 yılında 1 Milyon 36 Bin Dolar olan girişim başına ihracat tutarının, 2024 yılında 446 Bin Dolar'a gerilediği görülmektedir.

2013-2024 dönemi boyunca KOBİ'lerdeki girişim başına ihracat ve ithalatın aşağı yönlü bir eğime sahip olduğu görülmektedir. Bu dönemde, girişim başına ihracat %57,0 oranında azalırken, girişim başına ithalat ise %75,3 oranında azalmıştır.

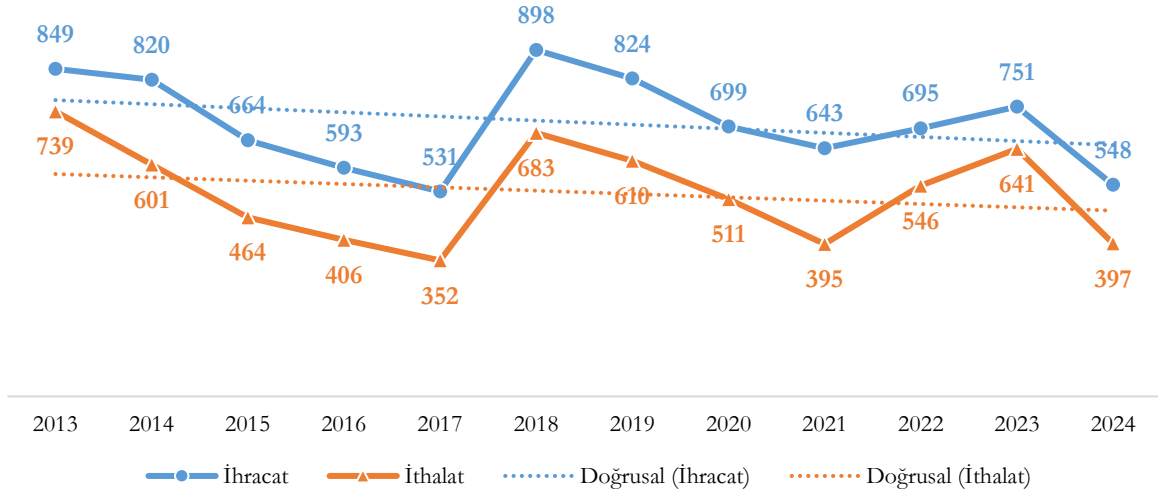
Grafik 14 - Mikro Girişimlerde Girişim Başına İhracat ve İthalat Tutarı (Bin ABD \$)

Kaynak: TÜİK KOBİ İstatistikleri, 2024; Kesikli çizgiler eğilimi göstermektedir.

Grafik 14'te mikro ölçekli girişimlerdeki girişim başına ihracat ve ithalat tutarının 2013-2024 dönemindeki değişimi gösterilmiştir. 2013-2024 dönemi boyunca mikro ölçekli girişimlerdeki girişim başına ihracat ve ithalatın, aşağı yönlü bir eğime sahip olduğu görülmektedir. Bu dönemde, girişim başına ihracat %71,6 oranında azalırken, girişim başına ithalat %87,7 oranında azalmıştır.

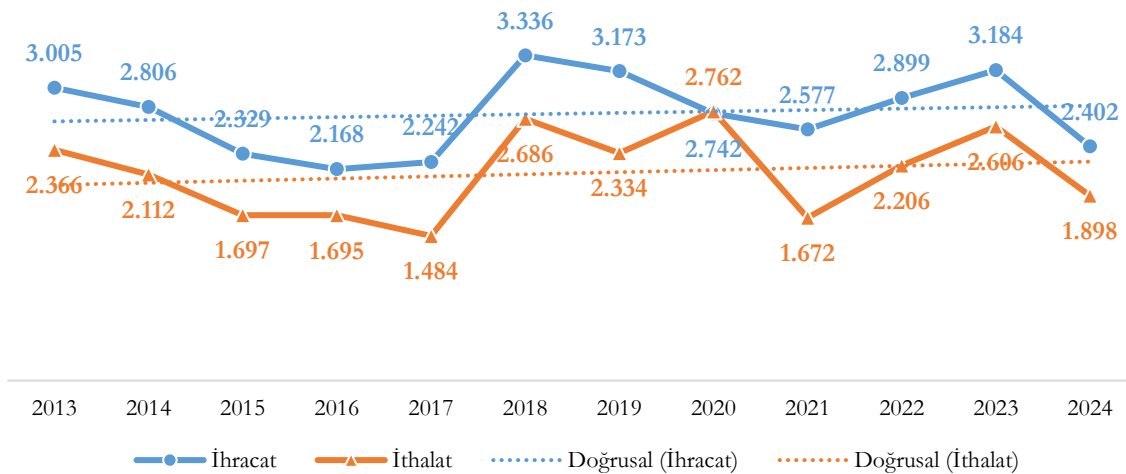
Grafik 15 - Küçük Girişimlerde Girişim Başına İhracat ve İthalat Tutarı (Bin ABD \$)

Kaynak: TÜİK KOBİ İstatistikleri, 2024; Kesikli çizgiler eğilimi göstermektedir.

Grafik 15'te küçük ölçekli girişimlerdeki girişim başına ihracat ve ithalat tutarının 2013-2024 dönemindeki değişimi gösterilmiştir. 2013-2021 dönemi boyunca (2018 yılı hariç) küçük ölçekli girişimlerdeki girişim başına ihracat ve ithalatın aşağı yönlü bir eğime sahip olduğu görülmektedir. 2022-2023 yıllarında artış yaşansa da 2024 yılında tekrar aşağı yönlü bir eğime sahip olmuştur. Bu dönemde, girişim başına ihracat %35,4 oranında azalırken, girişim başına ithalat %46,3 oranında azalmıştır.

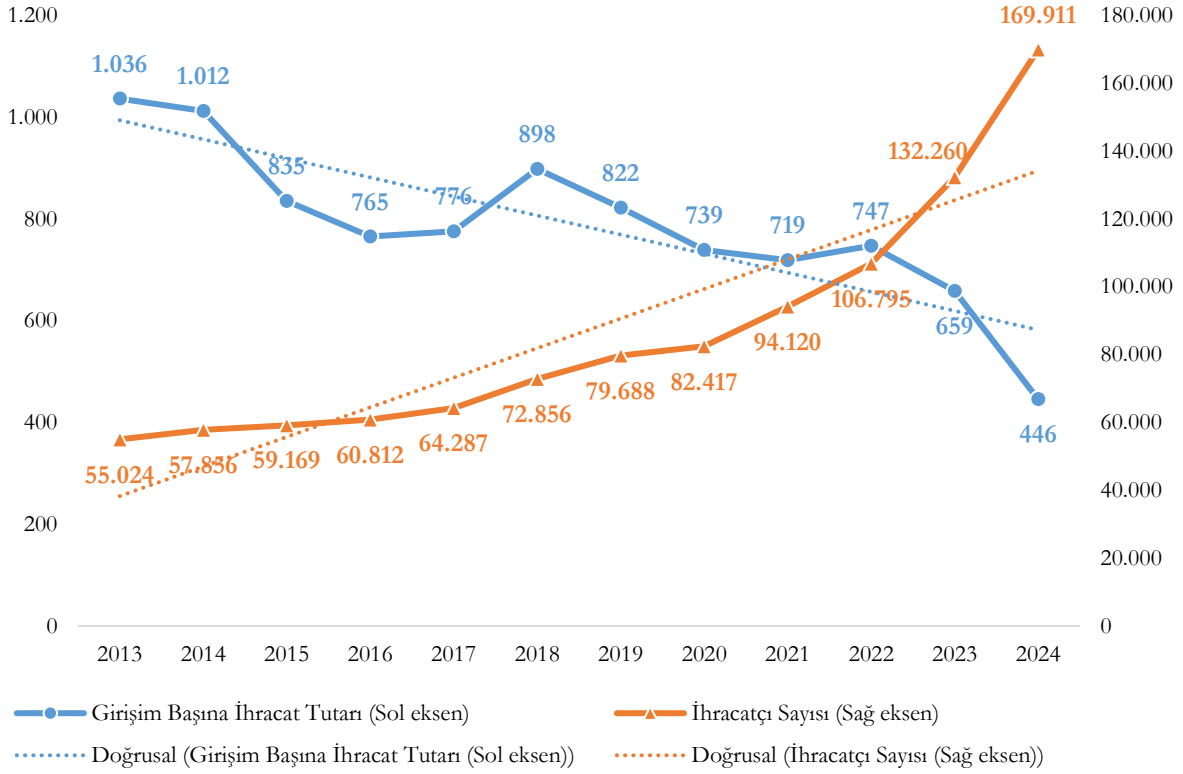
Grafik 16 - Orta Girişimlerde Girişim Başına İhracat ve İthalat Tutarı (Bin ABD \$)

Kaynak: TÜİK KOBİ İstatistikleri, 2024; Kesikli çizgiler eğilimi göstermektedir.

Grafik 16’da orta ölçekli girişimlerdeki girişim başına ihracat ve ithalat tutarının 2013-2024 dönemindeki değişimi gösterilmiştir. 2013-2023 döneminde girişim başına ihracat %5,9 oranında artarken, girişim başına ithalat %10,0 oranında artmıştır. 2024 yılında ise girişim başına ihracat 2023 yılına göre %24,6 azalırken, girişim başına ithalat %27,2 oranında azalmıştır.

Grafik 17 - KOBİ’lerde Girişim Başına İhracat (Bin ABD \$) ve İhracatçı Sayısı

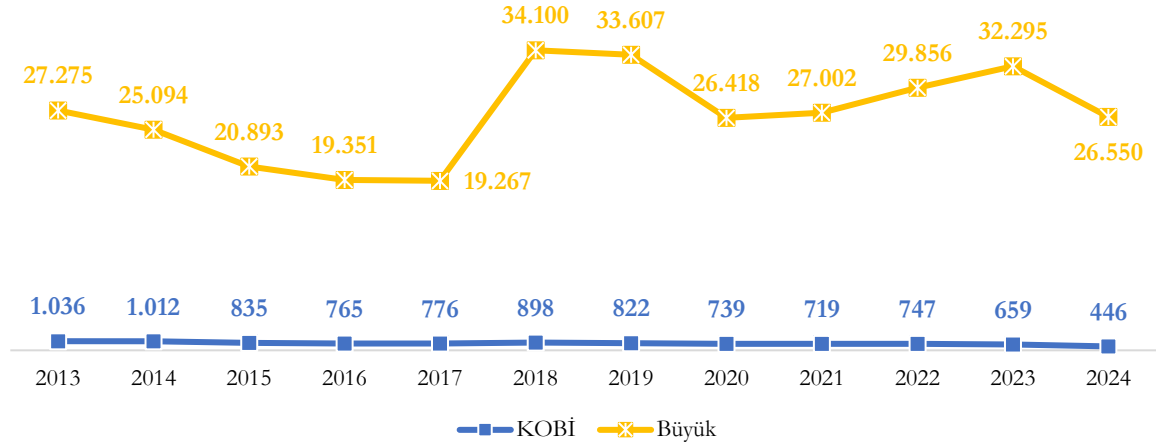
Kaynak: TÜİK KOBİ İstatistikleri, 2024; Kesikli çizgiler eğilimi göstermektedir.

KOBİ’lerde girişim başına düşen ihracat ve ihracatçı sayısı karşılaştırıldığında, 2013-2024 döneminde, genel olarak ihracatçı sayısı artarken girişim başına düşen ihracatın azaldığı görülmektedir.

Girişim başına düşen ihracatın, 2013-2024 döneminde ihracatçı girişim sayısı içerisinde en çok artışın mikro ölçekli girişimlerde görülmesi ve mikro ölçekli girişimlerin ihracat tutarının düşük tutarlarda gerçekleşmesi sebebiyle azaldığı söylenebilir.

İhracattan elde edilen gelirin artması için pazar çeşitliliğinin sağlanması önem arz etmekte olup katma değeri yüksek ürün ihracatının teşvik edilmesi gerektiği düşünülmektedir. Katma değeri yüksek ürün ihracı, ihraç edilecek ürüne yönelik Ar-Ge çalışmalarının ve dolayısıyla Ar-Ge harcamalarının artmasına bağlıdır.

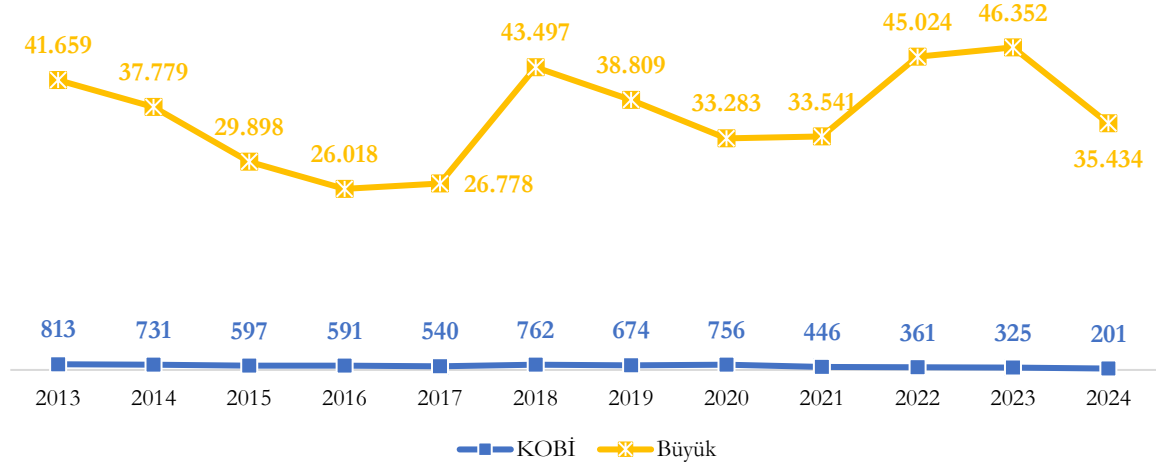
Grafik 18 - Girişim Başına İhracat Tutarı (Bin ABD \$)

Kaynak: TÜİK KOBİ İstatistikleri, 2024

2013 yılında büyük girişimlerdeki girişim başına ihracat KOBİ’lerde girişim başına ihracatın 26 katı iken 2024 yılında yaklaşık 60 katına çıkmıştır. 2024 yılında 6.792 büyük girişim 180,0 Milyar Dolar ihracat yaparken, 169.911 KOBİ 75,7 Milyar Dolar ihracat yapmıştır.

Grafik 19 - Girişim Başına İthalat Tutarı (Bin ABD \$)

Kaynak: TÜİK KOBİ İstatistikleri, 2024

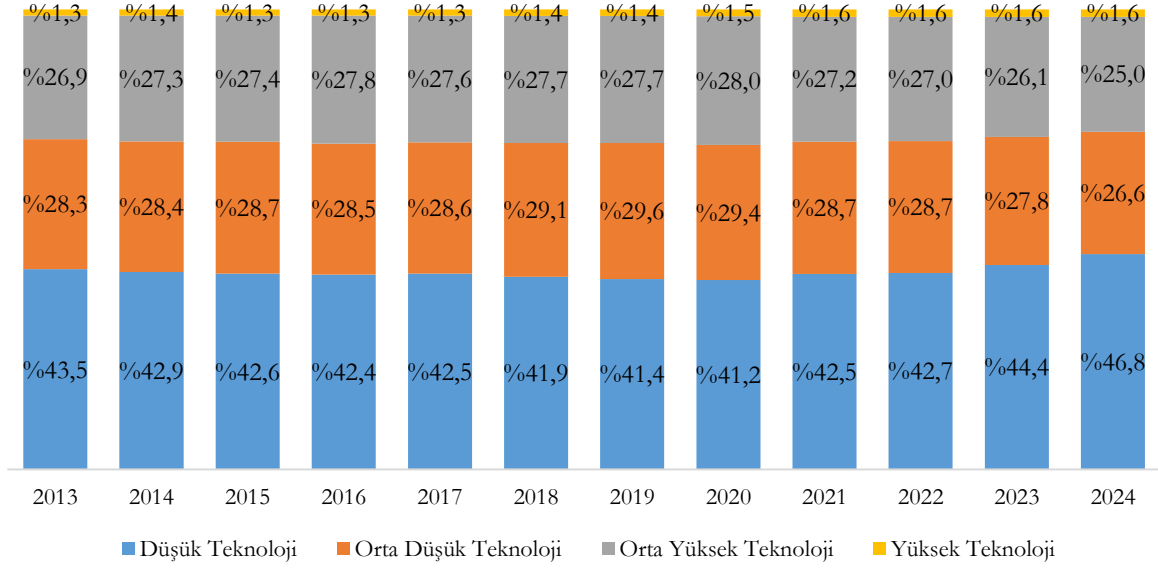
2013 yılında büyük girişimlerdeki girişim başına ithalat KOBİ’lerde girişim başına ithalatın 51 katı iken 2024 yılında 176 katına çıkmıştır. 2024 yılında 7.592 büyük girişim 269,0 Milyar Dolar ithalat yaparken, 254.013 KOBİ 51,0 Milyar Dolar ithalat yapmıştır.

Yukarıdaki grafiklere bakıldığında 2013-2024 döneminde KOBİ’lerin ihracatçı ve ithalatçı girişim sayısını artırdığı, aynı dönemde büyük girişimlerde ihracatçı girişim sayısının ithalatçı girişim sayısından hep daha az olduğu görülmektedir. Tutar açısından incelendiğinde KOBİ’lerin ihracatını ve ithalatını artırdığı, büyük girişimlerin ise ihracat tutarlarının ithalat tutarlarından hep daha az gerçekleştiği görülmektedir. Grafiklerde yer alan veriler, dış ticaret açığını kapatmak için büyük girişimlerin ithalatını azaltıp ihracatını artırmaya yönelik politikalar geliştirilmesi gerektiğini göstermektedir.

4. DIŞ TİCARET YAPAN GİRİŞİM SAYISININ TEKNOLOJİ DÜZEYİNE GÖRE DAĞILIMI

Bu kısımda imalat sanayinde faaliyet gösteren ve dış ticaret yapan KOBİ ve büyük girişimlerin teknoloji düzeyine göre dağılımlarına ilişkin veriler yer almaktadır.

Grafik 20 - İhracat Yapan KOBİ Sayısının Teknoloji Düzeyine Göre Dağılımı

Kaynak: TÜİK KOBİ İstatistikleri, 2024

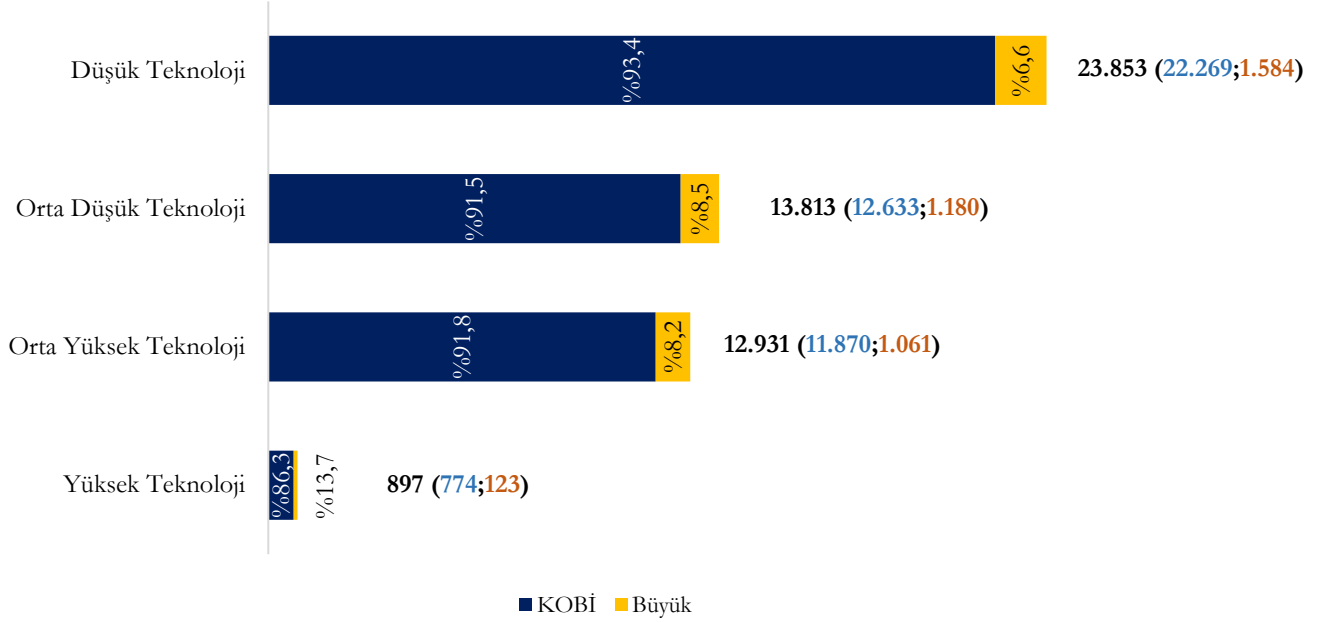
Grafik 20’de imalat sanayinde faaliyet gösteren ve ihracat yapan KOBİ sayısının 2013-2024 döneminde teknoloji düzeyine göre dağılımı gösterilmiştir. Buna göre,

- Yüksek teknolojlili sektörlerde faaliyet gösteren girişimlerin payı %1,3’ten %1,6’ya çıkmıştır.
- Orta yüksek teknolojlili sektörlerde faaliyet gösteren girişimlerin payı %26,9’dan %25,0’e gerilemiştir.
- Orta düşük teknolojlili sektörlerde faaliyet gösteren girişimlerin payı %28,3’ten %26,6’ya gerilemiştir.
- Düşük teknolojlili sektörlerde faaliyet gösteren girişimlerin payı ise %43,5’ten %46,8’e çıkmıştır.

Grafikte yer alan verilerden, ihracat yapan imalat sanayi KOBİ’lerinin sayısında teknoloji düzeyi bazında önemli bir artış yaşanmadığı gözlemlenmiştir.

Teknoloji düzeyi bazında girişim sayısında artış olmasına rağmen, ihracat tutarına göre yüksek teknolojlili sektörlerde faaliyet gösteren girişimlerin içinde KOBİ’lerin payı %12,6’dan %7,0’ye, orta yüksek teknolojlili sektörlerde faaliyet gösteren KOBİ’lerin payı %14,4’ten %12,2’ye, orta düşük teknolojlili sektörlerde faaliyet gösteren KOBİ’lerin payı %18,6’dan %15,0’e, düşük teknolojlili sektörlerde faaliyet gösteren KOBİ’lerin payı ise %40,3’ten %27,8’e gerilemiştir.

Grafik 21 - Teknoloji Düzeyi Bazında İhracat Yapan Girişim Sayısının Ölçeksel Dağılımı, 2024

Kaynak: TÜİK KOBİ İstatistikleri, 2024

Grafik 21’de 2024 yılı verilerine göre imalat sanayinde faaliyet gösteren ve ihracat yapan girişim sayısının teknoloji düzeyi bazında dağılımı gösterilmiştir.

İmalat sanayinde faaliyet gösteren ve ihracat yapan toplam girişim sayısı 51.494 olup, girişimlerin 47.546’sı (%92,3) KOBİ, 3.948’i (%7,7) ise büyük girişimdir.

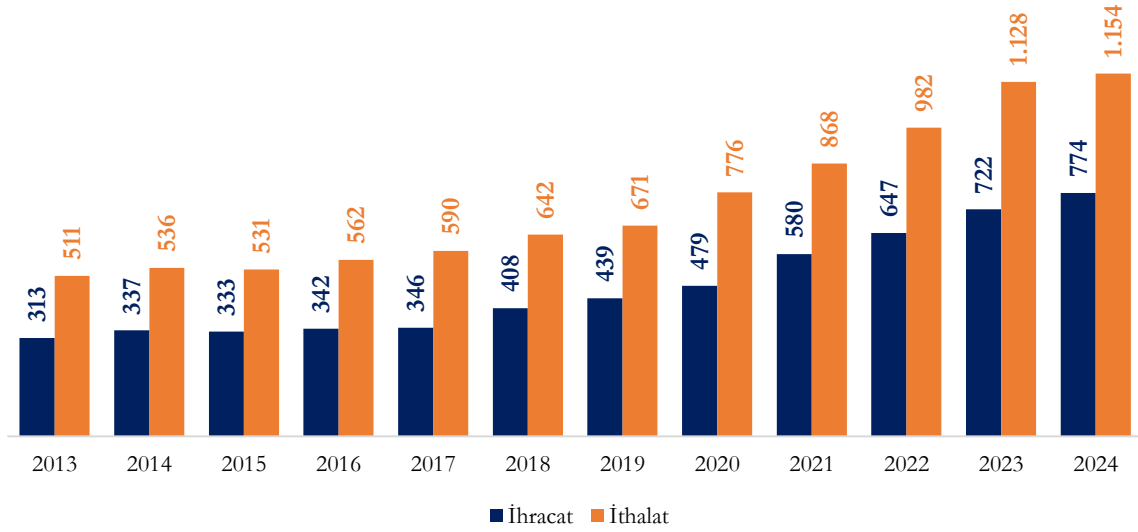
İmalat sanayinde faaliyet gösteren 51.494 ihracatçı girişimin, 897’si (%1,7) yüksek teknoloji, 12.931’i (%25,1) orta yüksek teknoloji, 13.813’ü (%26,8) orta düşük teknoloji, 23.853’ü (%46,3) ise düşük teknoloji düzeyinde faaliyet göstermektedir.

Grafikte yer alan verilere bakıldığında imalat sanayinde faaliyet gösteren ihracatçı girişimlerde,

- Yüksek teknolojlili sektörlerde faaliyet gösteren girişimlerin %86,3’ü KOBİ, %13,7’si büyük
- Orta yüksek teknolojlili sektörlerde faaliyet gösteren girişimlerin %91,8’i KOBİ, %8,2’si büyük
- Orta düşük teknolojlili sektörlerde faaliyet gösteren girişimlerin %91,5’i KOBİ, %8,5’i büyük
- Düşük teknolojlili sektörlerde faaliyet gösteren girişimlerin %93,4’ü KOBİ, %6,6’sı büyük girişimdir.

Her teknoloji düzeyi bazında büyük payın KOBİ’lere ait olduğu görülmektedir.

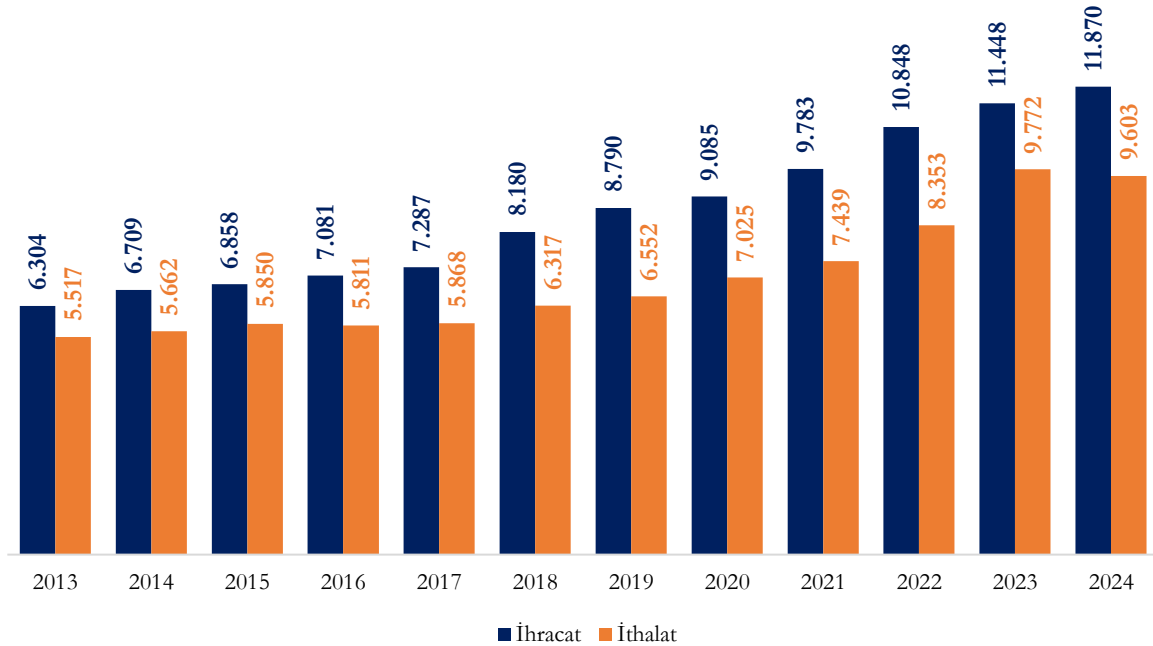
Grafik 22 - Dış Ticaret Yapan Yüksek Teknoloji Düzeyindeki KOBİ Sayısı

Kaynak: TÜİK KOBİ İstatistikleri, 2024

Grafik 22’de imalat sanayinde faaliyet gösteren ve dış ticaret yapan yüksek teknoloji düzeyindeki KOBİ sayısının 2013-2024 dönemindeki değişimi gösterilmiştir. 2024 yılında, ihracat yapan yüksek teknoloji düzeyindeki girişim sayısı içinde KOBİ’lerin payı %86,3 olarak gerçekleşirken, ithalat yapan yüksek teknoloji düzeyindeki girişim sayısı içinde KOBİ’lerin payı %89,5 olarak gerçekleşmiştir. İhracat yapan KOBİ sayısı ile ithalat yapan KOBİ sayısının 2013-2024 dönemi boyunca paralel bir seyir izlediği, tüm yıllarda ithalat yapan KOBİ sayısının daha fazla olduğu görülmektedir.

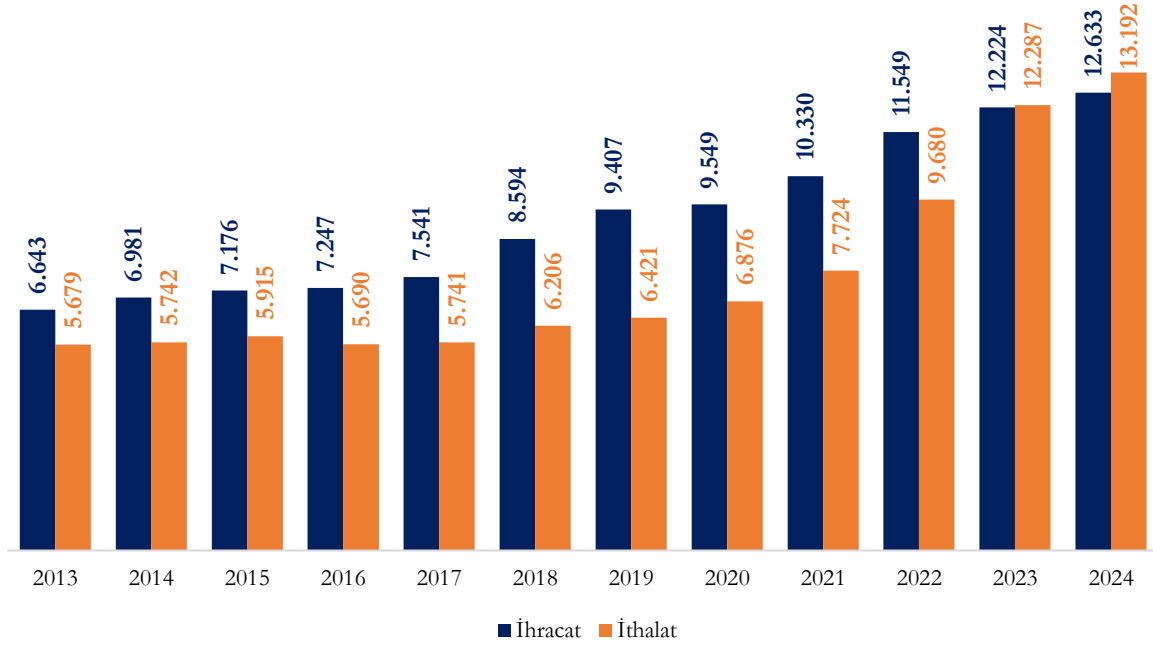
Grafik 23 - Dış Ticaret Yapan Orta-Yüksek Teknoloji Düzeyindeki KOBİ Sayısı

Kaynak: TÜİK KOBİ İstatistikleri, 2024

Grafik 23'te imalat sanayinde faaliyet gösteren ve dış ticaret yapan orta-yüksek teknoloji düzeyindeki KOBİ sayısının 2013-2024 dönemindeki değişimi gösterilmiştir. 2024 yılında, ihracat yapan orta-yüksek teknoloji düzeyindeki girişim sayısı içinde KOBİ'lerin payı %91,8 olarak gerçekleşirken, ithalat yapan orta-yüksek teknoloji düzeyindeki girişim sayısı içinde KOBİ'lerin payı %89,6 olarak gerçekleşmiştir. İhracat yapan KOBİ sayısı ile ithalat yapan KOBİ sayısının 2013-2024 dönemi boyunca paralel bir seyir izlediği, tüm yıllarda ihracat yapan KOBİ sayısının daha fazla olduğu görülmektedir.

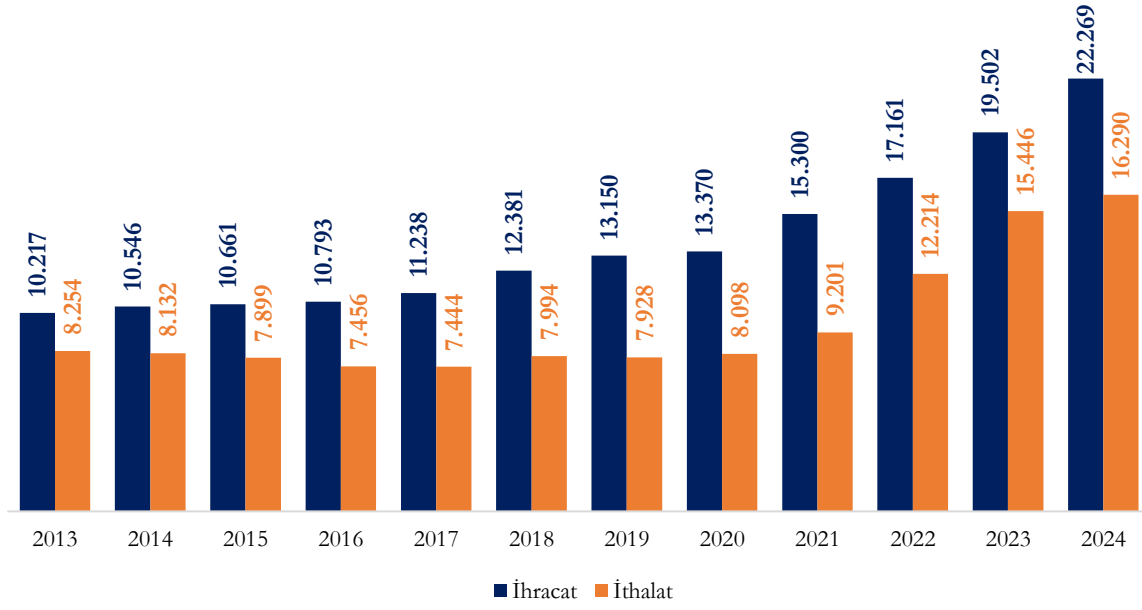
Grafik 24 - Dış Ticaret Yapan Orta-Düşük Teknoloji Düzeyindeki KOBİ Sayısı

Kaynak: TÜİK KOBİ İstatistikleri, 2024

Grafik 24'te imalat sanayinde faaliyet gösteren ve dış ticaret yapan orta-düşük teknoloji düzeyindeki KOBİ sayısının 2013-2024 dönemindeki değişimi gösterilmiştir. 2024 yılında, ihracat yapan orta-düşük teknoloji düzeyindeki girişim sayısı içinde KOBİ'lerin payı %91,5 olarak gerçekleşirken, ithalat yapan orta-düşük teknoloji düzeyindeki girişim sayısı içinde KOBİ'lerin payı %91,1 olarak gerçekleşmiştir. İhracat yapan KOBİ sayısı ile ithalat yapan KOBİ sayısının 2013-2024 dönemi boyunca genellikle paralel bir seyir izlediği, 2018-2022 yılları arasında aradaki farkın ihracat yapan girişim sayısı lehine açıldığı görülmektedir. 2023 ve 2024 yılında ihracat yapan girişim sayısının artmaya devam ettiği, ancak ithalat yapan girişim sayısının daha fazla artması nedeniyle aradaki farkın kapandığı görülmektedir. 2013-2022 yılları arasında ihracat yapan KOBİ sayısı daha fazlayken, 2023 ve 2024 yıllarında ithalat yapan KOBİ sayısının daha fazla olduğu görülmektedir.

Grafik 25 - Dış Ticaret Yapan Düşük Teknoloji Düzeyindeki KOBİ Sayısı

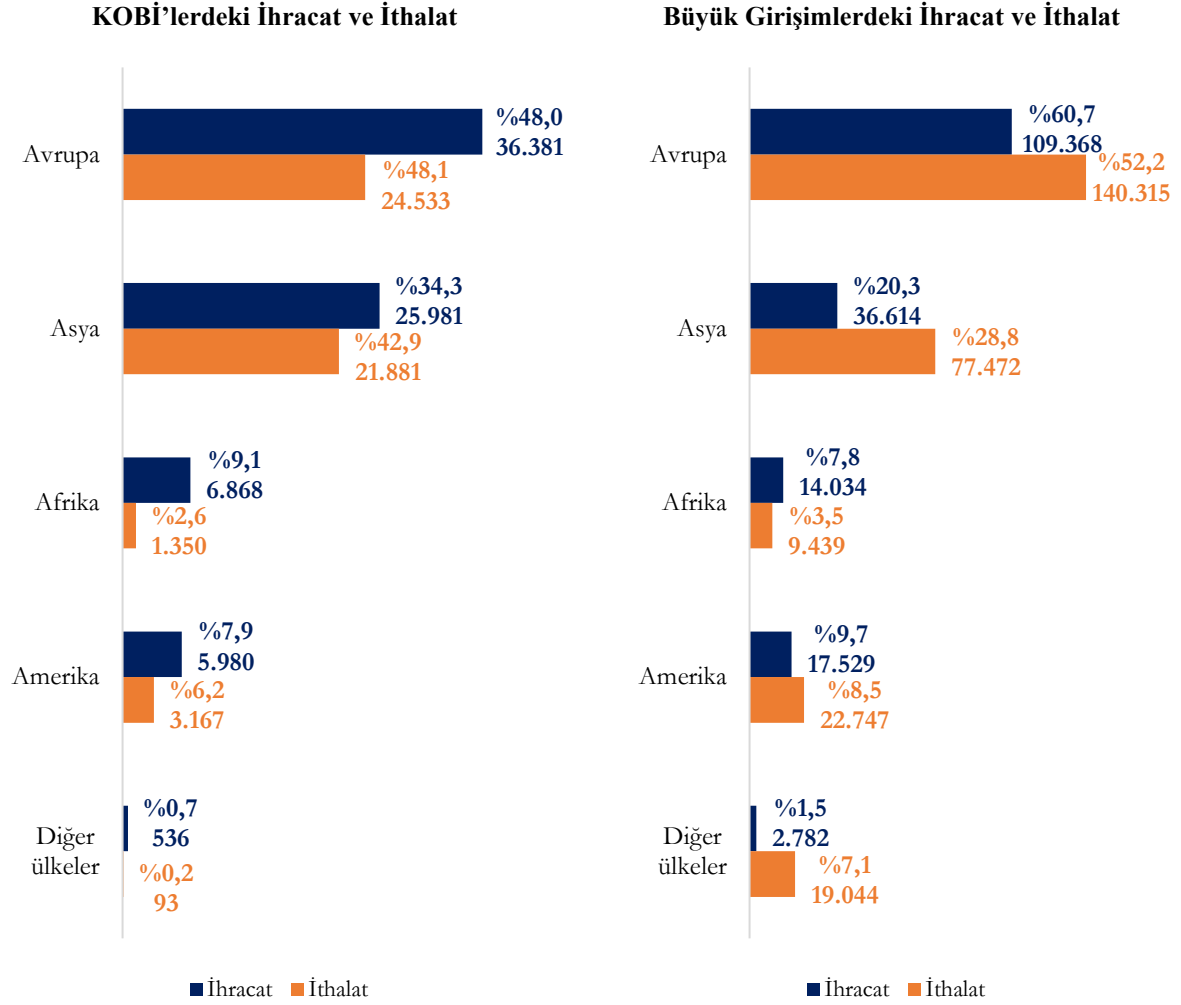

Kaynak: TÜİK KOBİ İstatistikleri, 2024

Grafik 25'te imalat sanayinde faaliyet gösteren ve dış ticaret yapan düşük teknoloji düzeyindeki KOBİ sayısının 2013-2024 dönemindeki değişimi gösterilmiştir. 2024 yılında, ihracat yapan düşük teknoloji düzeyindeki girişim sayısı içinde KOBİ'lerin payı %93,4 olarak gerçekleşirken, ithalat yapan düşük teknoloji düzeyindeki girişim sayısı içinde KOBİ'lerin payı %90,5 olarak gerçekleşmiştir. 2013-2024 dönemi boyunca ihracat yapan KOBİ sayısının, ithalat yapan KOBİ sayısından daha fazla olduğu görülmektedir.

5. ÜLKE GRUPLARINA GÖRE DIŞ TİCARET

Grafik 26 - Ülke Gruplarına Göre KOBİ’lerde İhracat ve İthalat (Milyon ABD \$), 2024

Kaynak: TÜİK KOBİ İstatistikleri, 2024

TÜİK verilerinde yer alan ülke grubuna göre ihracat ve ithalat verileri incelendiğinde 2024 yılında hem KOBİ’ler hem de büyük girişimlerin gerçekleştirdiği ihracat ve ithalatta en fazla paya sahip olan ülke grubunun “Avrupa” olduğu görülmektedir.

Büyük girişimler ihracatının çok önemli bir kısmını (%60,7) Avrupa’ya gerçekleştirirken Avrupa’nın KOBİ’lerin ihracatındaki payı (%48,0) daha düşüktür. Bununla birlikte Asya’nın, büyük girişimlerin ihracatındaki payı %20,3 iken KOBİ’lerin ihracatındaki payı %34,3’tür.

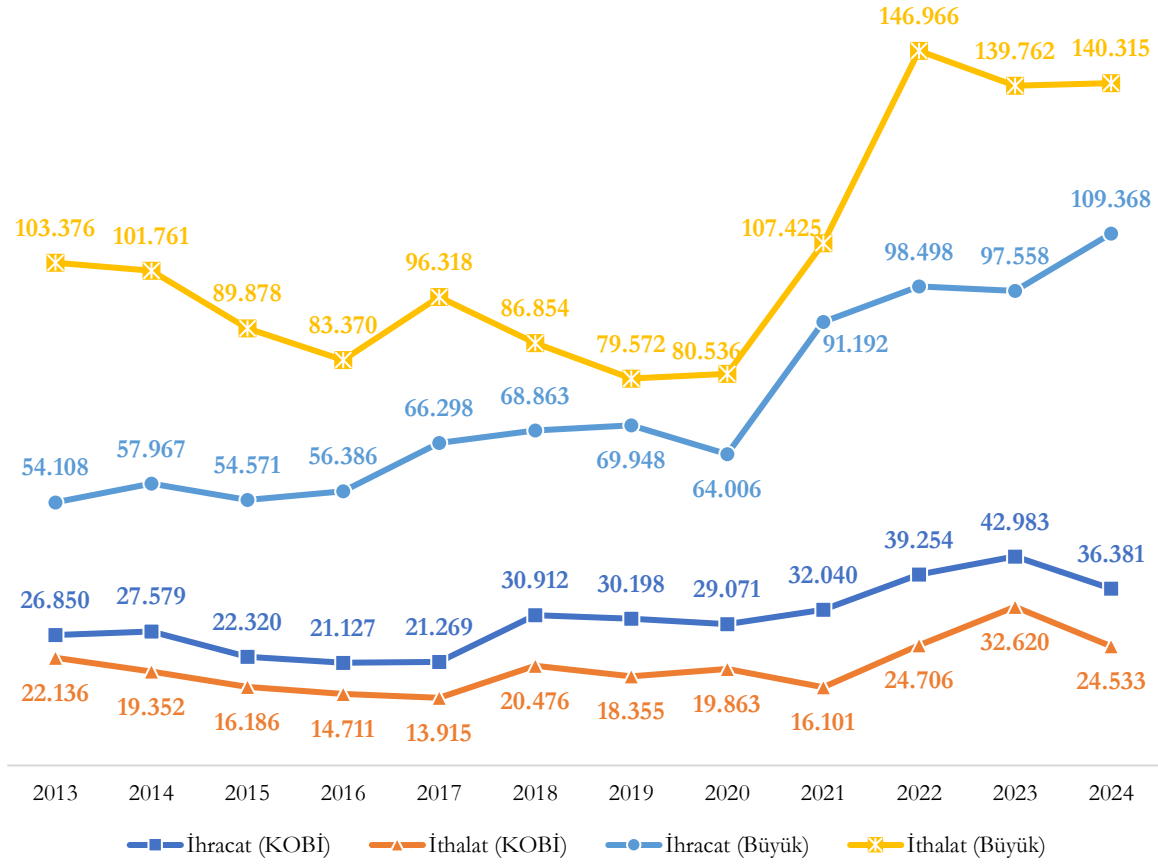
Grafik 27 – KOBİ’lerin Gerçekleştirdiği İhracatın Ülke Grupları Bazında Payı, 2024

Türkiye’de dış ticaret taşımacılığı hem ihracat hem de ithalatta ağırlıklı olarak denizyolu ile yapılmaktadır. 2024 yılında ihracatın %55,9’u denizyolu ile yapılmıştır. Taşıma şekillerine göre dış ticaret verilerinde dikkati çeken bir husus ülkemizin çok modlu taşıma biçimini henüz oluşturamadığı, denizyolu taşımacılığında bir yoğunlaşmanın olduğudur. Denizyolu taşımacılığını karayolu (%32,8) ve havayolu (%9,9) taşımacılığının takip ettiği, fakat daha düşük maliyetli olan demiryolu (%0,7) taşımacılığının payının oldukça düşük kaldığı görülmektedir. Taşıma sistemimizdeki denizyolu-karayolu entegrasyonu, ihraç ürünlerimizin teslimat hızına önemli katkılar sunmakla birlikte; artan lojistik giderlerinin işletmelerimizin küresel rekabet gücü üzerinde baskı oluşturabileceği değerlendirilmektedir. Taşıma sistemimizde demiryolu taşımacılığının payının artırılması gerektiği düşünülmektedir.²

² TÜİK Dış Ticaret İstatistikleri “Taşıma Şekillerine Göre İhracat” verileri kullanılmıştır. Ölçeksel dağılım bulunmamaktadır. Dış Ticaret İstatistikleri 2025 verilerine göre ihracatın %56,3’ü denizyolu, %31,9’u karayolu, %10,3’ü havayolu, %0,7’si ise demiryolu ile gerçekleştirilmiştir.

Grafik 28 –Avrupa’ya Gerçekleştirilen İhracat ve İthalat (Milyon ABD \$)

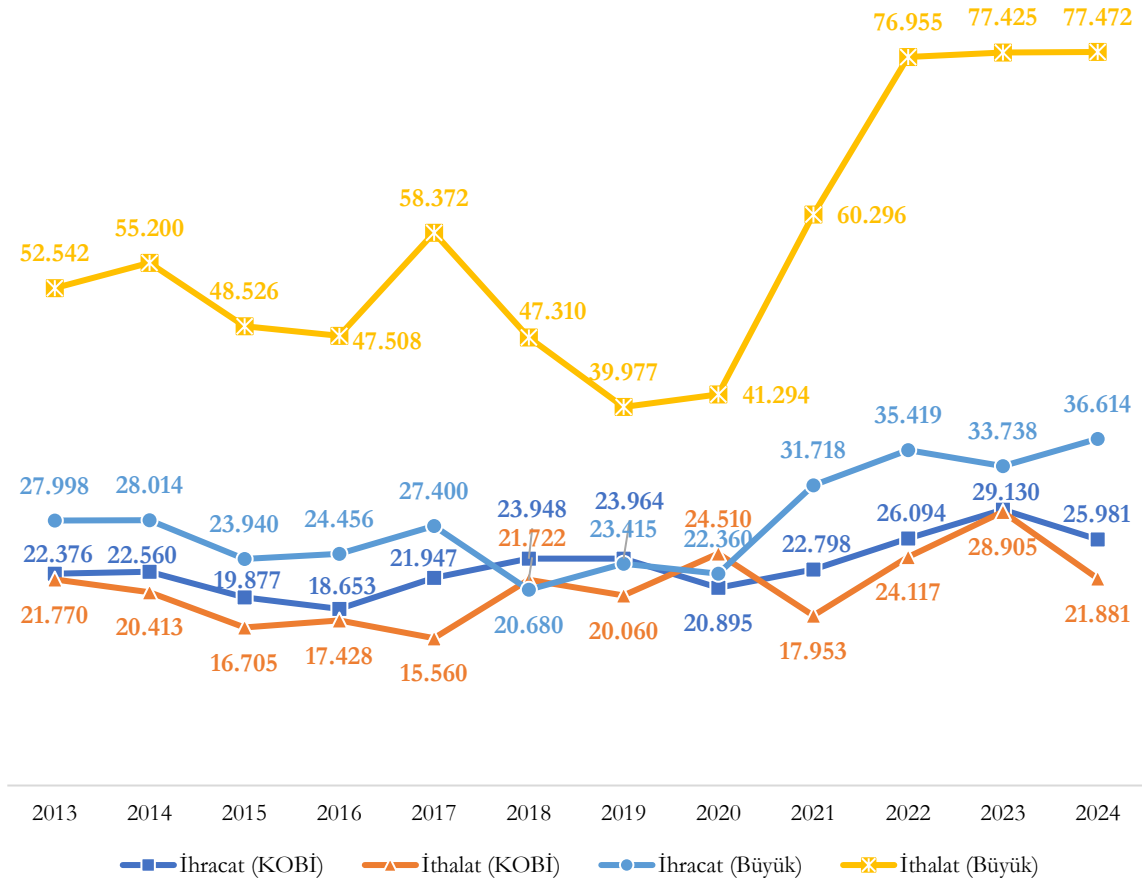

Kaynak: TÜİK KOBİ İstatistikleri, 2024

2024 yılında Avrupa’ya toplamda 145,7 Milyar Dolar ihracat gerçekleştirilmiş olup bunun 36,4 Milyar Doları (%25,0) KOBİ’ler tarafından gerçekleştirilmiştir. Avrupa’dan toplamda 164,8 Milyar Dolar ithalat gerçekleştirilmiş olup bunun 24,5 Milyar Doları (%14,9) KOBİ’ler tarafından gerçekleştirilmiştir.

2013-2024 dönemi boyunca KOBİ’lerin Avrupa’ya gerçekleştirdiği ihracatın ithalattan fazla olduğu görülmektedir. KOBİ’lerin Avrupa ile olan dış ticaret hacminde ihracatın payı 2013 yılında %54,8 iken 2024 yılında %59,7’ye yükselmiştir.

Grafik 29 - Asya'ya Gerçekleştirilen İhracat ve İthalat (Milyon ABD \$)

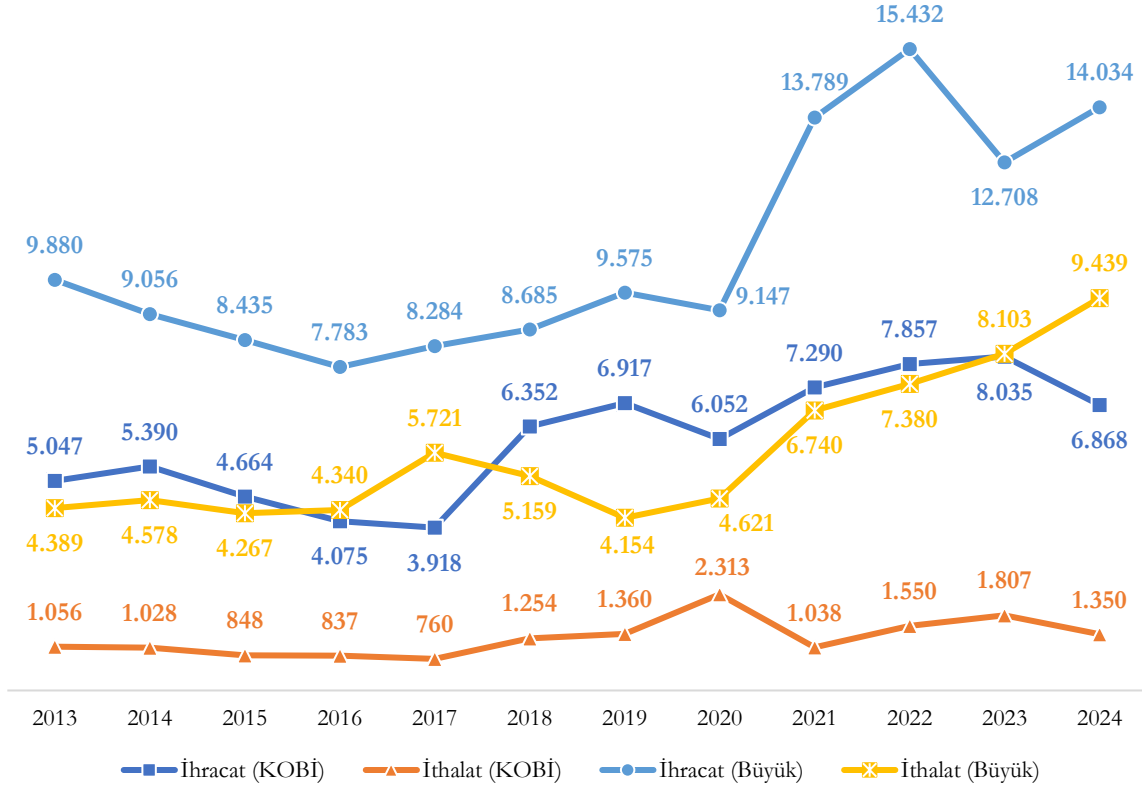

Kaynak: TÜİK KOBİ İstatistikleri, 2024

2024 yılında Asya'ya toplamda 62,6 Milyar Dolar ihracat gerçekleştirilmiş olup bunun 26,0 Milyar Doları (%41,5) KOBİ'ler tarafından gerçekleştirilmiştir. Asya'dan toplamda 99,4 Milyar Dolar ithalat gerçekleştirilmiş olup bunun 21,9 Milyar Doları (%22,0) KOBİ'ler tarafından gerçekleştirilmiştir.

2020 yılı hariç 2013-2024 dönemi boyunca KOBİ'lerin Asya'ya gerçekleştirdiği ihracatın ithalattan fazla olduğu görülmektedir. KOBİ'lerin Asya ile olan dış ticaret hacminde ihracatın payı 2013 yılında %50,7 iken 2024 yılında %54,3'e yükselmiştir.

Grafik 30 – Afrika’ya Gerçekleştirilen İhracat ve İthalat (Milyon ABD \$)

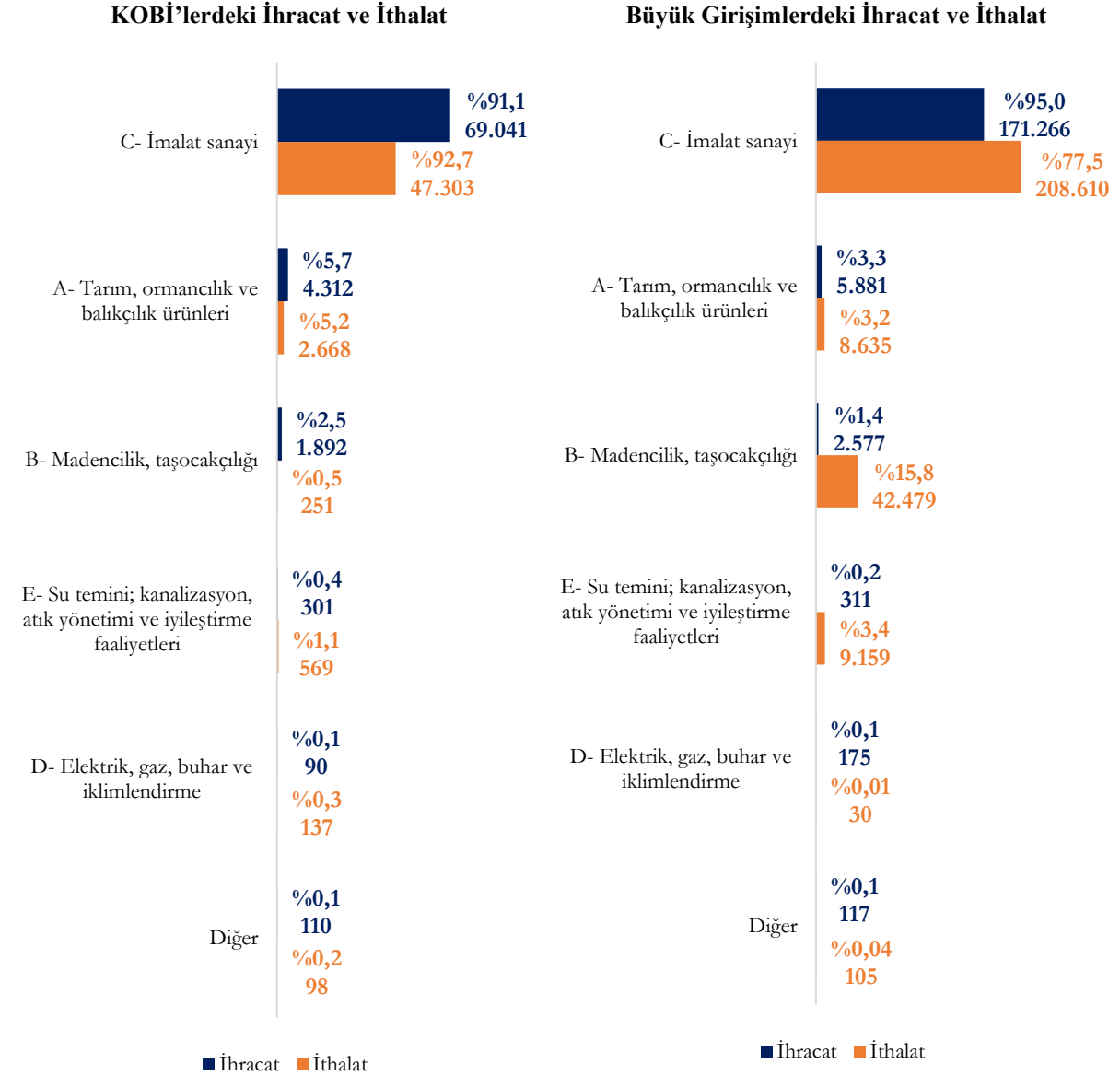
Kaynak: TÜİK KOBİ İstatistikleri, 2024

2024 yılında Afrika’ya toplamda 20,9 Milyar Dolar ihracat gerçekleştirilmiş olup bunun 6,9 Milyar Doları (%32,9) KOBİ’ler tarafından gerçekleştirilmiştir. Afrika’dan toplamda 10,8 Milyar dolar ithalat gerçekleştirilmiş olup bunun 1,4 Milyar Doları (%12,5) KOBİ’ler tarafından gerçekleştirilmiştir.

2013-2024 dönemi boyunca KOBİ’lerin Afrika’ya gerçekleştirdiği ihracatın ithalattan fazla olduğu görülmektedir. KOBİ’lerin Afrika ile olan dış ticaret hacminde ihracatın payı 2013 yılında %82,7 iken 2024 yılında %83,6’ya yükselmiştir.

6. ÜRÜN GRUBUNA GÖRE DIŞ TİCARET

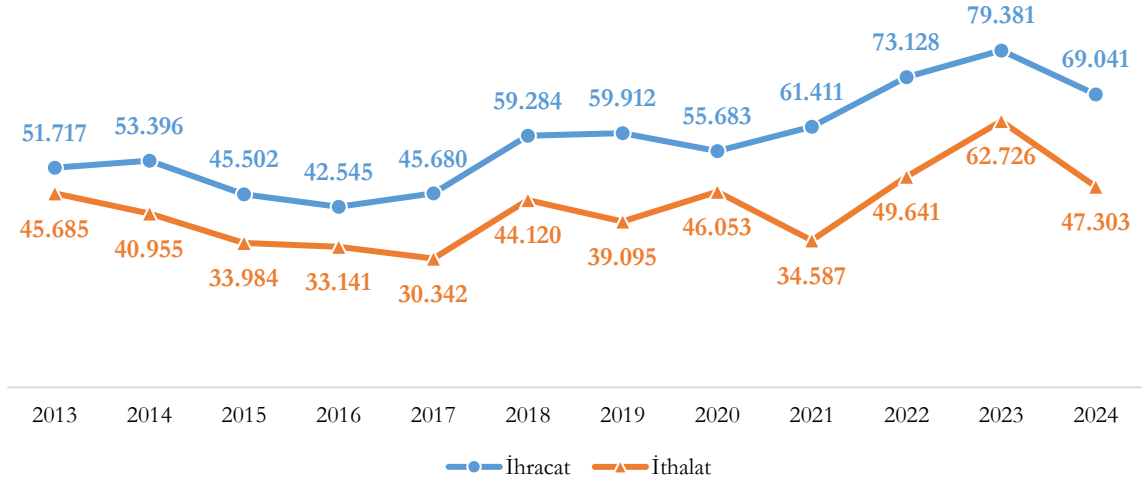
Grafik 31 - Ürün Gruplarına Göre KOBİ ve Büyük Girişimlerde İhracat ve İthalat (Milyon ABD \$), 2024

Kaynak: TÜİK KOBİ İstatistikleri, 2024

TÜİK verilerinde yer alan, ürün grubuna göre ihracat verileri incelendiğinde 2024 yılında hem KOBİ’ler hem de büyük girişimlerin gerçekleştirdiği ihracat ve ithalatta en fazla paya sahip olan ürün grubunun “C-İmalat Sanayi” olduğu görülmektedir.

Grafik 32 - KOBİ’lerde C-İmalat Sanayi Ürün Grubu İhracat ve İthalatı (Milyon ABD \$)

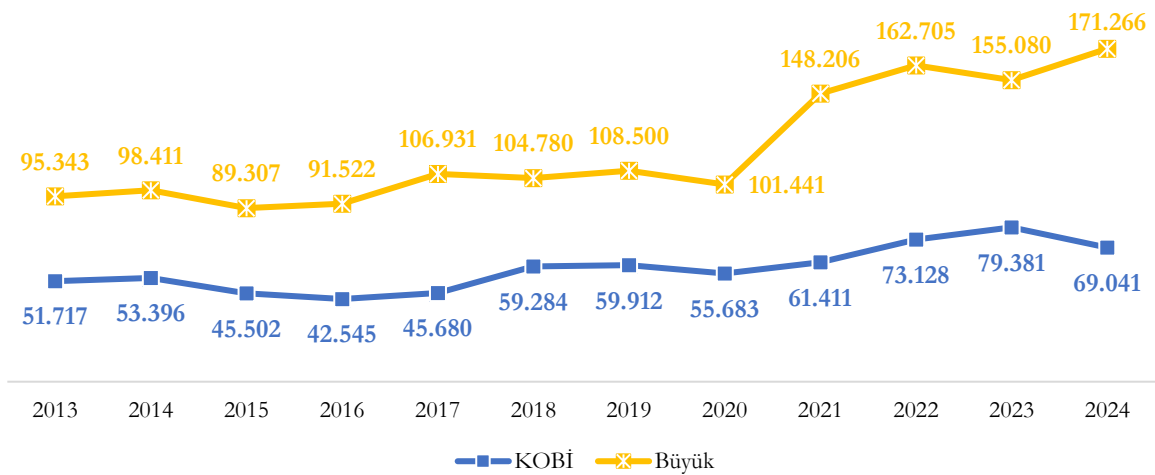
Kaynak: TÜİK KOBİ İstatistikleri, 2024

Grafik 32’de “C-İmalat Sanayi” ürün grubu KOBİ’lerinin ihracat ve ithalatı yer almakta olup, diğer ürün grubu KOBİ’lerinin ihracat ve ithalatının gösterildiği grafikler Ek’te yer almaktadır.

2024 yılında “C-İmalat Sanayi” ürün grubu ihracatı 240,3 Milyar Dolar olarak gerçekleşmiş olup bunun 69,0 Milyar Doları (%28,7) KOBİ’ler tarafından gerçekleştirilmiştir. “C-İmalat Sanayi” ürün grubu ithalatı ise 255,9 Milyar Dolar olarak gerçekleşmiş olup bunun 47,3 Milyar Doları (%18,5) KOBİ’ler tarafından gerçekleştirilmiştir.

KOBİ’lerde “C-İmalat Sanayi” ürün grubu ihracat ve ithalatının, 2013-2024 dönemi boyunca dış ticaret fazlası verdiği görülmektedir.

Grafik 33 - KOBİ’ler ve Büyük Girişimlerde C-İmalat Sanayi Ürün Grubu İhracatı (Milyon ABD \$)

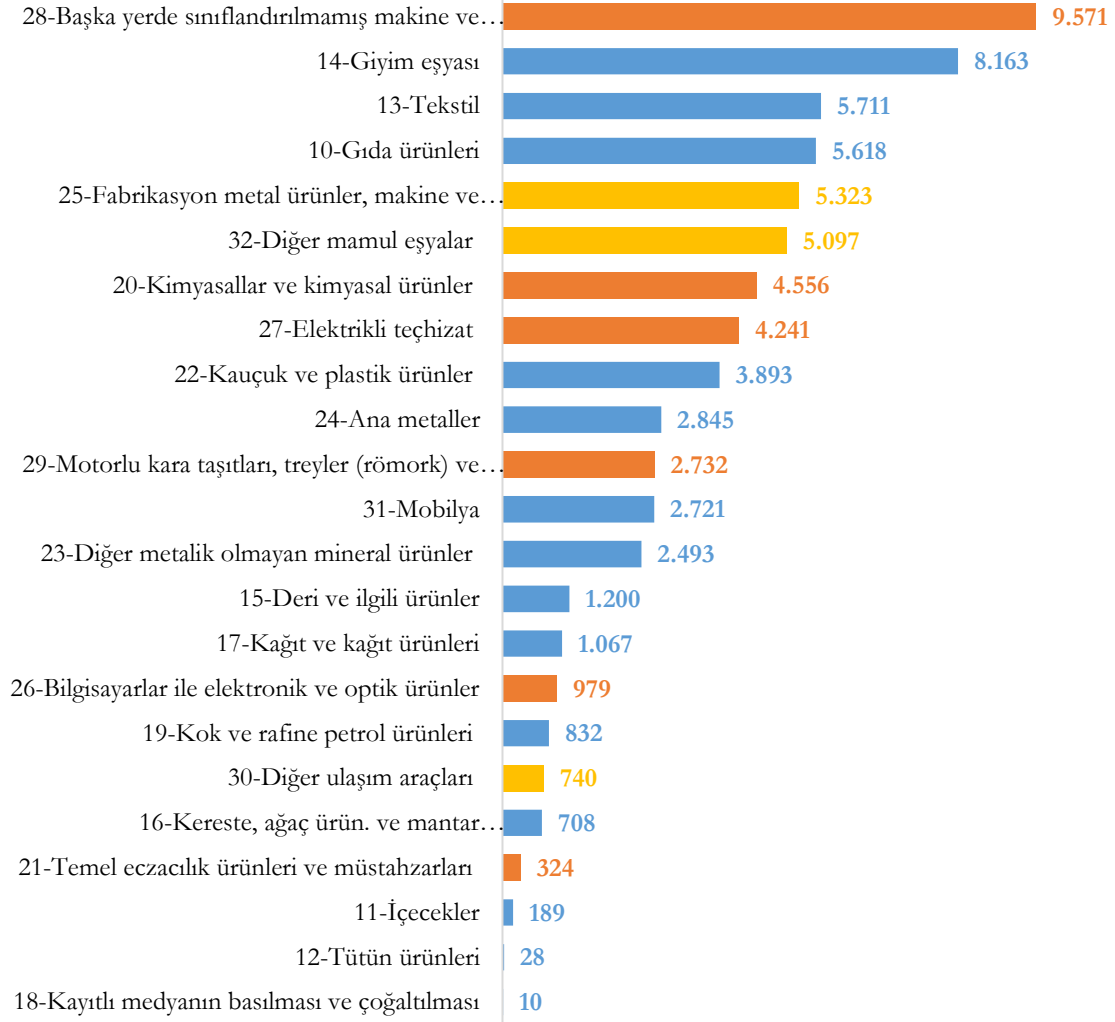

Kaynak: TÜİK KOBİ İstatistikleri, 2024

“C-İmalat Sanayi” ürün grubu ihracatında KOBİ’ler ve büyük girişimler karşılaştırıldığında 2013-2024 dönemi boyunca büyük girişimlerin payının KOBİ’lerden daha fazla olduğu, 2021 yılı itibariyle aradaki farkın büyük girişimler lehine arttığı görülmektedir.

7. İMALAT SANAYİ ÜRÜN GRUBUNA GÖRE DIŞ TİCARET

Grafik 34 - İmalat Sanayi Ürün Gruplarına (CPA 2008) Göre KOBİ’lerde İhracat (Milyon ABD \$), 2024

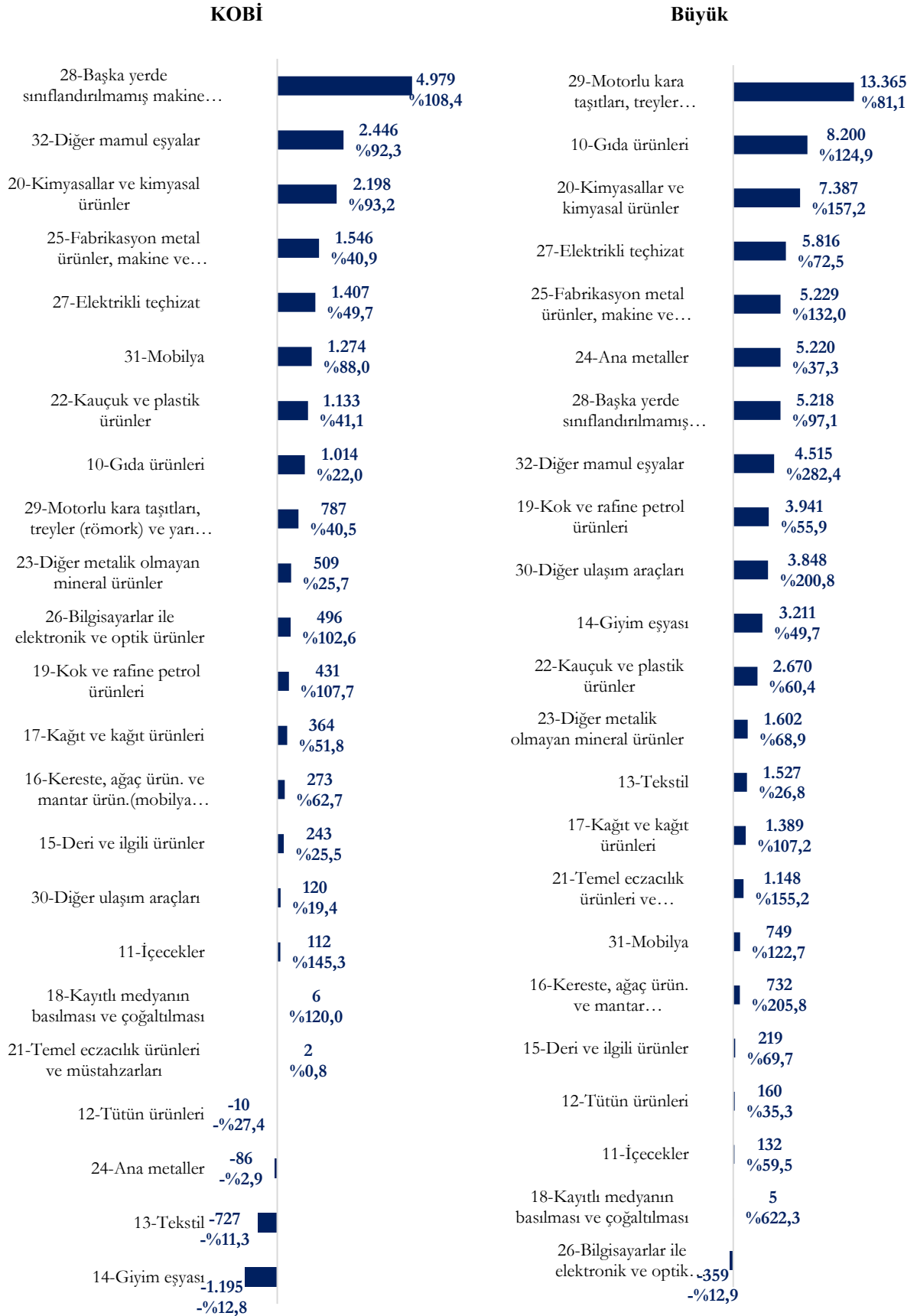
Kaynak: TÜİK KOBİ İstatistikleri, 2024

TÜİK verilerinde yer alan, imalat sanayi ürün grubuna göre ihracat verileri incelendiğinde 2024 yılında, KOBİ’lerin gerçekleştirdiği ihracatta en fazla paya sahip olan ürün grubunun %13,9 ile “28-Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipmanlar” olduğu, büyük ölçekli girişimlerin gerçekleştirdiği ihracatta ise en fazla paya sahip olan ürün grubunun %17,4 ile “29- Motorlu kara taşıtları, treyler (römork) ve yarı treyler (yarı römork)” olduğu görülmektedir.

Grafik 34’te turuncu ile gösterilen ürün grupları yüksek ve orta-yüksek, mavi ile gösterilen ürün grupları ise düşük ve orta-düşük teknoloji düzeyinde yer almaktadır. “25-Fabrikasyon metal ürünler”, “30-Diğer Ulaşım Araçları” ve “32-Diğer Mamul Eşyalar” çeşitli teknoloji düzeylerindeki ürün gruplarını barındırdığı için sarı ile gösterilmiştir.

Her bir imalat sanayi ürün grubu KOBİ’lerinin ihracat ve ithalatının gösterildiği grafikler Ek’te yer almaktadır.

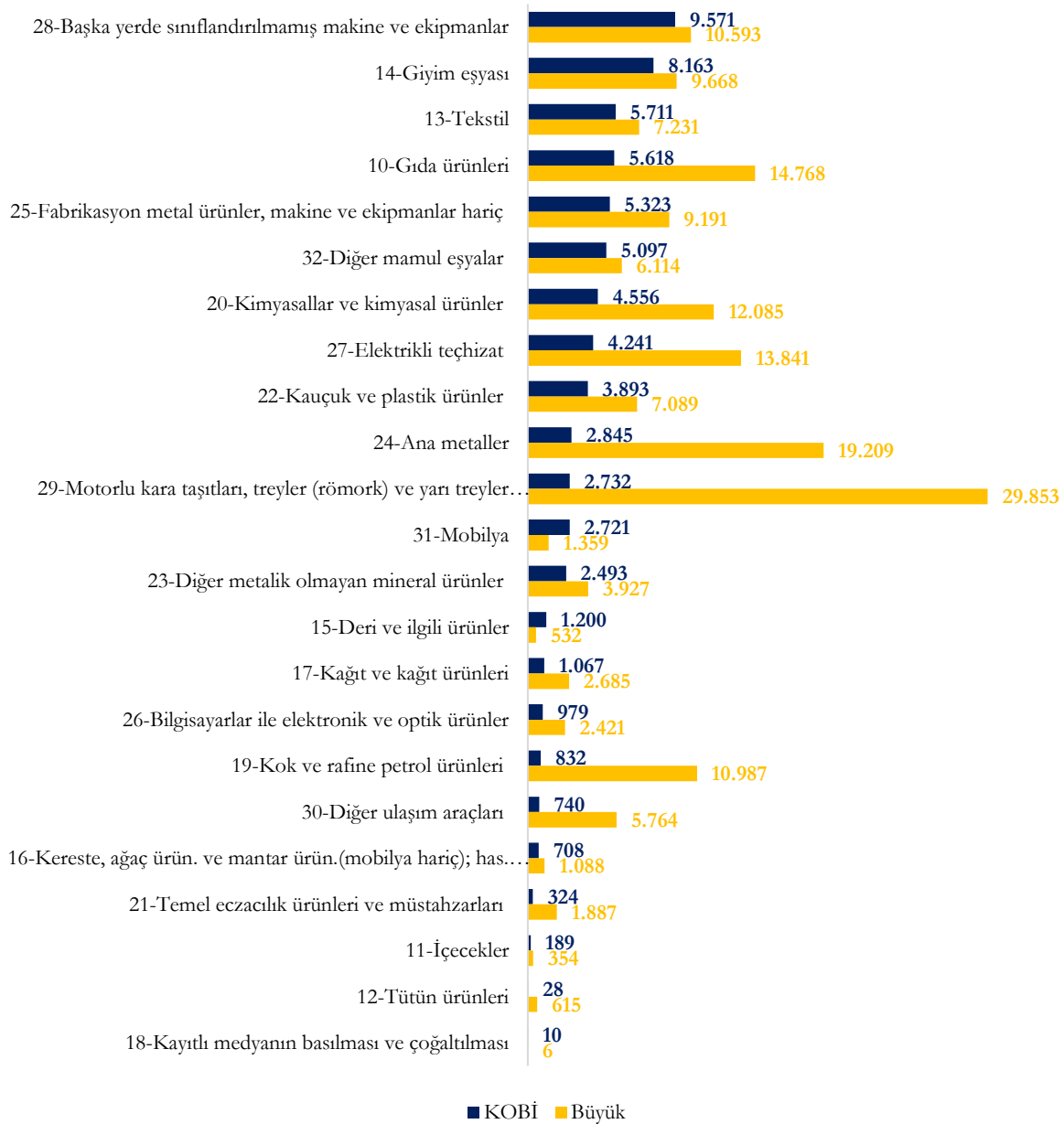
Grafik 35 – 2013-2024 Döneminde KOBİ ve Büyük Girişimlerin Gerçekleştirdiği İhracattaki Değişim (Milyon ABD \$)

Kaynak: TÜİK KOBİ İstatistikleri, 2024

Grafik 35'te KOBİ'ler ve büyük girişimlerin 2024 yılında yapmış olduğu ihracatın 2013 yılına göre değişiminin imalat sanayi ürün grubuna göre dağılımı yer almaktadır. Buna göre, 23 imalat sanayi ürün grubundan KOBİ'lerde 4, büyük girişimlerde 1 tanesinin ihracat tutarında gerileme olduğu görülmektedir.

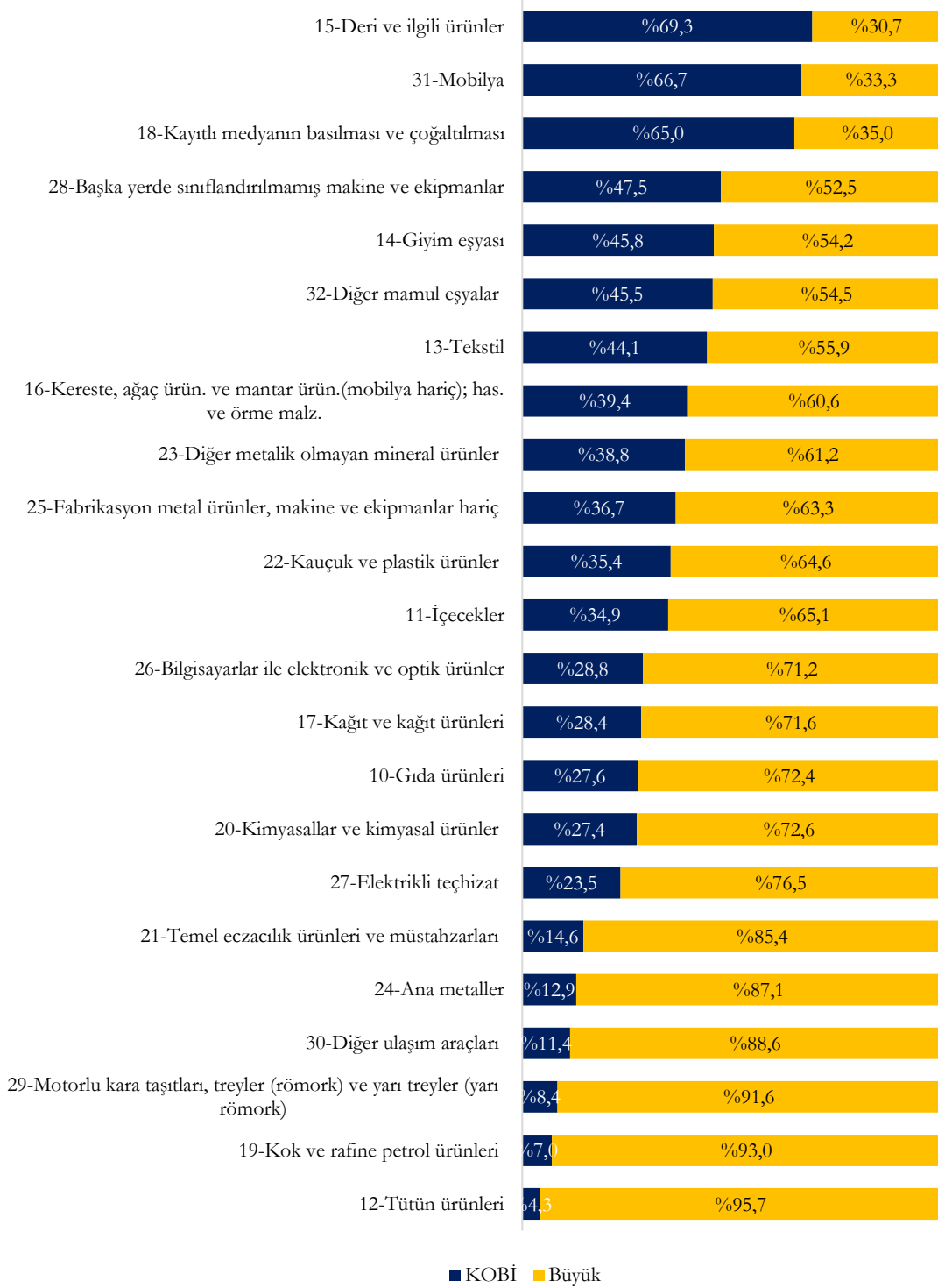
Grafik 36 – KOBİ ve Büyük Girişimlerin Gerçekleştirdiği İhracatın İmalat Sanayi Ürün Gruplarına Göre Dağılımı (Milyon ABD \$), 2024

Kaynak: TÜİK KOBİ İstatistikleri, 2024

Grafik 36'da 2024 yılında KOBİ'ler ve büyük girişimler tarafından gerçekleştirilen ihracatın ürün gruplarına göre dağılımı çoktan aza doğru verilmiştir. 23 ürün grubundan yalnızca 3 tanesinde (15-Deri ve İlgili Ürünler, 18-Kayıtlı medyanın basılması ve çoğaltılması, 31-Mobilya) KOBİ'lerin büyük girişimlerden daha fazla ihracat gerçekleştirdiği görülmektedir.

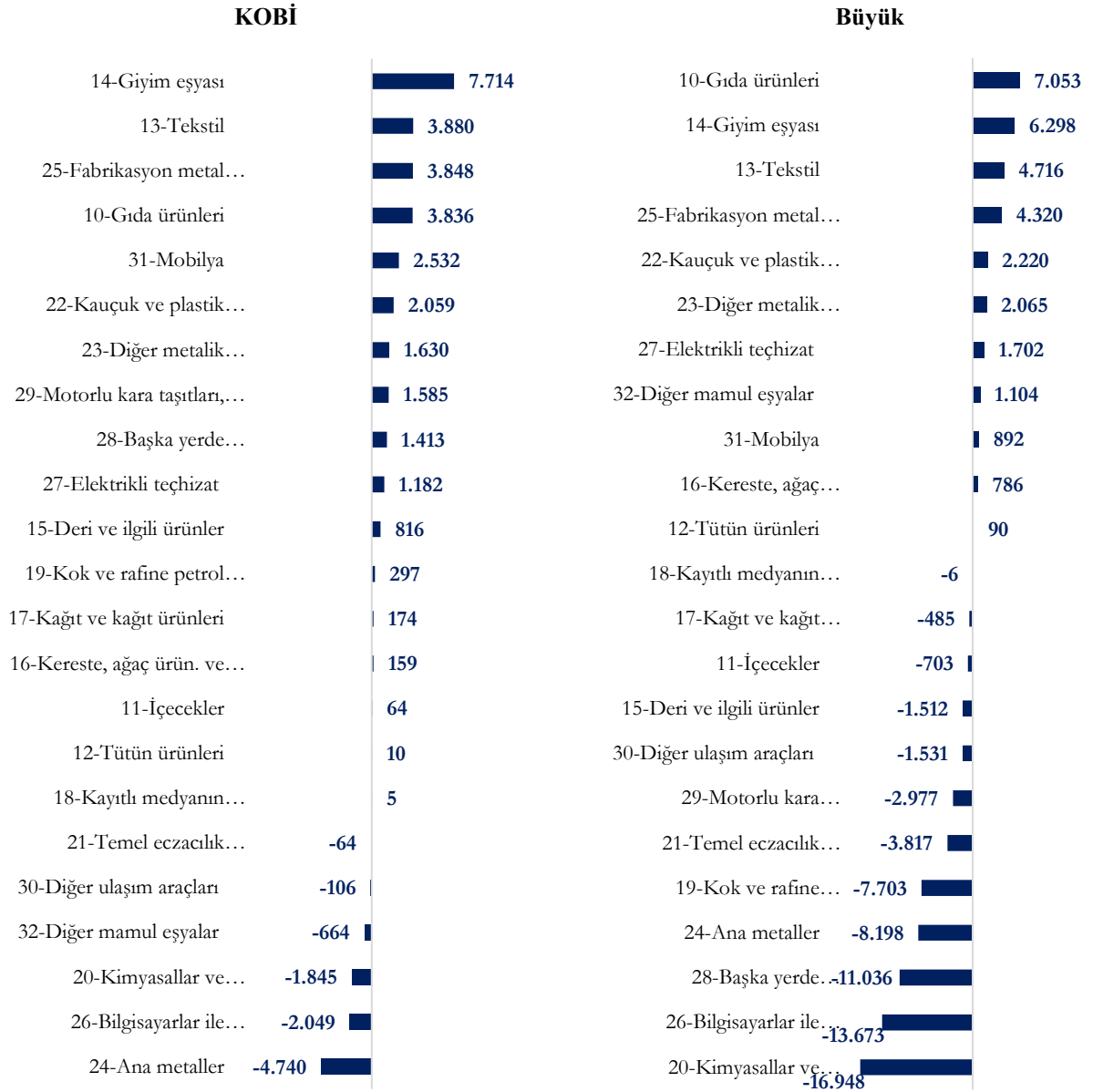
Grafik 37 - İmalat Sanayi Ürün Grupları Bazında KOBİ ve Büyük Girişimlerin İhracattaki Payı (%), 2024

Kaynak: TÜİK KOBİ İstatistikleri, 2024

Grafik 37’de KOBİ ve büyük girişimlerin her bir imalat sanayi ürün grubu bazında ihracattaki payı verilmiştir. 23 ürün grubundan 3 tanesinde (12- Tütün ürünleri, 19- Kok ve rafine petrol ürünleri, 29- Motorlu kara taşıtları, treyler (römork) ve yarı treyler (yarı römork)) KOBİ’lerin ihracattaki payının %10’un altında olduğu görülmektedir.

Grafik 38 – KOBİ ve Büyük Girişimlerde Dış Ticaret Dengesinin İmalat Sanayi Ürün Gruplarına Göre Dağılımı (Milyon ABD \$), 2024

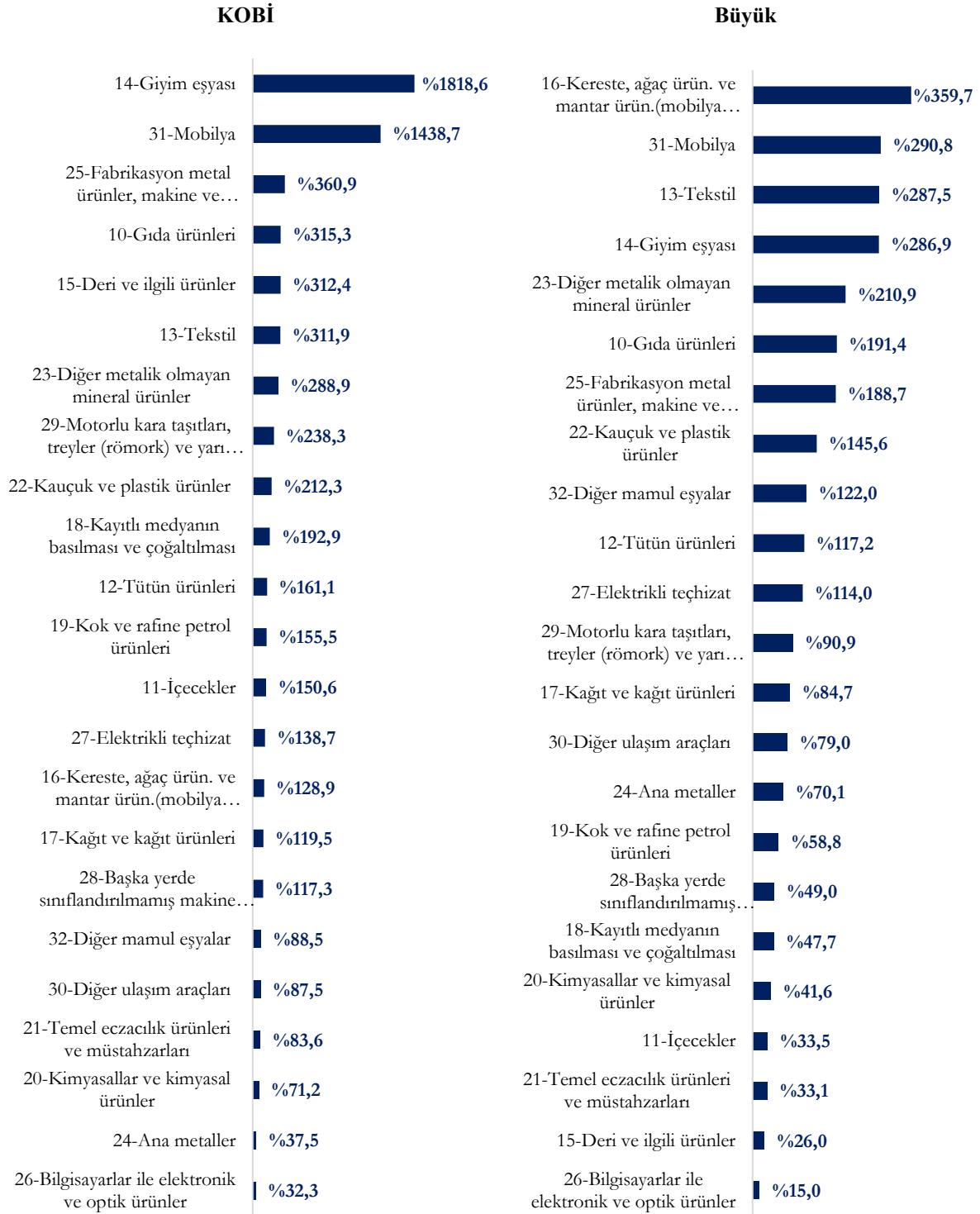
Kaynak: TÜİK KOBİ İstatistikleri, 2024

Grafik 38’de KOBİ’lerde ve büyük girişimlerde 2024 yılında dış ticaret dengesinin imalat sanayi ürün gruplarına göre dağılımı verilmiştir. KOBİ’lerde 23 ürün grubundan 6 tanesinde, büyük girişimlerde 23 ürün grubundan 12 tanesinde dış ticaret açığı verildiği görülmektedir. Hem KOBİ’ler hem de büyük girişimlerde dış ticaret açığı verilen ürün gruplarının önemli bir kısmının yüksek ve orta-yüksek teknoloji düzeylerinde olduğu görülmektedir.

Tüm girişimlere ilişkin verilere göre, 2024 yılında, hammadde (ara mal) ithalatı toplam ihracatın %91,0’ine, sanayi için işlem görmüş hammadde ithalatı ise toplam ihracatın %42,6’sına tekabül etmiştir. 2023 yılında bu oranlar sırasıyla %102,2 ve %50,1 idi. Bu oranlar Türkiye’nin, ihracatının önemli ölçüde hammadde (ara mal) ithalatına bağımlı olduğunu ve birçok ürün grubunda nihai ürünün düşük bir katma değere sahip olduğunu göstermektedir.

Artan dış ticaret açığının önüne geçilebilmesi için katma değeri yüksek ürün ihracatının artırılmasına yönelik politikalar geliştirilmesi gerektiği, bu politikaların pazar çeşitliliği ve ürün çeşitliliğini de beraberinde getireceği düşünülmektedir.

Grafik 39 – KOBİ’lerde ve Büyük Girişimlerde İhracatın İthalatı Karşılama Oranının İmalat Sanayi Ürün Gruplarına Göre Dağılımı (%), 2024

Kaynak: TÜİK KOBİ İstatistikleri, 2024

Grafik 39’da KOBİ’lerde 2024 yılında ihracatın ithalatı karşılama oranının imalat sanayi ürün gruplarına göre dağılımı verilmiştir. KOBİ’lerde dış ticaret açığı verilen 23 ürün grubundan 6 tanesinde, büyük girişimlerde dış ticaret açığı verilen 23 ürün grubundan 12 tanesinde ihracatın ithalatı karşılama oranının %100’ün altında olduğu görülmektedir.

Tablo 1 – KOBİ’lerin İhracat Tutarında Bir Önceki Yıla Göre Artış Oranının İmalat Sanayi Ürün Gruplarına Göre Dağılımı (%)

Teknoloji Düzeyi	Sektör (CPA 2008)	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Yüksek	21 - Temel eczacılık ürünleri ve müstahzarları	-6,7	12,4	-10,5	55,4	-11,4	25,4	11,5	-7,9	2,3	-28,4
	26 - Bilgisayarlar ile elektronik ve optik ürünler	-3,1	-15,8	1,0	42,7	-4,7	-3,4	12,8	23,7	46,9	-9,8
Orta-Yüksek (30.3 Yüksek, 30.1 Orta-Düşük)	20 - Kimyasallar ve kimyasal ürünler	-9,4	-11,5	-3,2	61,3	12,3	0,2	4,8	42,9	6,9	-11,2
	27 - Elektrikli teçhizat	-22,0	-11,1	1,0	48,9	-2,6	-12,5	19,2	32,7	14,6	-9,8
	28 - Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipmanlar	-9,6	-7,9	2,9	54,8	3,6	-7,5	11,2	18,7	24,4	-4,3
	29 - Motorlu kara taşıtları, treyler (römork) ve yarı treyler (yarı römork)	-17,7	-3,7	-9,0	48,4	5,2	-22,4	12,9	20,5	23,3	-8,4
	30 - Diğer ulaşım araçları	-45,1	19,5	23,3	1,9	11,7	6,6	0,7	6,6	-3,7	-1,9
Orta-Düşük (25.4 Orta-Yüksek)	19 - Kok ve rafine petrol ürünleri	-62,8	-34,4	-10,1	267,9	-23,2	0,7	74,0	13,5	103,7	-17,9
	22 - Kauçuk ve plastik ürünler	-19,1	-5,9	1,8	49,4	5,2	-0,7	2,7	19,3	8,6	-14,1
	23 - Diğer metalik olmayan mineral ürünler	-11,7	-16,0	-3,8	35,7	3,8	-0,5	20,1	14,2	-6,8	-3,3
	24 - Ana metaller	-11,6	1,4	132,5	-53,5	-4,5	8,2	-3,3	39,2	33,2	-37,5
	25 - Fabrikasyon metal ürünler, makine ve ekipmanlar hariç	-16,6	-7,5	0,1	44,1	6,2	-4,8	16,2	11,8	5,2	-12,8
Düşük (18.2 Orta-Düşük, 32.5)	10 - Gıda ürünleri	-23,3	-2,6	3,0	64,2	-3,5	-7,9	-2,1	27,5	3,9	-13,6
	11 - İçecekler	-10,2	-0,4	4,8	70,7	-8,2	-3,7	38,5	20,3	-8,3	-13,5
	12 - Tütün ürünleri	-9,2	-0,6	-71,7	70,6	78,0	67,6	2,0	0,4	25,5	-25,9
	13 - Tekstil	-17,7	-9,6	-4,0	43,4	-3,0	-7,8	0,4	4,7	1,1	-12,3
	14 - Giyim eşyası	-12,6	-2,8	-6,0	19,2	-2,5	-10,3	3,0	14,9	-5,5	-13,8

Teknoloji Düzeyi	Sektör (CPA 2008)	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Orta-Yüksek)	15 - Deri ve ilgili ürünler	-10,6	-5,1	7,1	25,7	2,2	-18,6	29,5	18,4	-5,4	-8,9
	16 - Kereste, ağaç ürün. ve mantar ürün.(mobilya hariç); has. ve örme malz.	-17,7	-32,5	0,0	79,0	17,7	-11,6	28,5	22,6	4,2	-12,1
	17 - Kağıt ve kağıt ürünleri	-10,4	5,8	8,5	41,5	11,5	-15,2	14,9	19,6	1,6	-16,7
	18 - Kayıtlı medyanın bas. ve çoğaltılması	-40,1	36,7	7,0	58,1	-7,6	2,3	52,6	-30,9	-12,5	-3,8
	31 - Mobilya	-6,8	-3,0	6,2	23,1	16,6	-4,8	25,7	12,8	-2,1	-5,4
	32 - Diğer mamul eşyalar	0,6	-12,3	20,9	28,5	-4,8	-11,5	40,5	18,8	11,9	-21,2
	Toplam	-14,8	-6,5	7,4	29,8	1,1	-7,1	10,3	19,1	8,6	-13,0

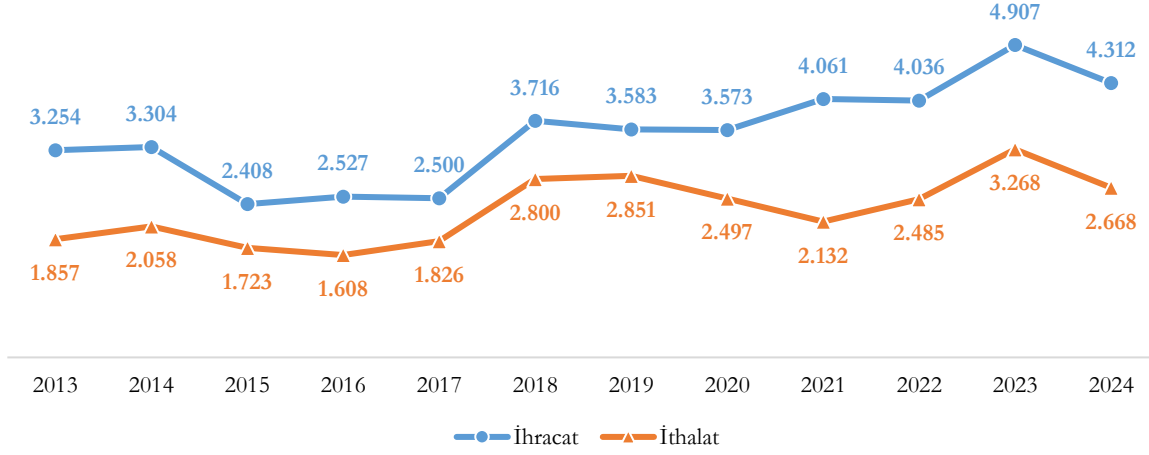
Kaynak: TÜİK KOBİ İstatistikleri, 2024

KOBİ'lerin ihracat tutarında bir önceki yıla göre artış oranlarının imalat sanayi ürün gruplarına göre dağılımı incelendiğinde, KOBİ'lerin ihracat performansının yüksek bir dalgalanma ve kırılganlık yapısına sahip olduğu görülmektedir. Tablo, KOBİ'lerin ihracatta kalıcı ve rekabetçi bir yer edinebilmeleri için talep odaklı yapıdan strateji odaklı bir yapıya geçmelerinin zorunluluk olduğunu işaret etmektedir.

EK

1. Ürün Grupları Bazında KOBİ'lerin Gerçekleştirdiği İhracat ve İthalat

Grafik 40 - KOBİ'lerde A-Tarım, Ormancılık ve Balıkçılık Ürünleri Ürün Grubu İhracat ve İthalatı (Milyon ABD \$)

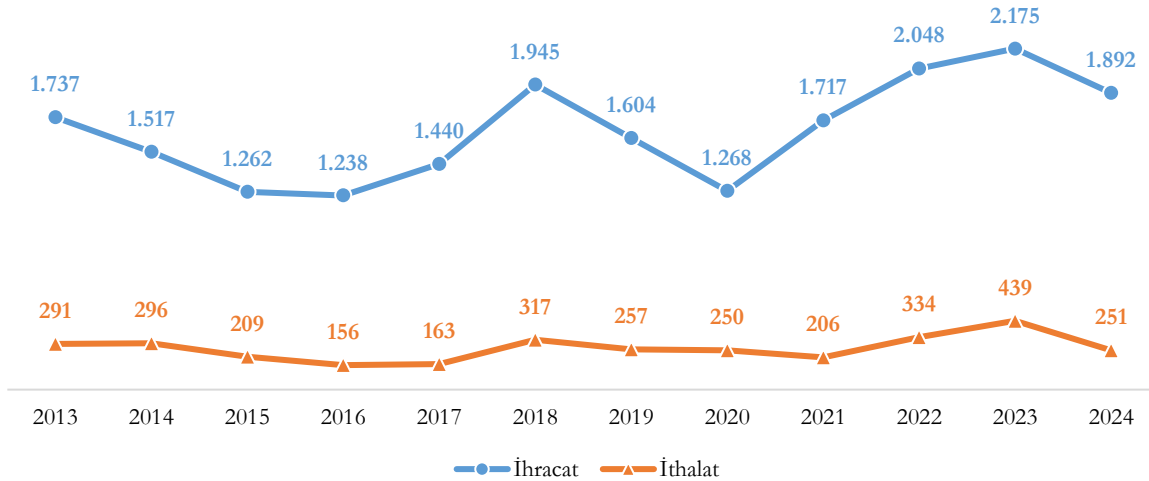

Kaynak: TÜİK KOBİ İstatistikleri, 2024

2024 yılında “A-Tarım, Ormancılık ve Balıkçılık Ürünleri” ürün grubu ihracatı 10,2 Milyar Dolar olarak gerçekleşmiş olup bunun 4,3 Milyar Doları (%42,3) KOBİ'ler tarafından gerçekleştirilmiştir. İthalat ise 11,3 Milyar Dolar olarak gerçekleşmiş olup bunun 2,7 Milyar Doları (%23,6) KOBİ'ler tarafından gerçekleştirilmiştir.

KOBİ'lerde “A-Tarım, Ormancılık ve Balıkçılık Ürünleri” ürün grubu ihracat ve ithalatının 2013-2024 dönemi boyunca dış ticaret fazlası verdiği görülmektedir.

Grafik 41 - KOBİ'lerde B-Madencilik, Taşocakçılığı Ürün Grubu İhracat ve İthalatı (Milyon ABD \$)

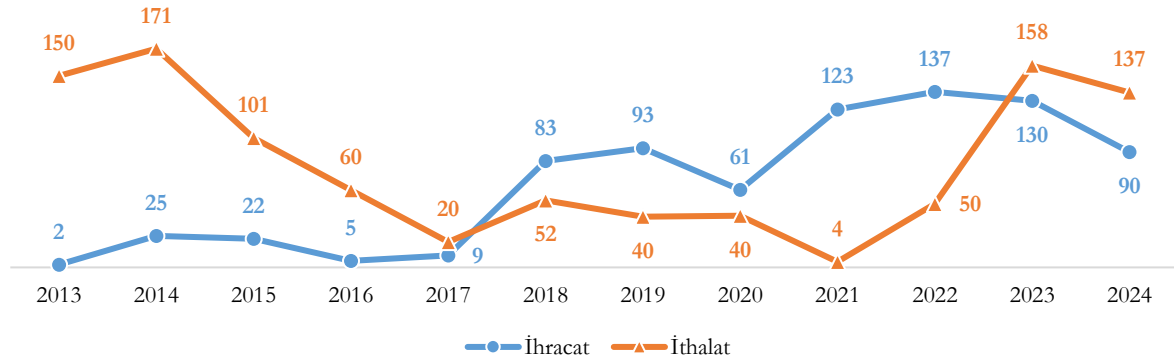

Kaynak: TÜİK KOBİ İstatistikleri, 2024

2024 yılında “B-Madencilik, Taş Ocakçılığı” ürün grubu ihracatı 4,5 Milyar Dolar olarak gerçekleşmiş olup bunun 1,9 Milyar Doları (%42,3) KOBİ’ler tarafından gerçekleştirilmiştir. İthalat ise 42,7 Milyar Dolar olarak gerçekleşmiş olup bunun 251 Milyon Doları (%0,6) KOBİ’ler tarafından gerçekleştirilmiştir.

KOBİ’lerde “B-Madencilik, Taş Ocakçılığı” ürün grubu ihracat ve ithalatının 2013-2024 dönemi boyunca dış ticaret fazlası verdiği görülmektedir.

Grafik 42 - KOBİ’lerde D-Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Ürün Grubu İhracat ve İthalatı (Milyon ABD \$)

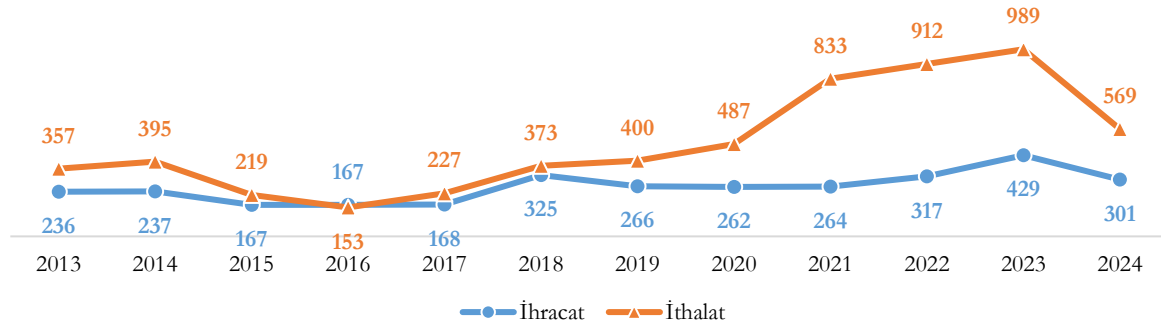

Kaynak: TÜİK KOBİ İstatistikleri, 2024

2024 yılında “D-Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme” ürün grubu ihracatı 265 Milyon Dolar olarak gerçekleşmiş olup bunun 90 Milyon Doları (%34,1) KOBİ’ler tarafından gerçekleştirilmiştir. İthalat ise 166 Milyon Dolar olarak gerçekleşmiş olup bunun 137 Milyon Doları (%82,1) KOBİ’ler tarafından gerçekleştirilmiştir.

KOBİ’lerde “D-Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme” ürün grubu ihracat ve ithalatı incelendiğinde, 2013-2017 döneminde dış ticaret açığı, 2018-2022 döneminde dış ticaret fazlası verildiği görülmektedir. 2023 yılında bir önceki yıla göre ithalatta meydana gelen %218,1 oranında artış sonucu tekrar dış ticaret açığı verilmiş, 2024 yılında da aynı durum devam etmiştir.

Grafik 43 - KOBİ’lerde E-Su temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri Ürün Grubu İhracat ve İthalatı (Milyon ABD \$)

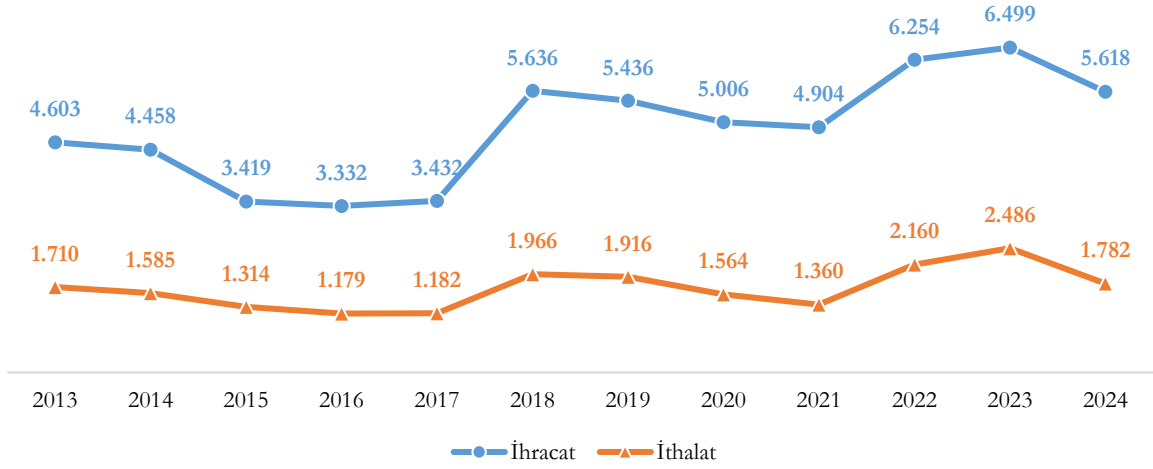
Kaynak: TÜİK KOBİ İstatistikleri, 2024

2024 yılında “E-Su temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri” ürün grubu ihracatı 612 Milyon Dolar olarak gerçekleşmiş olup bunun 301 Milyon Doları (%49,1) KOBİ’ler tarafından gerçekleştirilmiştir. İthalat ise 9,7 Milyar Dolar olarak gerçekleşmiş olup bunun 569 Milyon Doları (%5,8) KOBİ’ler tarafından gerçekleştirilmiştir.

KOBİ’lerde “E-Su temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri” ürün grubu ihracat ve ithalatı incelendiğinde, 2013-2024 döneminde 2016 yılı hariç dış ticaret açığı verildiği görülmektedir.

2. İmalat Sanayi Ürün Grupları Bazında KOBİ’lerin Gerçekleştirdiği İhracat ve İthalat

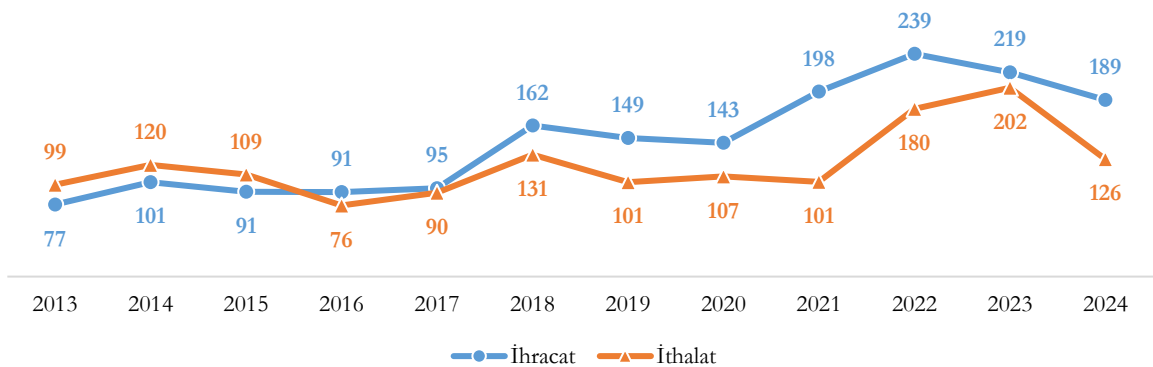
Grafik 44 - KOBİ’lerde 10-Gıda Ürünleri Ürün Grubu İhracat ve İthalatı (Milyon ABD \$)

Kaynak: TÜİK KOBİ İstatistikleri, 2024

2024 yılında “10-Gıda Ürünleri” ürün grubu ihracatı 20,4 Milyar Dolar olarak gerçekleşmiş olup bunun 5,6 Milyar Doları (%27,6) KOBİ’ler tarafından gerçekleştirilmiştir. İthalat ise 9,5 Milyar Dolar olarak gerçekleşmiş olup bunun 1,8 Milyar Doları (%18,8) KOBİ’ler tarafından gerçekleştirilmiştir. İhracat ve ithalatın, 2013-2024 dönemi boyunca paralel bir seyir izlediği, tüm yıllarda dış ticaret fazlası verildiği görülmektedir.

Grafik 45 - KOBİ’lerde 11-İçecekler Ürün Grubu İhracat ve İthalatı (Milyon ABD \$)

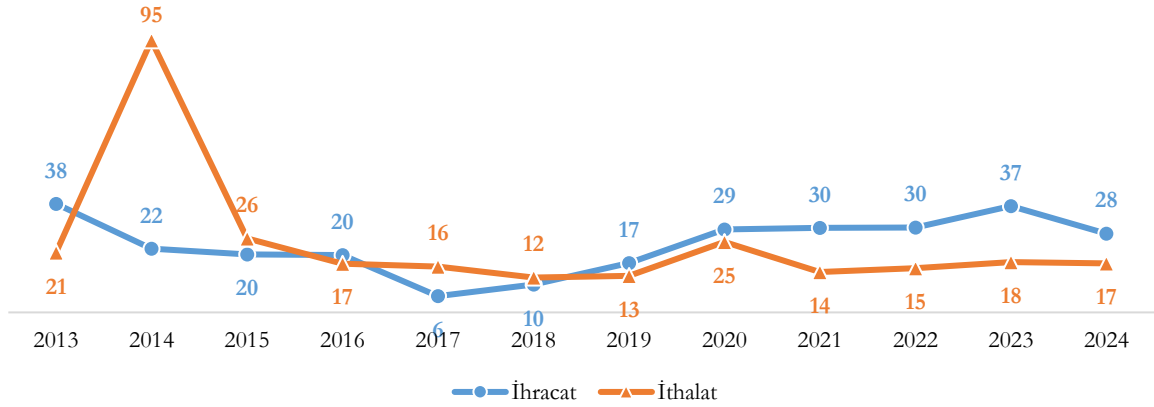

Kaynak: TÜİK KOBİ İstatistikleri, 2024

2024 yılında “11-İçecekler” ürün grubu ihracatı 543 Milyon Dolar olarak gerçekleşmiş olup bunun 189 Milyon Doları (%34,9) KOBİ’ler tarafından gerçekleştirilmiştir. İthalat ise 1,2 Milyar Dolar olarak gerçekleşmiş olup bunun 126 Milyon Doları (%10,6) KOBİ’ler tarafından gerçekleştirilmiştir.

KOBİ’lerde “11-İçecekler” ürün grubu ihracat ve ithalatı incelendiğinde, 2013-2015 döneminde dış ticaret açığı verildiği, 2016 ve sonrasında ise dış ticaret fazlası verildiği görülmektedir.

Grafik 46 - KOBİ’lerde 12-Tütün Ürünleri Ürün Grubu İhracat ve İthalatı (Milyon ABD \$)

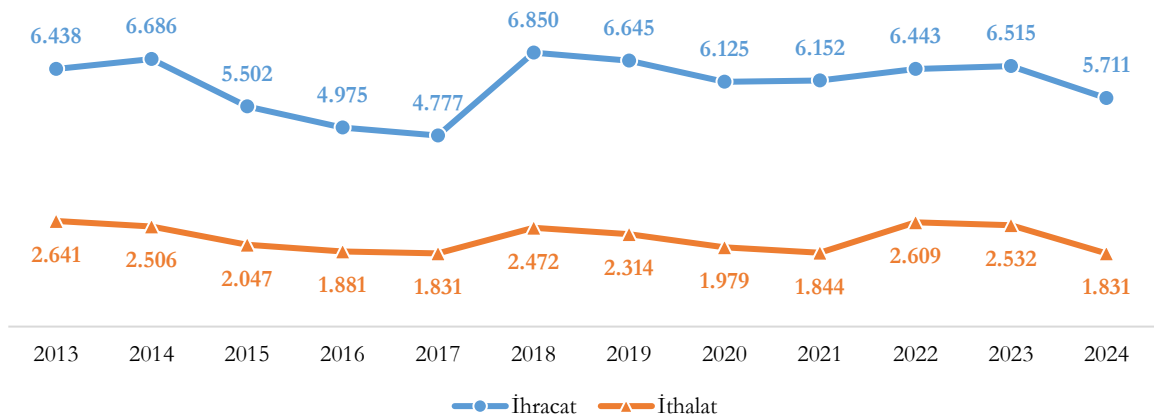

Kaynak: TÜİK KOBİ İstatistikleri, 2024

2024 yılında “12-Tütün Ürünleri” ürün grubu ihracatı 642 Milyon Dolar olarak gerçekleşmiş olup bunun 28 Milyon Doları (%4,3) KOBİ’ler tarafından gerçekleştirilmiştir. İthalat ise 541 Milyon Dolar olarak gerçekleşmiş olup bunun 17 Milyon Doları (%3,2) KOBİ’ler tarafından gerçekleştirilmiştir.

KOBİ’lerde “12-Tütün Ürünleri” ürün grubu ihracat ve ithalatı incelendiğinde, 2014 yılında ithalatta sıçrama şeklinde bir artış olduğu, 2019 ve sonrasında dış ticaret fazlası verildiği görülmektedir.

Grafik 47 - KOBİ’lerde 13-Tekstil Ürün Grubu İhracat ve İthalatı (Milyon ABD \$)

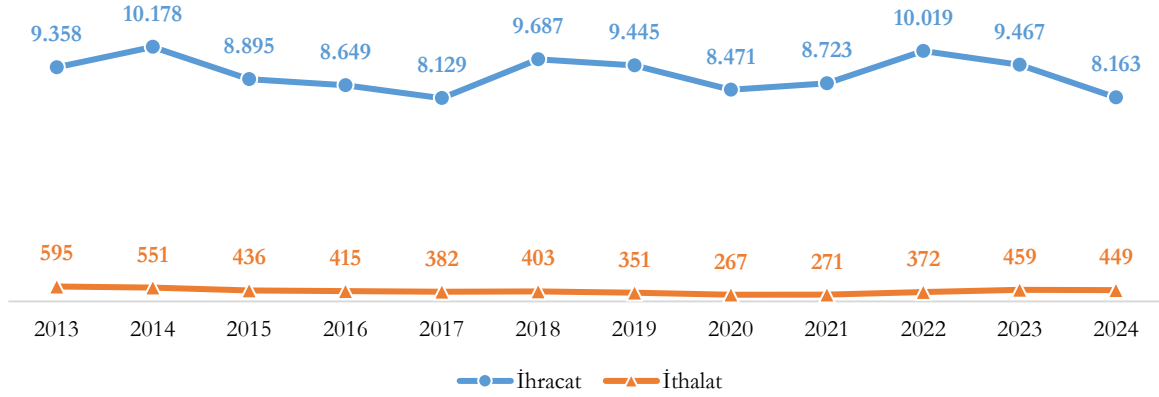

Kaynak: TÜİK KOBİ İstatistikleri, 2024

2024 yılında “13-Tekstil” ürün grubu ihracatı 12,9 Milyar Dolar olarak gerçekleşmiş olup bunun 5,7 Milyar Doları (%44,1) KOBİ’ler tarafından gerçekleştirilmiştir. İthalat ise 4,3 Milyar Dolar olarak gerçekleşmiş olup bunun 1,8 Milyar Doları (%42,1) KOBİ’ler tarafından gerçekleştirilmiştir.

KOBİ’lerde “13-Tekstil” ürün grubu ihracat ve ithalatının, 2013-2024 dönemi boyunca paralel bir seyir izlediği, tüm yıllarda dış ticaret fazlası verildiği görülmektedir.

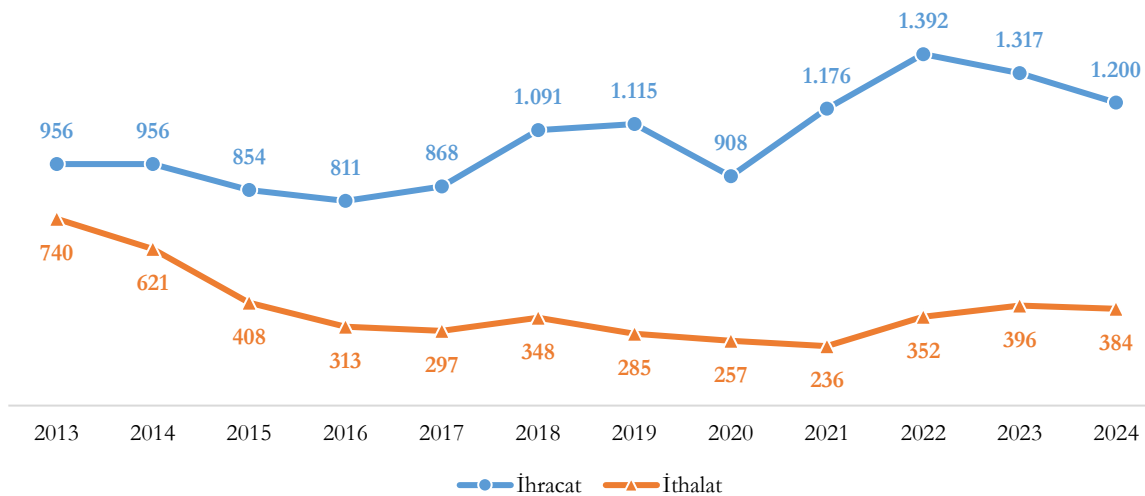
Grafik 48 - KOBİ’lerde 14-Giyim Eşyası Ürün Grubu İhracat ve İthalatı (Milyon ABD \$)

Kaynak: TÜİK KOBİ İstatistikleri, 2024

2024 yılında “14-Giyim Eşyası” ürün grubu ihracatı 17,8 Milyar Dolar olarak gerçekleşmiş olup bunun 8,2 Milyar Doları (%45,8) KOBİ’ler tarafından gerçekleştirilmiştir. İthalat ise 3,8 Milyar Dolar olarak gerçekleşmiş olup bunun 449 Milyon Doları (%11,8) KOBİ’ler tarafından gerçekleştirilmiştir. KOBİ’lerde “14-Giyim Eşyası” ürün grubunun 2013-2024 dönemi boyunca dış ticaret fazlası verdiği görülmektedir.

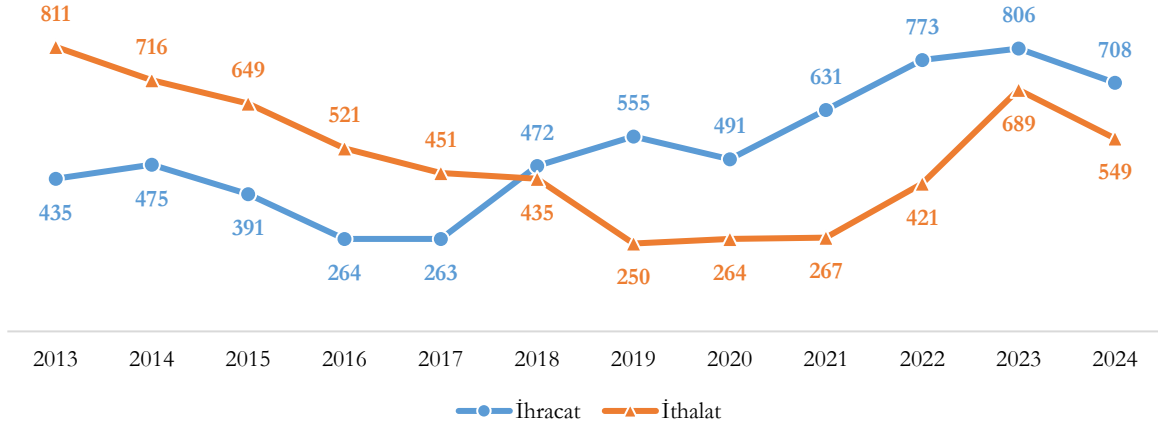
Grafik 49 - KOBİ’lerde 15-Deri ve İlgili Ürünler Ürün Grubu İhracat ve İthalatı (Milyon ABD \$)

Kaynak: TÜİK KOBİ İstatistikleri, 2024

2024 yılında “15-Deri ve İlgili Ürünler” ürün grubu ihracatı 1,7 Milyar Dolar olarak gerçekleşmiş olup bunun 1,2 Milyar Doları (%69,3) KOBİ’ler tarafından gerçekleştirilmiştir. İthalat ise 2,4 Milyar Dolar olarak gerçekleşmiş olup bunun 384 Milyon Doları (%15,8) KOBİ’ler tarafından gerçekleştirilmiştir. KOBİ’lerde “15-Deri ve İlgili Ürünler” ürün grubunun tüm yıllarda dış ticaret fazlası verdiği, aradaki farkın ihracat lehine açıldığı görülmektedir.

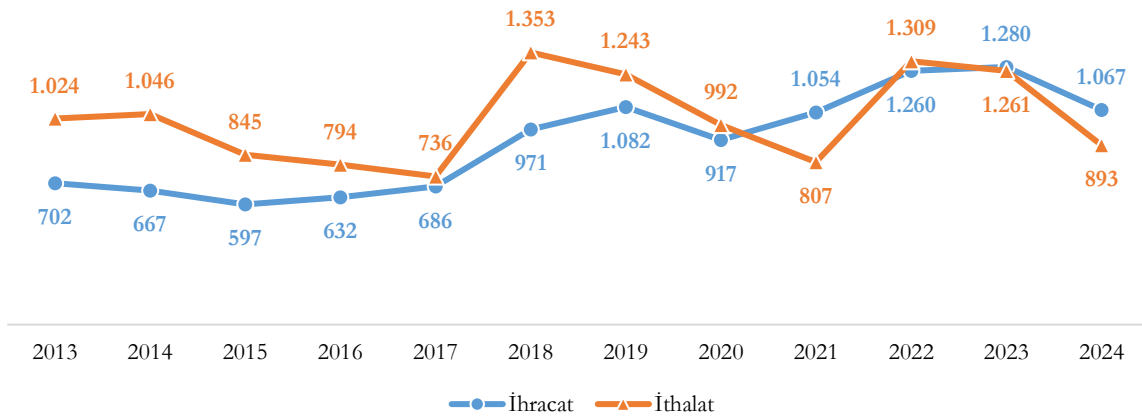
Grafik 50 - KOBİ’lerde 16-Kereste, Ağaç ve Mantar Ürünleri Ürün Grubu İhracat ve İthalatı (Milyon ABD \$)

Kaynak: TÜİK KOBİ İstatistikleri, 2024

2024 yılında “16-Kereste, Ağaç ve Mantar Ürünleri” ürün grubu ihracatı 1,8 Milyar Dolar olarak gerçekleşmiş olup bunun 708 Milyon Doları (%39,4) KOBİ’ler tarafından gerçekleştirilmiştir. İthalat ise 852 Milyon Dolar olarak gerçekleşmiş olup bunun 549 Milyon Doları (%64,5) KOBİ’ler tarafından gerçekleştirilmiştir. KOBİ’lerde “16-Kereste, Ağaç ve Mantar Ürünleri” ürün grubunun 2013-2017 döneminde dış ticaret açığı verdiği, 2018 ve sonrasında ise dış ticaret fazlası verildiği görülmektedir.

Grafik 51 - KOBİ’lerde 17-Kâğıt ve Kâğıt Ürünleri Ürün Grubu İhracat ve İthalatı (Milyon ABD \$)

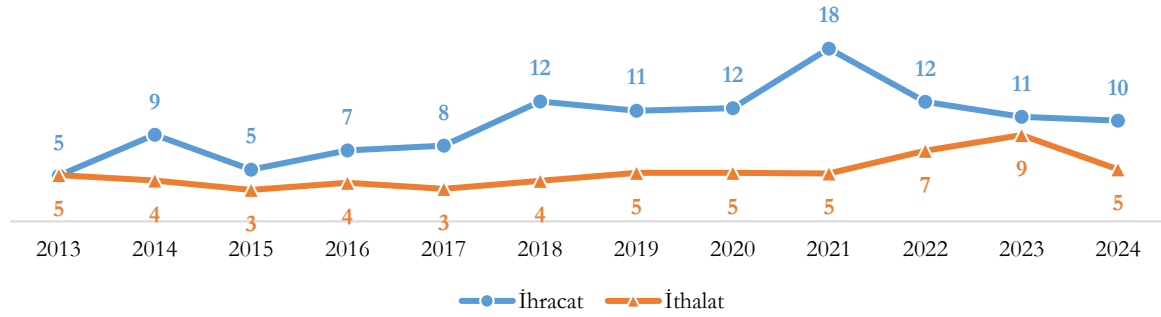

Kaynak: TÜİK KOBİ İstatistikleri, 2024

2024 yılında “17-Kâğıt ve Kâğıt Ürünleri” ürün grubu ihracatı 3,8 Milyar Dolar olarak gerçekleşmiş olup bunun 1,1 Milyar Doları (%28,4) KOBİ’ler tarafından gerçekleştirilmiştir. İthalat ise 4,1 Milyar Dolar olarak gerçekleşmiş olup bunun 893 Milyon Doları (%22,0) KOBİ’ler tarafından gerçekleştirilmiştir.

KOBİ’lerde “17-Kâğıt ve Kâğıt Ürünleri” ürün grubu ihracat ve ithalatı incelendiğinde, 2013-2024 döneminde sadece 2021, 2023 ve 2024 yıllarında dış ticaret fazlası verildiği görülmektedir.

Grafik 52 - KOBİ’lerde 18-Kayıtlı Medyanın Basılması ve Çoğaltılması Ürün Grubu İhracat ve İthalatı (Milyon ABD \$)

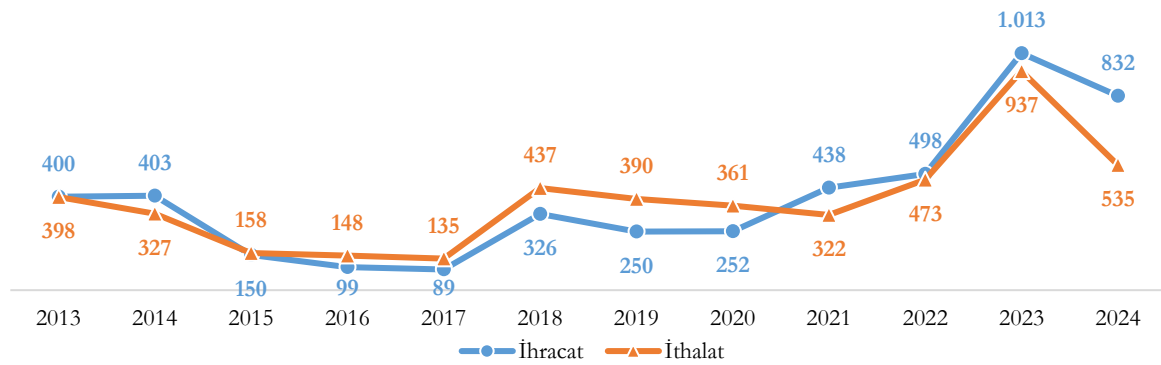

Kaynak: TÜİK KOBİ İstatistikleri, 2024

2024 yılında “Kayıtlı Medyanın Basılması ve Çoğaltılması.” ürün grubu ihracatı 15,8 Milyon Dolar olarak gerçekleşmiş olup bunun 10 Milyon Doları (%65,0) KOBİ’ler tarafından gerçekleştirilmiştir. İthalat ise 16,9 Milyon Dolar olarak gerçekleşmiş olup bunun 5,3 Milyon Doları (%31,5) KOBİ’ler tarafından gerçekleştirilmiştir.

KOBİ’lerde “Kayıtlı Medyanın Basılması ve Çoğaltılması” ürün grubu ihracat ve ithalatı incelendiğinde, 2013 yılında ihracat ve ithalat hemen hemen eşit iken, 2014-2024 dönemi boyunca tüm yıllarda dış ticaret fazlası verildiği, 2021 yılında ihracatta sıçrama şeklinde bir artış olduğu görülmektedir.

Grafik 53 - KOBİ’lerde 19-Kok ve Rafine Petrol Ürün. Ürün Grubu İhracat ve İthalatı (Milyon ABD \$)

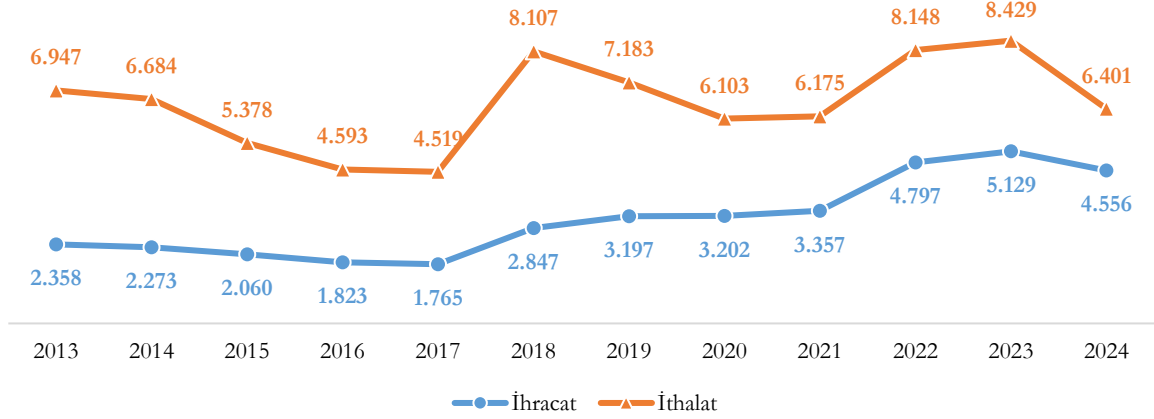

Kaynak: TÜİK KOBİ İstatistikleri, 2024

2024 yılında “19-Kok ve Rafine Petrol Ürünleri” ürün grubu ihracatı 11,8 Milyar Dolar olarak gerçekleşmiş olup bunun 832 Milyon Doları (%7,0) KOBİ’ler tarafından gerçekleştirilmiştir. İthalat ise 19,2 Milyar Dolar olarak gerçekleşmiş olup bunun 535 Milyon Doları (%2,8) KOBİ’ler tarafından gerçekleştirilmiştir.

KOBİ’lerde “19-Kok ve Rafine Petrol Ürünleri” ürün grubunun 2013 ve 2014 yıllarında dış ticaret fazlası, 2015-2020 döneminde dış ticaret açığı, 2021 yılı sonrası tekrar dış ticaret fazlası verdiği görülmektedir.

Grafik 54 - KOBİ’lerde 20-Kimyasallar ve Kimyasal Ürünler Ürün Grubu İhracat ve İthalatı (Milyon ABD \$)

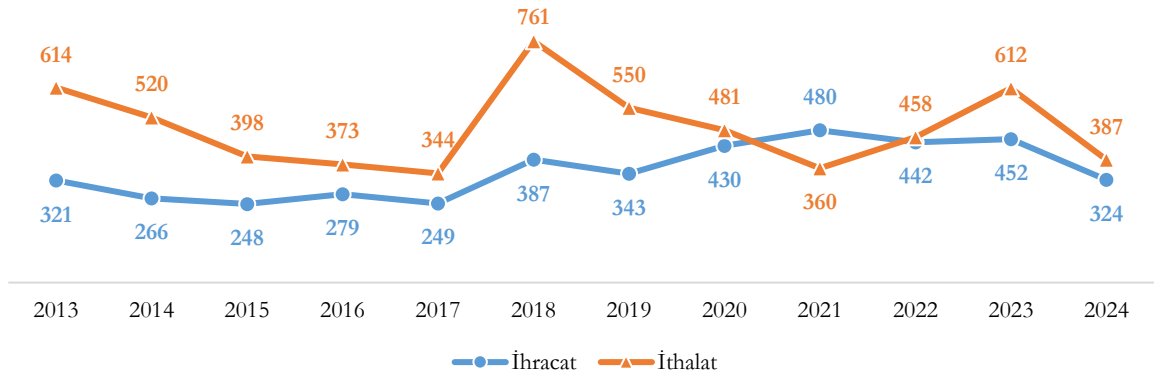

Kaynak: TÜİK KOBİ İstatistikleri, 2024

2024 yılında “20-Kimyasallar ve Kimyasal Ürünleri” ürün grubu ihracatı 16,6 Milyar Dolar olarak gerçekleşmiş olup bunun 4,6 Milyar Doları (%27,4) KOBİ’ler tarafından gerçekleştirilmiştir. İthalat ise 35,4 Milyar Dolar olarak gerçekleşmiş olup bunun 6,4 Milyar Doları (%18,1) KOBİ’ler tarafından gerçekleştirilmiştir.

KOBİ’lerde “20-Kimyasallar ve Kimyasal Ürünleri” ürün grubunun 2013-2024 dönemi boyunca dış ticaret açığı verdiği görülmektedir.

Grafik 55 - KOBİ’lerde 21-Temel Eczacılık Ürünleri Ürün Grubu İhracat ve İthalatı (Milyon ABD \$)

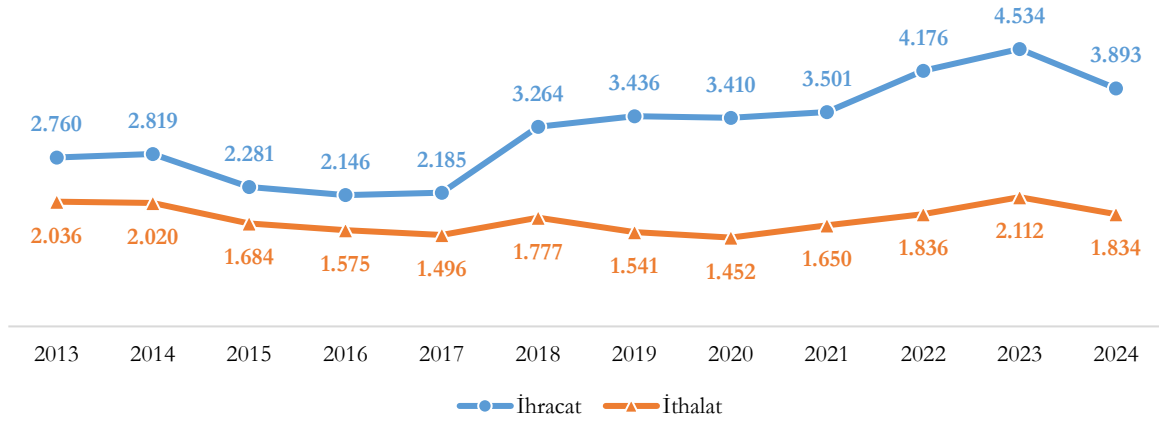

Kaynak: TÜİK KOBİ İstatistikleri, 2024

2024 yılında “21-Temel Eczacılık Ürünleri” ürün grubu ihracatı 2,2 Milyar Dolar olarak gerçekleşmiş olup bunun 324 Milyon Doları (%14,6) KOBİ’ler tarafından gerçekleştirilmiştir. İthalat ise 6,1 Milyar Dolar olarak gerçekleşmiş olup bunun 387 Milyon Doları (%6,4) KOBİ’ler tarafından gerçekleştirilmiştir.

KOBİ’lerde “21-Temel Eczacılık Ürünleri” ürün grubunun 2013-2024 döneminde sadece 2021 yılında dış ticaret fazlası verdiği görülmektedir.

Grafik 56 - KOBİ’lerde 22-Kauçuk ve Plastik Ürünler Ürün Grubu İhracat ve İthalatı (Milyon ABD \$)

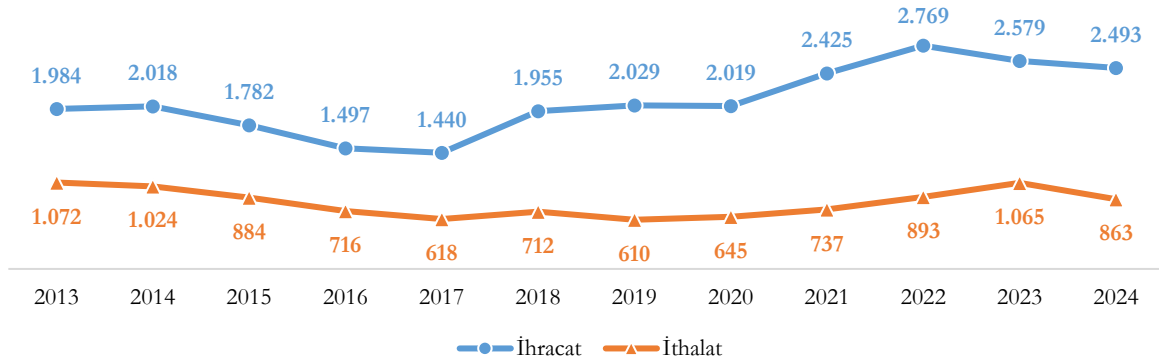

Kaynak: TÜİK KOBİ İstatistikleri, 2024

2024 yılında “22-Kauçuk ve Plastik Ürünler” ürün grubu ihracatı 11,0 Milyar Dolar olarak gerçekleşmiş olup bunun 3,9 Milyar Doları (%35,4) KOBİ’ler tarafından gerçekleştirilmiştir. İthalat ise 6,7 Milyar Dolar olarak gerçekleşmiş olup bunun 1,8 Milyar Doları (%27,4) KOBİ’ler tarafından gerçekleştirilmiştir.

KOBİ’lerde “22-Kauçuk ve Plastik Ürünler” ürün grubunda 2013-2024 dönemi boyunca dış ticaret fazlası verildiği, 2018 yılı ve sonrasında aradaki farkın ihracat lehine açıldığı görülmektedir.

Grafik 57 - KOBİ’lerde 23- Diğer Metalik Olmayan Mineral Ürünler Ürün Grubu İhracat ve İthalatı (Milyon ABD \$)

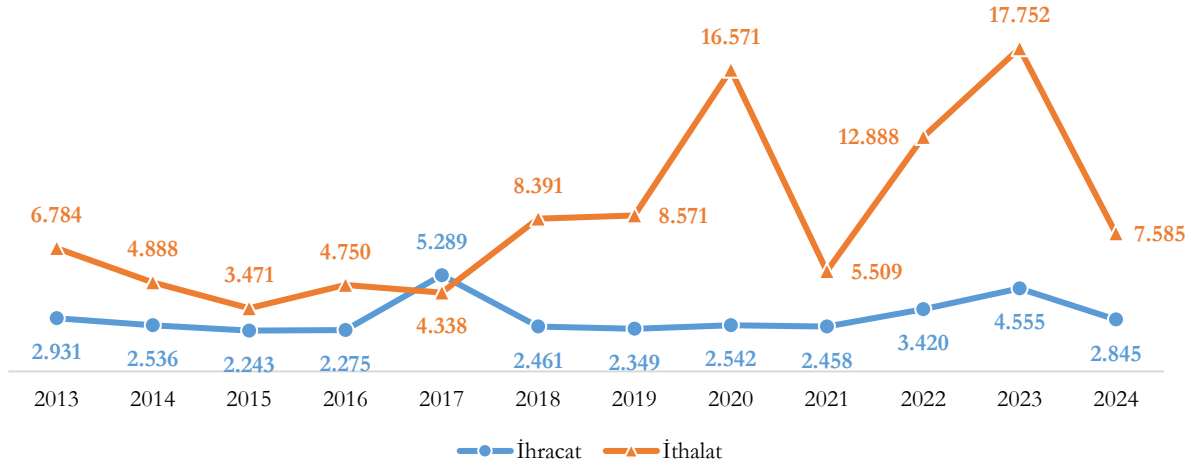

Kaynak: TÜİK KOBİ İstatistikleri, 2024

2024 yılında “23- Diğer Metalik Olmayan Mineral Ürünler” ürün grubu ihracatı 6,4 Milyar Dolar olarak gerçekleşmiş olup bunun 2,5 Milyar Doları (%38,8) KOBİ’ler tarafından gerçekleştirilmiştir. İthalat ise 2,7 Milyar Dolar olarak gerçekleşmiş olup bunun 863 Milyon Doları (%31,7) KOBİ’ler tarafından gerçekleştirilmiştir.

KOBİ’lerde “23- Diğer Metalik Olmayan Mineral Ürünler” ürün grubunda 2013-2024 dönemi boyunca dış ticaret fazlası verildiği görülmektedir.

Grafik 58 - KOBİ’lerde 24-Ana Metaller Ürün Grubu İhracat ve İthalatı (Milyon ABD \$)

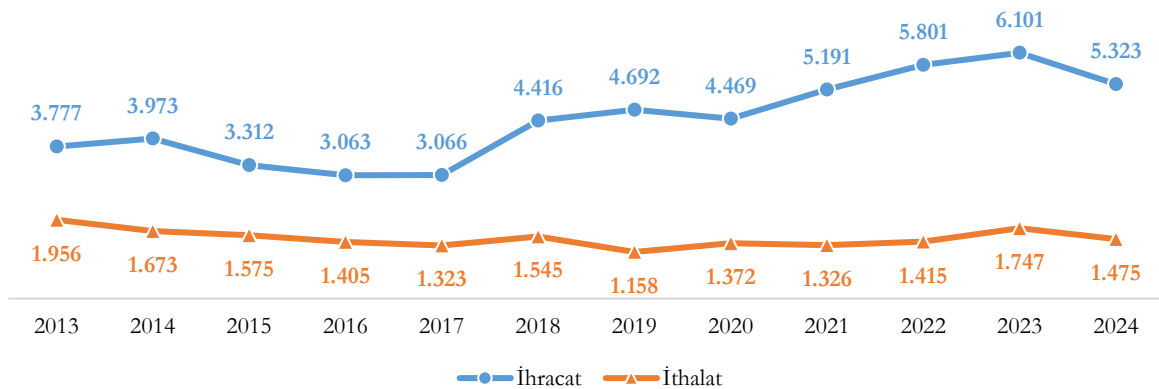

Kaynak: TÜİK KOBİ İstatistikleri, 2024

2024 yılında “24-Ana Metaller” ürün grubu ihracatı 22,1 Milyar Dolar olarak gerçekleşmiş olup bunun 2,8 Milyar Doları (%12,9) KOBİ’ler tarafından gerçekleştirilmiştir. İthalat ise 35,0 Milyar Dolar olarak gerçekleşmiş olup bunun 7,6 Milyar Doları (%21,7) KOBİ’ler tarafından gerçekleştirilmiştir.

KOBİ’lerde “24-Ana Metaller” ürün grubu ihracat ve ithalatı incelendiğinde, 2013-2024 döneminde 2017 yılı hariç dış ticaret açığı verildiği görülmektedir.

Grafik 59 - KOBİ’lerde 25-Fabrikasyon Metal Ürünler Ürün Grubu İhracat ve İthalatı (Milyon ABD \$)

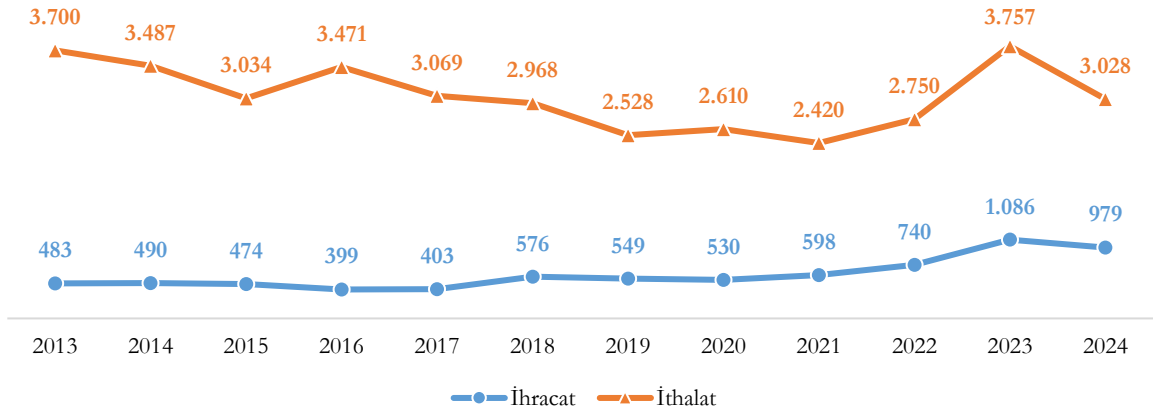

Kaynak: TÜİK KOBİ İstatistikleri, 2024

2024 yılında “25-Fabrikasyon Metal Ürünler” ürün grubu ihracatı 14,5 Milyar Dolar olarak gerçekleşmiş olup bunun 5,3 Milyar Doları (%36,7) KOBİ’ler tarafından gerçekleştirilmiştir. İthalat ise 6,3 Milyar Dolar olarak gerçekleşmiş olup bunun 1,5 Milyar Doları (%23,2) KOBİ’ler tarafından gerçekleştirilmiştir.

KOBİ’lerde “25- Fabrikasyon Metal Ürünler” ürün grubunda 2013-2024 dönemi boyunca dış ticaret fazlası verildiği, bununla birlikte 2018 yılı ve sonrasında aradaki farkın ihracat lehine açıldığı görülmektedir.

Grafik 60 - KOBİ’lerde 26-Bilgisayar ile Elektronik ve Optik Ürünler Ürün Grubu İhracat ve İthalatı (Milyon ABD \$)

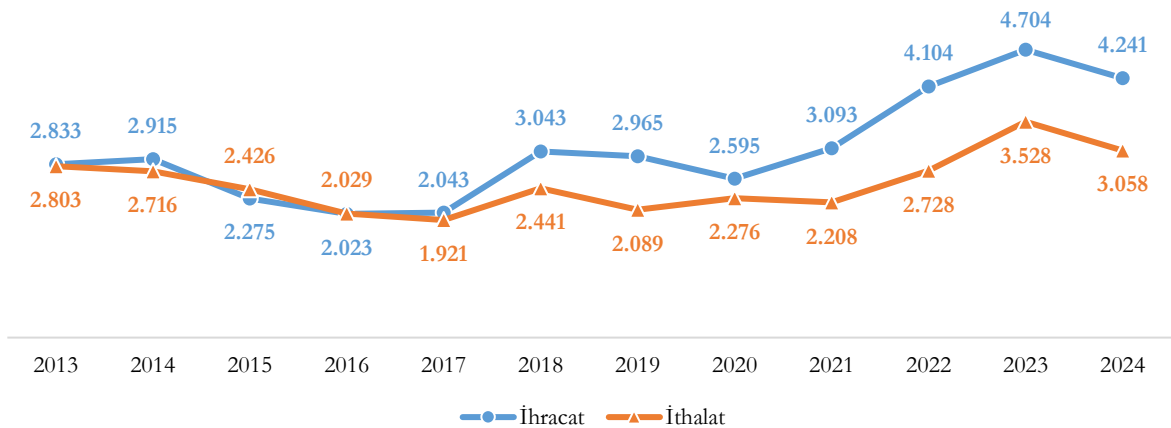

Kaynak: TÜİK KOBİ İstatistikleri, 2024

2024 yılında “26- Bilgisayar ile Elektronik ve Optik Ürünler” ürün grubu ihracatı 3,4 Milyar Dolar olarak gerçekleşmiş olup bunun 979 Milyon Doları (%28,8) KOBİ’ler tarafından gerçekleştirilmiştir. İthalat ise 19,1 Milyar Dolar olarak gerçekleşmiş olup bunun 3,0 Milyar Doları (%15,8) KOBİ’ler tarafından gerçekleştirilmiştir.

Grafiğe bakıldığında 2013-2024 dönemi boyunca dış ticaret açığı verildiği görülmektedir.

Grafik 61 - KOBİ’lerde 27-Elektrikli Teçhizat Ürün Grubu İhracat ve İthalatı (Milyon ABD \$)

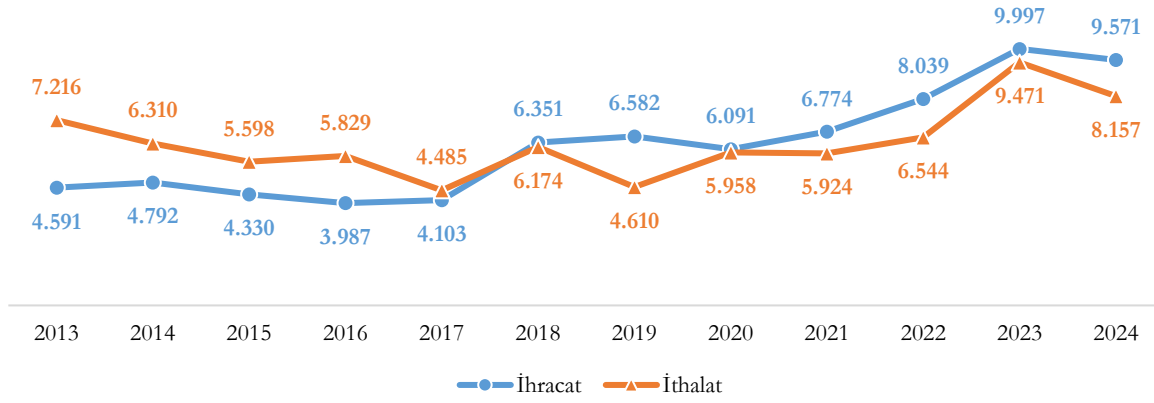

Kaynak: TÜİK KOBİ İstatistikleri, 2024

2024 yılında “27-Elektrikli Teçhizat” ürün grubu ihracatı 18,1 Milyar Dolar olarak gerçekleşmiş olup bunun 4,2 Milyar Doları (%23,5) KOBİ’ler tarafından gerçekleştirilmiştir. İthalat ise 15,2 Milyar Dolar olarak gerçekleşmiş olup bunun 3,1 Milyar Doları (%20,1) KOBİ’ler tarafından gerçekleştirilmiştir.

Grafiğe bakıldığında 2013-2024 döneminde 2015 ve 2016 yılları hariç dış ticaret fazlası verildiği görülmektedir.

Grafik 62 - KOBİ’lerde 28-Makine ve Ekipmanlar Ürün Grubu İhracat ve İthalatı (Milyon ABD \$)

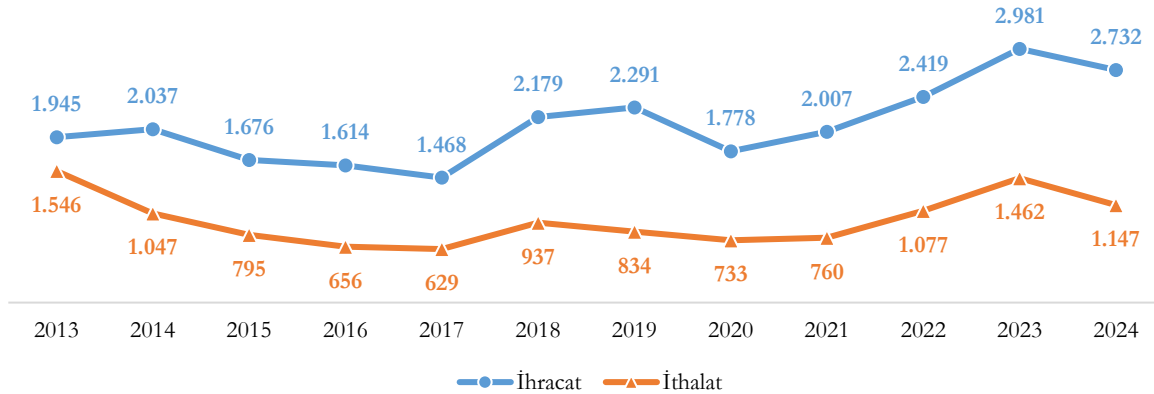

Kaynak: TÜİK KOBİ İstatistikleri, 2024

2024 yılında “28-Makine ve Ekipmanlar” ürün grubu ihracatı 20,2 Milyar Dolar olarak gerçekleşmiş olup bunun 9,6 Milyar Doları (%47,5) KOBİ’ler tarafından gerçekleştirilmiştir. İthalat ise 29,8 Milyar Dolar olarak gerçekleşmiş olup bunun 8,2 Milyar Doları (%27,4) KOBİ’ler tarafından gerçekleştirilmiştir.

Grafiğe bakıldığında 2013-2017 döneminde dış ticaret açığı verildiği, 2018 yılı ve sonrasında ise dış ticaret fazlası verildiği görülmektedir.

Grafik 63 - KOBİ’lerde 29-Motorlu Kara Taşıtları Ürün Grubu İhracat ve İthalatı (Milyon ABD \$)

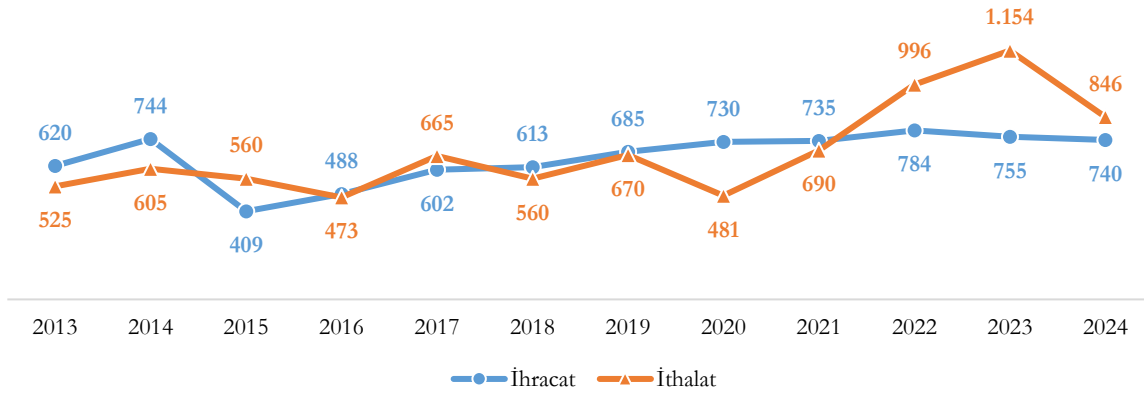

Kaynak: TÜİK KOBİ İstatistikleri, 2024

2024 yılında “29-Motorlu Kara Taşıtları” ürün grubu ihracatı 32,6 Milyar Dolar olarak gerçekleşmiş olup bunun 2,7 Milyar Doları (%8,4) KOBİ’ler tarafından gerçekleştirilmiştir. İthalat ise 34,0 Milyar Dolar olarak gerçekleşmiş olup bunun 1,1 Milyar Doları (%3,4) KOBİ’ler tarafından gerçekleştirilmiştir.

KOBİ’lerde “29-Motorlu Kara Taşıtları” ürün grubu ihracat ve ithalatı incelendiğinde, 2013-2024 dönemi boyunca dış ticaret fazlası verildiği görülmektedir.

Grafik 64 - KOBİ’lerde 30-Diğer Ulaşım Araçları Ürün Grubu İhracat ve İthalatı (Milyon ABD \$)

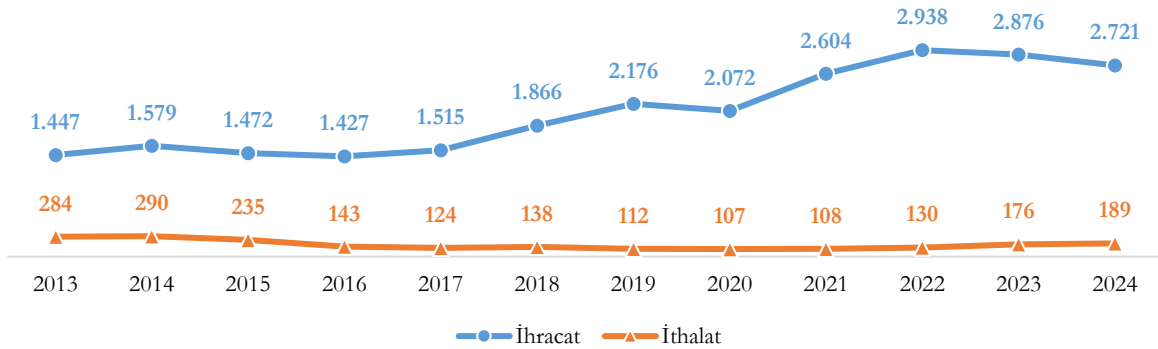

Kaynak: TÜİK KOBİ İstatistikleri, 2024

2024 yılında “30-Diğer Ulaşım Araçları” ürün grubu ihracatı 6,5 Milyar Dolar olarak gerçekleşmiş olup bunun 740 Milyon Doları (%11,4) KOBİ’ler tarafından gerçekleştirilmiştir. İthalat ise 8,1 Milyar Dolar olarak gerçekleşmiş olup bunun 846 Milyon Doları (%10,4) KOBİ’ler tarafından gerçekleştirilmiştir.

KOBİ’lerde “30-Diğer Ulaşım Araçları” ürün grubu ihracat ve ithalatı incelendiğinde, 2020 yılı sonrası ithalatta yukarı yönlü bir kırılma yaşanması ve ihracatta önemli bir artış yaşanmaması sebebiyle son yıllarda aradaki fark ihracat aleyhine açılmıştır. 2024 yılında ithalatta yaşanan düşüş nedeniyle ihracat ve ithalat rakamları birbirine tekrar yaklaşmıştır.

Grafik 65 - KOBİ’lerde 31-Mobilya Ürün Grubu İhracat ve İthalatı (Milyon ABD \$)

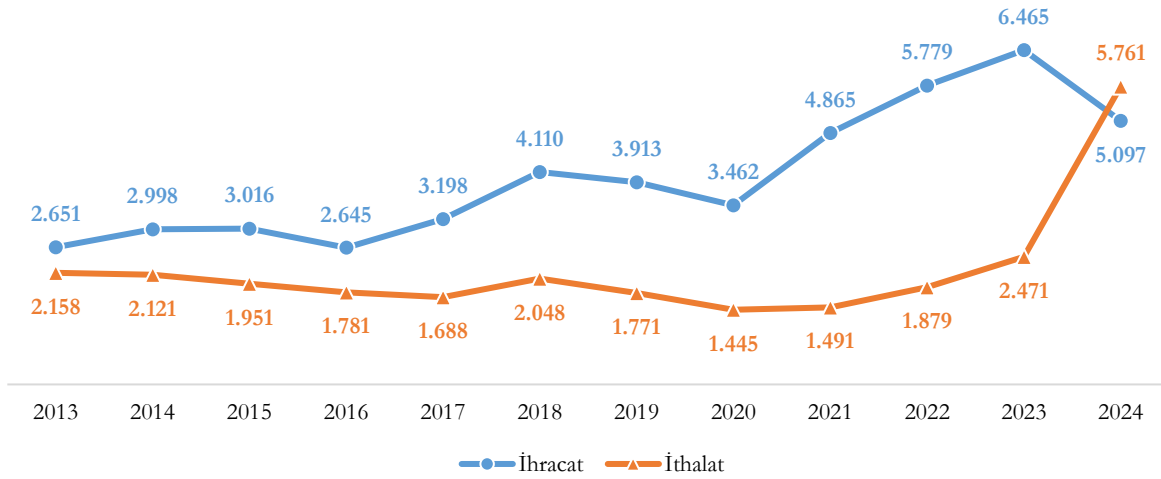

Kaynak: TÜİK KOBİ İstatistikleri, 2024

2024 yılında “31-Mobilya” ürün grubu ihracatı 4,1 Milyar Dolar olarak gerçekleşmiş olup bunun 2,7 Milyar Doları (%66,7) KOBİ’ler tarafından gerçekleştirilmiştir. İthalat ise 656 Milyon Dolar olarak gerçekleşmiş olup bunun 189 Milyon Doları (%28,8) KOBİ’ler tarafından gerçekleştirilmiştir.

KOBİ’lerde “31-Mobilya” ürün grubu ihracat ve ithalatı incelendiğinde, 2013-2024 dönemi boyunca dış ticaret fazlası verildiği ve aradaki farkın ihracat lehine açıldığı görülmektedir.

Grafik 66 - KOBİ’lerde 32-Diğer Mamul Eşyalar Ürün Grubu İhracat ve İthalatı (Milyon ABD \$)

Kaynak: TÜİK KOBİ İstatistikleri, 2024

2024 yılında “32-Diğer Mamul Eşyalar” ürün grubu ihracatı 11,2 Milyar Dolar olarak gerçekleşmiş olup bunun 5,1 Milyar Doları (%45,5) KOBİ’ler tarafından gerçekleştirilmiştir. İthalat ise 10,8 Milyar Dolar olarak gerçekleşmiş olup bunun 5,8 Milyar Doları (%53,5) KOBİ’ler tarafından gerçekleştirilmiştir.

KOBİ’lerde “32-Diğer Mamul Eşyalar” ürün grubu ihracat ve ithalatı incelendiğinde, 2013-2023 dönemi boyunca dış ticaret fazlası verildiği ve aradaki farkın ihracat lehine açıldığı görülmektedir. 2024 yılında ise ithalatta meydana gelen büyük artış ve ihracatta yaşanan düşüş nedeniyle dış ticaret açığı verilmiştir.